Poštnina plačana v gotovini.

Cena Din 1·—

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1·—, mesečna naročnina Din 20·—, za tujino Din 30·—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica št. 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi in dogovoru. — Uprava v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60 Podružnica v Celju, Samostanska ulica št. 4.

Št. 28 | Ljubljana, nedelja dne 6. julija 1930 | Leto I.

Pričetek velike in silne jugoslovanske akcije

Kategorična jasnost deklaracije kraljeve vlade - Enotnost države in nacijonalna misel nad vse - Časi dvoličnih iger so minili

Beograd, 5. julija. Deklaracija kraljeve vlade je po daljšem presledku zopet velik in pomemben akt, ki ima izraziło političen značaj. Dosedaj je bilo narejeno v prvi vrsti vse ono, kar je bilo treba narediti, da se izvede depolitizacija javnega življenja v onem pogledu, v katerem je doslej prevladovala strankarska politika. **S to deklaracijo je prešel režim v svojem delovanju v dobo pozitivne politične afirmacije, da privede vsakogar do jasnega spoznanja, kakšen je sploh namen vlade, in da bo vsakdo tudi spoznal, pod kakšnimi pogoji so vstopili v vlado tako starejši kot tudi najmlajši njeni člani, ter da bo na takšen način napravljen konec** zlobnemu pričakovanju, da se bo na kak način spremenil današnji politični položaj. Vlada je s svojimi včerajšnjimi sklepi, ki so bili tako kategorični in tako izredno jasni in ki so jih soglasno sprejeli vsi člani kabineta, dokazala vsem, da bo z vso svojo energijo vztrajala na vseh onih principih in idejah, ki so izraženi v manifestu Nj. Vel. kralja od 6. januarja. Ta manifest se mora v celoti spoštovati in uresničiti, ne pa v fragmentih, kakor bi to komurkoli konveniralo in kakor so to nekateri ljudje poskušali. Vlada je prav posebej podčrtala odločnost vseh članov kabineta, da bo od 3. oktobra ostal trajno v veljavi. Ta akt je temelj našega državnega ustroja in razdelitev države na devet banovin je definitivna. **S tem je bil izrečen najbolj odločen dementi vseh onih glasov, ki so napovedovali spremembe upravnega sistema, državno preureditev in skorajšnjo ostavko vlade itd.**

Nova linija naše nacijonalne politike je začrtana in zadnja deklaracija naše vlade jo prikazuje z največjo in najbolj popolno jasnostjo. Mi smo en narod, mi imamo en sam obstanek in ta je jugoslovanski. Plemenska imena, vse tradicije Srbov, Hrvatov in Slovencev se bodo spoštovale. Mogle se bodo tudi uveljavljati, ne bodo pa smele škodovati pravilnemu razvoju docela nacijonalne jugoslovanske sinteze in narodnega edinstva. Jugoslovanstvo, enotnost države in nacijonalna misel so nad vse! To je sinteza vseh onih pozitivnih dobrin, ki jih imajo vsi naši kraji in vsa naša plemena. Naša plemena ne bodo pri tem ničesar zgubila, pač pa mnogo pridobila.

Prvikrat po ujedinjenju je bila v naši domovini odkrito proklamirana ideja jugoslovanstva kot splošna narodna ideologija. Strankarske skupine so si prisvajale to idejo kot monopol in čestokrat v našo sramoto. Jugoslavija ne sme biti več strankarski niti verski emblem, niti ne sme biti emblem katerekoli zasebne nacijonalne aristokracije ali katerekoli četrte nacijonalne skupine poleg srbske-hrvatske ali slovenske. **Jugoslovanska narodna zastava je tista, pod katero se zbirajo vsi oni, ki jih preveva patrijotski duh.**

To, kar je najbolj značilno na deklaraciji vlade, je napoved konstruktivne akcije, da se zberejo vsi pod eno jugoslovansko zastavo. Kraljeva vlada bo v prvi vrsti skrbela, da ne bo mesta v državni službi za one, ki niso vdani jugoslovanski ideji, ki s prepričanjem ne spoštujejo in branijo reda, ki je bil ustvarjen s činom od 6. junija in 3. oktobra. **Bilo je potrebno, da se enkrat za vselej tako jasno in zadnjikrat pove, da ne bo kdo še nadalje mislil, da lahko igra dvolično igro.** Vsa udruženja uradnikov morajo imeti samo splošno državen značaj. Vsaka privatna inicijativa se bo mogla uveljavljati tudi pod plemenskim imenom in bo smela pod takim tudi delovati, toda samo dotlej, dokler ne bo škodovala narodnemu edinstvu. Nobena inicijativa ne sme imeti razdiralnih namenov, marveč mora vsaka imeti cilj sodelovanja in konvergence. Nikomur se ne krati nič, kar bi mu bilo najbolj milo in najdražje. Toda vsi se pozivajo, da baš s tem, kar jim je najbolj milo in najbolj drago, pripomorejo k ustvaritvi še lepše in še dražje skupne bodočnosti. **Veliki politični akt, ki ga predstavlja včerajšnja vladna deklaracija, bo brez dvoma elektriziral vse one sile, ki so bile neizrabljene. S to deklaracijo se mora pričeti velika in silna jugoslovanska akcija vseh krajev, v vseh slojih in v vseh smereh.**

Pomirjenje med Italijo in Francijo napreduje

Nedvomna dobra volja Francije - Zasluge angl. diplomacije

London, 5. julija. n. Današnji listi prinašajo vest, da je v francosko-italijanskih odnošajih napetost popustila ter da je z gotovostjo pričakovati, da se bodo pogajanja med Parizom in Rimom glede političnih vprašanj brez posebnih težkoč nadaljevala.

Polemika, ki jo je izzval italijanski zunanji minister g. Grandi, ko je izjavil v italijanski zbornici in rimskemu poročevalcu »Daily Heralda«, da je on nekajkrat stavil francoskemu zunanjemu ministru g. Briandu predlog, da bi se v Londonu pričeti razgovori nadaljevali, pa da mu g. Briand na njegove predloge ni odgovoril, je sedaj zaključena. Najnovejša izjava francoskega zunanjega ministra, ki jo je objavil »Daily Herald«, dementira to trditev g. Grandija in izključuje vsak dvom glede dobrih namenov Francije. Značilno je, da Briandovega dementija ne registrira noben italijanski fašistovski list. Jasno je, da je poskus fašistovske vlade, da zvrne odgovornost zaradi zastoja omenjenih razgovorov na Francijo, popolnoma propadel. G. Grandi se ni niti oglasil, da Francija ni delala nikakor ovir v pogledu pogajanj z Italijo in da je to moralo biti g. Grandiju jasno že za časa posvetovanj v Ženevi. Izgleda, da je izključena nadaljna polemika o tem, kdo je kriv, da se razgovori niso nadaljevali.

»Daily Herald« meni, da se bodo razgovori med Francijo in Italijo vodili izključno o vprašanjih odpoklica francoskih čet s tripoliške meje in Tunisa ter drugih, da pa se bodo pogajanja o pomorskih zadevah nadaljevala šele pričetkom septembra, ko se bosta ministra Briand in Grandi sestala v Ženevi za časa jesenskega zasedanja Društva narodov. Te dni je bila opažena velika diplomatična delavnost ne samo v Parizu in Rimu, nego tudi v Londonu. To je treba smatrati za prvo dobro posledico prijateljske intervencije, ki sta jo po nalogu svoje vlade podvzela v Rimu in Parizu tamkajšnja britanska poslanika. **V poslednjih osmih dneh je bil italijanski poslanik v Parizu grof Manzoni dvakrat pri Briandu,** istotako je francoski poslanik v Rimu De Beaumarchais konferiral z ministrom Grandijem. Včeraj je Beaumarchais odpotoval v Pariz, kjer se je sestal z gosp. ministrom Briandom in mu poročal o svojih razgovorih z italijanskim zunanjim ministrom. **Značilno je tudi, da je italijanski poslanik v Londonu g. Bordonaro imel sestanek z angleškim zunanjim ministrom g. Hendersonom.** Poslanik Bordonaro je nato priredil banket, ki so se ga udeležili g. Henderson, francoski poslanik v Londonu g. De Fleriau s soprogo, britanski admiral Jellicoe in maršal Allemby.

»Manchester Guardian« pravi, da bodo razgovori med Francijo in Italijo pospešeni in da bodo čimprej rešena politična vprašanja, da se bodo lahko takoj nadaljevala pogajanja glede ureditve pomorskih zadev. Pri teh pogajanjih bo igrala precejšnjo vlogo tudi Velika Britanija, ker je treba, **da se pomorski sporazum, ki je bil v Londonu dosežen le med Veliko Britanijo, Združenimi državami in Japonsko, razširi tudi na Francijo in Italijo.**

Madjare je strah pred Panevropo

Budimpešta, 5. julija. d. V zunanjem odboru madjarske magnatske zbornice je poročal zunanji minister dr. Valko članom zbornice o namenih in nalogah Briandove spomenice ter o vidikih, ki jih mora imeti Madjarska pred očmi, če bi vstopila v nameravano zvezo držav. V debati je izjavil nadvojvoda Jožef Habsburški, **da bi se vstop Madjarske v to zvezo držav moral vezati na gotove pogoje.** Govornik je urgiral izvršitev splošne razorožitve tudi pri nekdanjih sovražnikih. Baron Szerenyi je opozoril na to, **da pomeni nameravana organizacija prav za prav končnoveljavno utrditev trianonskih mej. Vlada mora — seveda z miroljubnimi sredstvi — stremeti za tem, da se popravi krivica (!) mirovne pogodbe.** Ko so še nekateri drugi govorniki dali podobne izjave, je izjavil grof Bethlen, da bo vlada pri sestavljanju besedila odgovora g. Briandu, čeprav si je že svoje stališče napram temu vprašanju končnoveljavno ustvarila, držala pred očmi splošne politične in gospodarske koristi madjarskega naroda.

Pogajanje o izpraznitvi Posaarja

Pariz, 5. julija. AA. Pogajanja med Francijo in Nemčijo o izpraznitvi Posaarja so se zavlekla, ker pričakujejo novih nemških predlogov.

Nova finska vlada

Helsingfors, 5. julija. AA. Svinhuvuda je sestavil novo finsko vlado. Sam ji je predsednik, minister zunanjih zadev je Prokop.

Obisk grških industrijcev na Bolgarskem

Sofija, 5. julija. AA. Danes je prispelo v Sofijo 27 avtomobilov z grškimi trgovci in industrijci, ki bodo posetili tudi druga industrijska središča.

Nenadni odhod škofa Baltazarja

Proti Bethlenovi oligarhiji namerava ustanoviti novo kmetsko stranko

Budimpešta, 5. julija. AA. Spor med predsednikom vlade grofom Bethlenom in reformističnim škofor Baltazarjem je docela izpremenil madjarsko politično življenje. Posebno mnogo se govori o tem, da je Baltazar imel govor na seji parlamentarnega odbora za zunanje zadeve v Parizu. **In že okolnost, da je Baltazar sploh mogel priti na tajno sejo francoskega parlamentarnega odbora, je sama na sebi senzacija.** Baltazar je sicer govoril samo o potrebi ustvaritve **podonavske konfederacije, ker je videl le v tem rešitev madjarskega gospodarstva.**

Grof Bethlen je zelo ostro napadel škofa Baltazarja radi tega govora, ta pa mu je v isti meri vrnil. Spor še ni zaključen. Kakor je bilo javljeno, bo imel jutri grof Bethlen v Debrecinu, središču delovanja škofa Baltazarja in madjarskih pristašev svobodnih volitev madjarskega kralja, velik govor in ni dvoma, da se bo v njem dotaknil tudi tega vprašanja.

Med tem pa doznavamo, **da je Baltazar nenadoma odpotoval v Pariz in odvedel s seboj znanega madjarskega politika in zastopnika nezavisne stranke Karla Högymegyi-kisa. V Parizu se bosta sestala z uglednimi francoskimi politiki. Odhod škofa Baltazarja je velike važnosti in tukajšnji politični krogi menijo, da bo ob tej priliki sklenil v Parizu načelen sporazum, ki bo imel velik vpliv na bodoče madjarsko politično življenje.** Kot trdijo politični krogi, bo škof Baltazar ustanovil in vodil demokratično strujov Madjarski in po vsej priliki bo osnoval **kmetsko stranko, ki bo francosko orijentirana in stremela za tem, da se zruši današnji fevdalni oligarhični režim na Madjarskem.**

Politični krogi z največjim zanimanjem sledijo tem dogodkom in menijo, da so zelo pomembni že zaradi tega, ker je grof Bethlen v nekem svojem govoru primerjal delovanje škofa Baltazarja v inozemstvu z delovanjem grofa Mihaela Karolyja leta 1918. To primerjanje tolmačijo kot manever, s katerim namerava grof Bethlen splašiti, ne samo škofa Baltazarja, marveč tudi njegove somišljenike.

Italijanski katoliški centrum se je razpustil

Z njim zginja eden zadnjih ostankov prejšnjih strank

Rim, 5. julija. n. Ko je fašistovski režim razpustil vse politične stranke v Italiji, je bil pred tremi leti osnovan katoliški nacijonalni centrum. Ta je imel namen, da zbere okrog sebe člane bivše italijanske ljudske stranke. Sedaj je bilo na seji upravnega sveta katoliškega centruma sklenjeno, da se organizacija razpusti in da se vsi člani vpišejo v fašistovsko stranko. S te seje sta bili odposlani pozdravni brzojavki načelniku vlade Mussoliniju in glavnemu tajniku fašistovske stranke Turatiju. Katoliški centrum je vodil poslanec Mattei Gentili.

S tem izginja iz italijanskega političnega življenja eden zadnjih ostankov nekdanjih političnih strank, ki so se udejstvovale v Italiji pred nastopom fašizma. Sedaj razpuščeni katoliški centrum je bil osnovan iz desnega krila nekdanje italijanske ljudske stranke, ki jo je vodil Don Sturzo, čigar smernic pa M. Gentili ni odobraval, temveč je vneto podpiral fašizem in mu ponudil sodelovanje.

Katastrofalen požar na Romunskem

Bukarešta, 5. julija. AA. V vasi Borsi, okraj Marmurski je nastal velik požar katastrofalnih dimenzij. Uničil je 158 hiš. Škoda je velika. Iz bližnjih krajev so poslali ognjegasce na pomoč. Vzrok požara še ni znan. Uvedena je energična preiskava.

Bukarešta, 5. julija. AA. **Število vpepeljenih hiš v Borsi doseza 250. Nad 3000 ljudi je brez strehe. Požar je uničil štiri cerkve in štiri sinagoge, velikanske zaloge žita in mnogo živine.** Škoda je ogromna. Požar je nastal v hiši nekega zdravnika, odkoder se je zaradi hudega vetra razširil z veliko naglico. Izbruhnil je predvčerajšnjim ob 1. uri ponoči in je trajal do včeraj opoldne.

Bukarešta, 5. julija. AA. Uradno poročilo, izdano o priliki požara v vasi Borsi, veli, da je požar nastar zaradi nepazljivosti in sicer v hiši zdravnika Maksimiljana Salomona. Požar je vpepelil 128 hiš, žitnic in gospodarskih poslopij. Lokalizirali so ga v toku prošle noči. Človeških žrtev ni, nit ena oseba ni bila ranjena.

VREMENSKA NAPOVED.

Dunaj, 5. julija. d. Vremenska napoved za jutri: Splošno traja huda letna vročina dalje. Verjetne kratke nevihte v zapadnem delu.

Odkrita beseda

Z zadoščenjem je včeraj čital jugoslovanski državljan krepke besede ministrskega predsednika generala Živkovića o novih in dobro prevdarjenih smernicah sedanje državne politike. S posebnim zadoščenjem pa so bile sprejete besede, da je za vedno konec onega pretiranega in samo prepirljivega strankarstva in da se utirajo nova pota. Zakon mora biti za vse enak in v vseh uradih se mora to načelo absolutno spoštovati. Prav tako pa je jugoslovanska javnost z zadoščenjem sprejela ves ostali govor predsednika vlade in zlasti vsled odločnega tona, ki je v vsaki besedi govora. Ta odločnost jasno pravi, da je govoril voditelj, ki ve za cilj in ki bo znal ta cilj tudi doseči. Prav vsled tega je tudi govor generala Živkovića učinkoval tako močno.

In učinkoval je na vse, tudi na bivše strankarje in v tem vidimo še njegov prav poseben uspeh. Kar je pa še več vredno je to, da je govor učinkoval tudi prepričajoče, da so morali tudi bivši strankarji priznati, da mora biti državna politika takšna, kakor jo je očrtal predsednik vlade, če sploh hočemo, da napreduje naša država. To spoznanje je prodrlo povsodi, a sedaj je treba, da sledi temu spoznanju tudi možato dejanje.

Ni zadosti, da kdo priznava, da so se morali časi pretiranega strankarstva nehati, temveč treba je tudi s svoje strani storiti vse, da izginejo tudi zadnji ostanki bivših prepirljivih časov. Vsak pri sebi mora spremeniti svoj staro miselnost in pospraviti z onimi pobožnimi željami, ki računajo samo na to, kako se bomo zopet kregali in prepirali ter kako bomo onim drugim pokazali, ko se vrnejo zopet stari časi. Z vsemi takšnimi mislimi treba pospraviti in računati le s tem, da se sploh več ne bomo tako prepirali, ko nekdaj, ker se ti časi ne smejo vrniti, če hočemo dobro svojemu narodu. Zato bi bilo prav in v redu če bi ti vsi strankarji mislili le na to, kako bi se moglo priti do pravega sodelovanja vseh, mesto da goje prazne nade in morebiti celo intrigirajo proti drugim. Vsi ti bivši strankarji trde o sebi, da imajo velik upliv na narod, kako to, da še ne prenehajo razne vesti in da še ni povsodi konec stare miselnosti, če uplivajo bivši strankarji na svoje prijatelje v duhu šestega januarja?

Vedno se najdejo ljudje, ki nočejo verjeti, da se s polovičarstvom ne pride daleč in da ni mogoče sedeti med dvema stoloma. Baš zato pa je treba nastopiti proti polovičarstvu z vso odločnostjo in zlasti v tako jasnem položaju, kakor je sedanji. Tu je mogoče samo eno: ali je kdo za novo miselnost ali je proti njej, ker nova miselnost zahteva tudi celih mož in odklanja polovičarje. Nova misel hoče doseči preroditev vsega naroda v eni volji, polovičarji pa bi neizogibno oslabili to voljo vsaj za polovico. Nova doba hoče pri vsem spoštovanju tradicij in posebnosti posameznih pokrajin ustvariti eno močno zavest, da bo jugoslovanska zavest ojeklenila ves narod. — Polovičarstvo pa more ubiti tudi to zavest. S polovičarstvom je vsak napredek nemogoč in zato proč z njim.

Jasno in nazorno je z govorom predsednika vlade naslikana za vse državljane naša državna politika. Jasno pa izvirajo iz te slike tudi vse dolžnosti, ki jih ima jugoslovanski državljan. In te dolžnosti pravijo, da nova miselnost ne potrebuje ne gledalcev, ne polovičarjev, temveč samo sodelavcev. Kdor je za državno politiko, kakor jo je podal predsednik vlade, ta bo že v svojem krogu to politiko izvajal. Ta bo vzgajal svoje otroke v duhu jugoslovanske ideje, ta bo sam sodeloval v Sokolu in v nacijonalnih organizacijah in ta bo pobijal ono staro miselnost, da se moramo vedno le prepirati in si medsebojno škodovati. Če bo vsak jugoslovanski državljan to dolžnost izvajal, potem bo na mah dosežen napredek in naš narod bo prišel v blagostanje, do katerega bi že davno moral priti.

Če pa nekateri mislijo, da je zadosti, če le z besedo pravijo, da so za novo miselnost, s svojimi dejanji pa to miselnost podkopujejo, potem treba reči, da se ti silno motijo, ker ni mogoče ostati na pol pota. Takšni ljudje, ki so le z besedo poleg, ne pa tudi s srcem, nihče ne potrebuje, ker so ti ljudje le ovira za delo, ker s svojo mlačnostjo onemogočajo vsak polet.

Jasno so bili podani cilji in smernice naše državne politike, jasen mora biti tudi odgovor javnosti. Ali z vsemi silami zmago te državne politike, ali pa z mlačnostjo, polovičarstvom in neodkritosrčnostjo proti njej. O tej alternativi se ima izreči vsak in svojo izpoved zapečatiti s pozitivnim dejanjem. In boljši časi so se pričeli.

Propadanje sovjetskega režima

Povsod se opaža velika korupcija

London, 5. julija. n. »Daily Telegraph« prinaša poročilo iz Rima, v katerem registrira pisanje italijanskega tiska o delovanju komunistične stranke v Moskvi. V **članku je rečeno, da je sovjetski režim v dekadenci in da se opaža povsod v Rusiji velika korupcija.** Poročevalec pravi v svojem dopisu, da je italijanska vlada, ko je iskala nova tržišča za svoj izvoz, imela pogajanja tudi s sovjetsko vlado in da je bila med sovjetskim komisarjem za zunanjo trgovino in italijanskim izvoznim institutom zaključena pogodba, po kateri bo dobivala Italija petrolej in razne surovine iz Rusije pod pogojem, da bo za to Rusija iz Italije uvažala ekvivalent v tekstilni robi italijanskih tvornic. Sovjetska vlada se je pri tem obvezala, da bo v Italiji nakupovala letno tudi razne industrijske proizvode v znesku 5,000.000 funtov.

Vprašanje angleških zaščitnih carin

Resolucija bančnikov je izraz le mnenja manjšine

London, 5. julija. AA. Resolucija angleških bančnikov, ki so zahtevali nagle odredbe za poboljšanje medimperijalne trgovine, je zbudila v angleških političnih in gospodarskih krogih veliko zanimanje.

Kakor znano, izražajo bančniki v resoluciji upanje, da bo končno zmagal princip proste trgovine po vsem svetu. Zahtevajo pa, da se zaščitijo angleški proizvodi pred inozemsko konkurenco in da se s pomočjo medimperijalnih trgovinskih dogovorov preskrbijo angleški industriji primerna tržišča.

Delavski list »Daily Telegraph« naglaša, **da je resolucija bolj zanimiva kot pa važna, in dodaje, da so bančniki, ki so podpisali to resolucijo, izrazili svoje privatno kot oficijelno prepričanje.**

Resolucija spominja povsem na manifest bančnikov meseca oktobra 1926., v katerem so se izrazili za svobodno trgovino. **Zdi se, da je sedanji manifest edino-le izraz mnenja manjšine.**

Slično pišejo liberalni listi.

Lista »Daily Mail« in »Daily Express« smatrata resolucijo za važen mejnik v prosti medimperijalni trgovini, ki jo zastopata.

»Daily Telegraph« pravi, da konservativni krogi pozdravljajo resolucijo, ker vodi Baldwin politiko za gospodarsko enotnost imperija in ker bo zaradi novega položaja odpadel referendum.

»Times« pišejo, da bo resolucija v zvezi s poročilom o gospodarski politiki generalnega sveta delavskih zvez omogočila konservativcem, da bodo pustili Baldwinu popolnoma svobodne roke v vprašanju referenduma.

Snoči je tajnik za dominijone J. H. Thomas izjavil, da bo vlada pustila imperijalni konferenci, da bo popolnoma svobodno razpravljala o tem vprašanju, ki v toliki meri zanima javnost.

Transbalkanska železnica se vztrajno gradi

Velik gospodarski in turistični pomen proge. - Najkrajša zveza z Jadranom za Romunijo in Rusijo

Beograd, 5. julija. k. Generalni direktor drž. železnic Naumović je podal interesantno izjavo o transalbanski in o jadranski železniški progi. Dejal je, **da ima proga Prahovo - Niš, ki se je začela graditi še pred vojno, velik gospodarski in trgovski pomen,** ker je to zveza med vzhodno Srbijo, dolino Morave, plodno Toplico, Metohijo in Jadranskim morjem. Če imamo pred očmi, da bo proga Prahovo - Niš - Prokuplje - Peć vezala našo sosednjo prijateljsko državo Romunijo z Jadranskim morjem, potem bo imela ta proga isti pomen kakor jadranska proga Beograd - Kragujevac - Kraljevo - Raška - Kosovska Mitrovica - Jadransko morje.

Na vprašanje, ali obstoji kaka konvencija med našo državo in Romunijo glede transalb. proge je odgovoril, da imamo tako konvencijo o zgradbi velikega mostu pri Brzi Palanki, ki se mora šele zgraditi in ki bo vezal Romunijo z Jadranom oziroma služil kot spoj med nami in Romunijo. Transalbansko progo bo porabljala lahko tudi Rusija, ker bo imela po njej najboljšo in najhitrejšo zvezo z Jadranom. G. Naumović je še izjavil, da se bo z gradbo mostu pri Brzi Palanki kmalu pričelo.

Na licu mesta se je že sestala mešana komisija naših in romunskih strokovnjakov - inženjerjev, ki meri teren. Ta dela bodo prav kmalu dovršena, nakar se bo pričelo s samo gradbo mostu. **Transalbanska proga bo imela tudi velik pomen za turizem ter bo to prava turistična proga.**

Jadranska proga se gradi sistematično. **Prvi del proge Kraljevo - Mataruška Banja je že dovršen.** Kmalu se bo izročila prometu normalnotirna proga Prilep - Bitolj. Ta del proge skupno s progo od Prilepa do Velesa ima trgovsko - gospodarski značaj, ker bo vezal Pelagonijo s Kosovim preko Skoplja in s Solunom preko Kenalija.

Glavna skupščina Zveze trezne mladine

Kraljev odposlanec na zborovanju - Obsežna in uspešna akcija prekoristne organizacije

Zagreb, 5. julija. k. Danes dopoldne se je v Zagrebu vršila glavna skupščina Zveze trezne mladine iz Beograda. **Prisostvovali so kraljev odposlanec, ban, odposlanci drugih ministrstev in odposlanci privatnih društev.** Predsedoval je skupščini Slobodan Popović, profesor na preparandiji v Aleksincu. S skupščine so bile poslane vdanostne brzojavke Nj .Vel. kralju, predsedniku vlade Peri Živkoviću in prosvetnemu ministru Maksimoviću. Nato je v imenu Jugoslovanske zveze trezne mladine pozdravil skupščino dr. Vuk Vrhovac. **Ban dr. Šilović je imel daljši govor, v katerem je pokazal pravi pomen borbe proti alkoholizmu.**

Iz poročila o delu zveze se vidi, da je zveza vršila močno propagando. Obnovila je delo v 160 organizacijah, ki štejejo sedaj 20.000 članov. Zveza izdaja list v 3500 izvodih. **Večino posla opravljajo učitelji.** Iz Ljubljane je zastopal omladino **Angelo Cerkvenik.** Na koncu skupščine je bil izvoljen upravni odbor, ki mu načeluje Panta Arangjelović, inspektor trgovinskega ministrstva, podpredsednika sta Slobodan Popović, profesor iz Aleksinca, in docent dr. Ilija Djuričič, za tajnika sta bila izvoljena Mijodrag Popović in Dušan Petković, za blagajnika pa Mihajlo Vuković.

Za tesnejše zbližanje med Avstrijo in Češkoslovaško

Dunaj, 5. julija. »Neue Freie Presse je danes izdala posebno prilogo, izključno posvečeno Češkoslovaški. Na prvi strani lista je objavljen pozdrav prezidenta Masaryka, ki kratko veli:

Dovoljujem si le reči, da pozdravljam vsak korak, ki zbližuje gospodarsko, kulturno in politično obe naši državi. Želim Avstrijski republiki in nje prezidentu najboljše uspehe.

Zvezni prezident **Miklas** je v kratkem članku poudaril, da je obnovitev blagovne izmenjave med srednjeevropskimi državami nujno potrebna in da naj zato tisk vedno in vedno na to opozarja, **da odgovarja poglobitev gospodarskih odnošajev med Češkoslovaško in Avstrijo medsebojnim interesom,** marveč je tudi primerna, da se pospeši konsolidacija odnošajev v Srednji Evropi.

Uvoz prašičev v Avstrijo

Dunaj, 5. julija. d. Finančnemu odboru avstrijskega narodnega sveta je bil snoči predložen predlog za novo povišanje davkov. Vlada predlaga, da se zviša davek na sladkor za 20 grošev pri kg, davek na pivo za 4 groše pri litru, in davek na blagovni promet za 10%. Iz dohodkov tega poviška se bo za prvo polovico leta izplačalo 40 milijonov šilingov subvencije ali premije žitnim pridelovalcem. Razun tega zahteva kmečka zveza, **naj vlada uvoz svinj iz Jugoslavije in Madjarske kontingentira, dalje naj izplačuje za vse tuzemske prašiče, ki pridejo na trg, doklado 2 šilingov za kg žive teže.** Finančni odbor bo novo predlogo obravnaval v sredo. Med tem bo carinski pododbor sklepal o carinski predlogi. Določeno je že, da se bodo zvišale tiste carine, ki niso vezane na nobeno trgovinsko pogodbo.

Ponekod že pomanjkanje vode

Vratislava, 5. julija. d. Kakor objavlja tukajšnji magistrat, je nastopilo zradi suše že pomankanje vode. Če bo vročina trajala še dalje, je preskrba mesta z vodo močno ogrožena.

Potsdam, 5. julija. d. Tu se je pojavilo zaradi trajne vročine znatno pomanjkanje vode.

Dunaj, 5. julija. d. Mesto je kljub hudi vročini še vedno dobro preskrbljeno s pitno vodo. Po mnogih krajih Avstrije je velika suša.

Izgredi po izpraznitvi Porurja

Pariz, 5. julija. d. Zunanji minister gospod Briand je sprejel nemškega poslanika von Hoescha. Razgovor je med njima nanesel tudi na incidente in nemire, ki so se dogodili po odhodu francoskih čet v Porenju. G. Briand je izjavil, da so ti obžalovanja vredni dogodki v nasprotju s sklepi, dogovorjenimi med zavezniškimi četami in nemškimi oblastmi. Sporazumni sklepi so nameravali preprečiti vse represalije proti osebam, ki so bile v kakih stikih z okupacijskimi oblastmi in okupacijsko armado. Briand je obžaloval, da so se po korektni izpraznitvi primerili incidenti, primerni, da slabo vplivajo na javno mnenje.

Zunanji minister gosp. Briand je naročil vsem francoskim konzulom v Porenju, da ga takoj obveste o vseh nemirih, ki so se tam pojavili po odhodu francoskih čet.

Avstrijski in inozemski odgovor Briandu

Dunaj, 5. julija. d. Na današnji seji glavnega parlamentarnega odbora je prečital zvezni kancelar dr. Schober vsebino odgovora avstrijske vlade na Briandovo spomenico o Panevropi. V debato je poseglo več poslancev. Kakor zatrjujejo politični krogi, avstrijski odgovor pozdravlja Briandovo spomenico kot hvalevredno pobudo ter jo jemlje na znanje. Izjavlja pa, da je avstrijska vlada pripravljena podrobneje proučiti Briandove predloge. **Pripomnja naposled, da je od političnih in gospodarskih prilik v Evropi odvisno, pod kakimi pogoji, in v kateri obliki se bodo uresničile Briandove ideje.**

Odgovor avstrijske vlade bo odposlan avstrijskemu poslaniku v Pariz, ki ga bo takoj izročil zunanjemu ministru g. Briandu.

Pariz, 5. julija. AA. Quai d'Orsay objavlja odgovor nizozemske vlade na Briandov memorandum o evropski federaciji. Nizozemski odgovor **je zelo ugoden glede na francoski predlog ter naglaša potrebo koordinacije ekonomskih in moralnih sil Evrope.** Obenem naglaša, da mora tako evropska federacija, kakor tudi Zveza narodov dati prednost gospodarskim problemom pred političnimi.

Pozdravi predsedniku vlade

Beograd, 5. julija. AA. Predsednik ministrskega sveta in minister zunanjih zadev Peter Živković je dobil to-le brzojavko iz Korčule:

Odličnega in modrega prvega sodelavca junaškega kralja pozdravlja učiteljstvo korčulskega sreza s svoje prve konference.

Stanje banke za mednarodno plačilo

Pariz, 5. julija. AA. Bilanca banke za mednarodna plačila znaša koncem junija v aktivah in pasivah 1.085,421.850 švicarskih frankov.

Seja odbora za balkanski pokal

Sofija, 5. julija. AA. Jutri v nedeljo bo seja odbora za balkanski pokal. Tej seji bodo prisostvovali razen grških delegatov tudi delegati vseh balkanskih držav.

Grško-turška pogodba ratificirana

Atene, 5. julija. AA. Današnji uradni list objavlja zakon, ki se z njim ratificira grško-turška pogodba.

Silno neurje v Črni gori

Cetinje, 5. julija. AA. Včeraj je v občini Laškopolski, srez podgoriški, divjala velika nevihta s točo. Vinogradi in tobačni nasadi so popolnoma uničeni. Škode je nad 2 milijona dinarjev.

Katastrofalnih posledic cepljenja proti jetiki so krivi zdravniki v Lübecku

Berlin, 5. julija. n. Načelnik državnega bakteriološkega zavoda v ministrstvu za notranje zadeve v Berlinu je preiskal glede na zastrupljenje v Lübecku Calmettovo cepivo in je našel, da je cepivo samo bilo odlično. Tisto cepivo pa, ki so ga uporabljali v Lübecku, je bilo napačno in slabo prirejeno, ter v najvišji meri strupeno: pravo morilno orožje. Najslabšo luč meče na zdravnike v Lübecku dejstvo, da tega cepiva sploh niso odtegnili prometu in da niso opozorili babice na to, da ga ne smejo uporabljati.

Monarhistična zarota na Portugalskem

Lisabon, 5. julija. n. Tukaj so bili aretirani polkovnik Almeda, profesor Sicueredo in še nekaj drugih uglednih oseb, ki so bile zapletene v monarhistično zaroto. Zaplenjeno je bilo mnogo dokumentov, iz katerih izhaja, da bi moral priti na portugalski prestol princ Duartenumo. Aretirance so prepeljali v trdnjavo Elva.

Težka nesreča čsl. letalca

Hirschberg, 5. julija. n. Pri letu preko Krkonošev z avijonom »Jedrilica« je sloviti češki vojni pilot Böntsch padel z višine 500 metrov in dobil smrtnonevarne poškodbe. Aparat se je razdrobil na kose.

Obsojena ponarejevalca jugoslovanskih novčanic

Dunaj, 5. julija. AA. Korbiro poroča: Nedavno je bil aretiran jugoslovanski podanik trgovec Peter Rupčić skupno z madjarskim podanikom Adolfom Langom, ki sta poskušala ponarejati jugoslovanske novčanice. Policija ju je aretirala na prijavo tiskarnarja, pri katerem sta hotela dati v delo ponarejanje novčanic. Pri prvi razpravi je dunajska porota oba oprostila. Danes se je vršila na osnovi sklepa vrhovnega sodišča nova razprava, **pri kateri je bil Peter Rupčič obsojen na 10 mesecev, Lang pa na 6 mesecev strogega zapora.**

Predsednik Masaryk češkoslovaški mladini

V nedeljo je blizu 1500 češkoslovaških legijonarjev, njihovih žen in otrok posetilo predsednika Masaryka na njegovem gradu Židlohovice in na navdušene pozdrave otrok je Masaryk odgovoril s temi besedami:

»Zdaj vam moram odgovoriti in sicer ne samo otrokom, temveč tudi starejšim, materam, očetom, dedom in babicam. Ne bom mnogo govoril. Kakor za vas, so bile tudi zame izkušnje naše borbe v inozemstvu velike in za vse moje življenje odločilne, in jaz mislim, da so bile te izkušnje tako lepe in drage, pa čeprav niso bile vedno lahke in brez bolečin, da bi lahko ta spomin nas vse, stare legijonarje in naše otroke, vodil za istim smotrom, za katerim smo šli tedaj mi v inozemstvo. Kakšen smoter je to bil? Mi smo hoteli postati svobodni, mi nismo hoteli osvoboditi samo sami sebe, temveč narod, mi smo hoteli obnoviti našo državo. Vedeli smo, da je to težka stvar, toda uspeli smo in jaz sem že neštetokrat dejal, da bi mi tega brez legijonarjev ne bili napravili. Takrat ni bil čas za to, da bi samo deklamirali o naših pravicah, kajti človek ne sme samo z besedami braniti svojih pravic in v času, ko se je ves svet boril, bi naši glasovi, ki bi se samo teoretično sklicevali na naše pravice, nikamor ne prišli.

In to je pomen legijonarstva, da smo se v dejanju izkazali z vsem, kar smo imeli, in s krvjo; in ker so se ti naši fantje borili v zveznih armadah, so jih vsi smatrali za svoje sobojevnike in so jih tako že priznavali kot državo. To, kar se je 28. oktobra potem zgodilo doma, je bilo po eni strani zasluga legijonarjev, obenem pa so naši doma šli isto smer kakor mi zunaj. Mi smo bili zunaj na boljšem kakor naši doma. Mene zunaj avstrijski birokrati niso mogli zapreti, toda lahko so mi zaprli otroka doma in zato je bilo trpljenje doma, to vedno ponavljam, veliko in večje kakor naše zunaj. Pravičnost zahteva, da to priznamo.

Toda naj bo že kakorkoli; **priborili smo si svobodo in naloga legijonarjev in vaša, otroci legijonarjev, je, da ohranite in izpopolnite, kar so vaši očetje priborili in ustvarili.** To je pomen legijonarstva in njegove tradicije.

Vaši očetje vam bodo lahko razložili, kar so prestali, in vi, otroci, ki že znate čitati, boste lahko mnogo čitali o tem, kar se je zunaj godilo. In tega ni mogoče pozabiti. To mora biti bodrilo, to vam mora vedno biti bodrilo.

Zato pa želim, in kolikor bom mogel, vam bom tudi pomagal, da se bomo razvijali v tem duhu, da bomo korakali naprej. Pozdravljam vas, zahvaljujem se vam, da ste prišli in da smo se mogli videti iz oči v oči.«

Stalinovi asi

Izvrstno aranžiran, skrbno pripravljen se je zbral XVI. kongres komunistične stranke. Že vnaprej v opredeljene in določene smeri usmerjeno zanimanje delegatov je omogočilo Stalinu odgovoriti kongresu na vprašanja, ki mu jih je potom vojaško centraliziranega aparata stranke, potom enotnega njenega ogromnega izvršilnega organa — tiska sam sugeriral. Neprijetna vprašanja, na katera noben teoretik stranke danes ne ve odgovora, so na ta način zabrisana, zamazana, postavljena pod očala nemerodajnosti, dasi jih življenje v Rusiji postavlja samo, vsak dan bolj na prvo in najkočljivejše mesto — na mesto **vprašanja eksistence človeka** in njegove zmožnosti.

Skupna naklada 22 milijonov časopisnih izvodov dnevno je spet enkrat, z uspehom zaenkrat, zadušila vprašanja o jutrišnjem dnevu in omotila mrzlično pričakujoče mase.

Krona tega aranžmaja je govor Stalina, ki ga je v resnici poslušal ves svet, iščoč v njegovem udarjanju, v njegovem sarkazmu in strupeni ironiji one klice, ki tako nepreračunano dolgo in nepreračunljivo dolgo uporno vzdržujejo kvašenje ruskega ljudstva; upajoč razvozlati v njegovih stavkih uganko časa.

In kljub svoji prevdarnosti, kljub ostroumni dispoziciji svojega govora, se Stalin sam ni mogel izogniti posrednemu razvozljavanju te uganke, nehoté, proti svoji volji, pa vendar, ker so za maso in svet izbrano pripravljeni dogovori tako tesno opleteni z reševanjem te uganke in tako organično združeni z analizo te, da je bil drug izhod nemogoč, najmanj pa molk. — Obenem je pa že rusko življenje tako jasno preciziralo to vprašanje, da je bilo vsako akrobatstvo izključeno.

Priznati je, da je bil za kongres stranke izbran precej posrečen historični moment — moment delne gospodarske krize vseh držav —, če je mogoče govoriti o izbiranju momenta. Kongres je namreč moral biti sklican, ker je napetost dosegla tako višino, da je bilo treba položiti obračun.

In kongres je začel z ugotavljanjem svetovne gospodarske krize, katere se je v največji meri poslužil sam prvak, da kolikor toliko omili vtis konca svojega govora, kar je bilo po deseturnem naporu tem lažje.

Sodobna gospodarska kriza, brezposelnost in nasprotja med vodečimi državami — to je bil največji as v rokah brezobzirnega igralca ob mizi svetovne politike. Njega ne moti neizogibnost valovanja življenja, perijodičnost gospodarskih kriz, ki jih je življenje še vedno rešilo mimo volje tega ali onega, proti teorijam desne ali leve meje političnega nihanja, zanj je ta kriza zadnja, odločilna, edina merodajna, ker le na podlagi te samovoljne domneve, ki je niti sam ne utemeljuje, se je v drugi tretjini svojega govora lahko obrnil k razmotrivanju domačih opeklin in k zagovarjanju domačih, široko zevajočih ran. Njega ne moti poglavitna, naravna lastnost vsakega organizma, za kakršne je smatrati tem bolj družabno-državne sklope, da ima vse živo v sebi dovolj protistrupov, da izživi — za družbo vedno le prehodne — vročine in se avtomatično zaceli.

Njemu je za delegate, ki se naj vrnejo z novimi injekcijami na svoja mesta, neobhodno potreben kot pojem družbe, pojem enotnega, nečlenovitega organizma, ki v celoti naenkrat lahko zamre.

Ne glede na to, da Stalin precej svojevoljno izbira statistične podatke, mešajoč v soodnošajih pojmovne kategorije, so njegovi argumenti tako slučajni in površni, da se v svojem govoru zateka k mnenjem evroskih veličin, ki so v Evropi nepoznane, k člankom časopisov, ki jim zaradi male razširjenosti in lokalnega pomena skoraj ni potrebna pošta. S takimi argumenti Stalin osvetljuje položaj Evrope, spretno se poslužujoč res naivnih protisovjetskih premišljevanj, kot stališča in kriterija dozorelosti evropske misli sploh.

Od Zapada je bilo treba kreniti domov, na kočljivo polje nerešenih, ostro ščemečih, uporno grozečih, nerešljivih problemov.

Tedaj je bil vržen na mizo drugi as — tempo razvoja industrijalizacije. Žebelj kongresa, središče priprav, začasen odkup od bodočnosti, polje, kjer se je govornik lahko razmahnil. In to je on storil v polni meri. Tik za zapadnim »razvalom« sledi blesteča zgradba industrije, v kateri more zemlja pač res zaznamovati presenetljive uspehe. Igra milijonskih številk, ki se izgubljajo v bodočnost, ki je — ne breg prozornega namena — dobro povdarjena, ker je še ni. »Obračun « za bodočnost. Kongres je to gesto prenesel z ovacijami. Radi poznejšega lažjega prehoda na kočljivejša pozorišča pa je Stalin že tukaj zelo previdno ugotovil razliko med »tempom« in »višino« ter podčrtal gorostasno zaostalost Rusije, če se pogleda nanjo s stališča »višine«, opozarjajoč na bodoče težave in naloge. Tudi po njegovem mnenju ruska industrija kljub silnim tempom — ki so z ozirom na prejšnje osirotenje države razumljivi in naravni, kot zadnji zagon tonečega k rešilnemu čolnu — še dolgo ne more biti kos državni svoji nalogi, ki jo pa je treba rešiti v najkrajšem času.

In tako preide govornik k stvarnosti, k pekoči, neusmiljeni, žalostni stvarnosti in sam navaja pretresujoče številke:

»Kar se tiče posebne površine žitaric, dobimo, če vzamemo povprečno produkcijo žitaric l. 1913 za 100, sledečo sliko: l. 1927 — 91·9%; l. 1928 — 90·8%; leta 1929 — 94·4%; l. 1930 — 110%«, — nakar ugotovi prepočasno naraščanje posevne površine in v drugem delu govora omeni, da naraste prebivalstvo Zveze vsako leto za več, ko za tri milijone duš.

Pomen in kakovost te posevne površine pa spoznamo že iz njegovih številk:

»Kar se tiče tovarnega dela povprečne produkcije žitaric (izvenvaški obrat)«, pravi Stalin, — »imamo, upoštevajoč normalo 100% za l. 1913, za l. 1927 — 37%, za l. 1928 — 36·8%, za l. 1929 — 58%.« Iz teh podatkov jasno gledata pomanjkanje in dokaz, da polovico posejanih kultur požre plevelj, ter da ima prebivalec Zveze le polovično zmožnost preživljati se.

»Jasno je,« nadaljuje Stalin, **»da smo še daleč od predvojne višine, kar se tiče obdelovanja žitaric za hrano.** Še bolj vznemirjajoča slika se pa nam odkrije na polju **živinoreje.** Če vzamemo povprečje staleža za l. 1916 kot 100 se ta normala spreminja sledeče:

	1927	1928	1929	1930
Konji	88·9	94·6	96·9	88·6
Govedo	114·3	118·5	115·6	89·1
Ovce in koze	126	126	127·8	87·1
Svinje	126·1	126·1	103	60·1

Stanje, ki se je ob Nepu kolikortoliko vzdrževalo na neki konstanti — z ozirom na rast prebivalstva in potreb torej kolosalni zastoj —, se v letu 1930 — ki ga je pretekla komaj polovica, ta konstanta mahoma zruši in razblini v nič ogromen del že itak revnih mesnih rezerv.

To je uspeh kolektivizacije!

Stalin je moral vreči na mizo najslabšo škartno karto in priznati, da »je problem žitaric osnovni člen v sistemu sovjetskega **metijstva in ključ rešitve vseh drugih problemov.«**

Problem žitaric se je še tik pred kongresom poskusilo rešiti s kolektivizacijo, po mnenju Stalina **»edino** za socijalistično državo možno metodo«; tik **pred kongresom se je napravilo generalni naskok na kmeta po »edino možni« strategiji, rezultat nam pa kaže navedena tabela.**

Prav milo in previdno, izogibajoč se premega udarca, se govornik nasloni na tehnične kulture (lan, konoplja, bombaž) in v teh napove splošno načelo, ki ga je razumeti za vse kmetijske panoge, da so namreč mogoča in verjetna v bodočem velika kolebanja in spremembe, ker prevladuje mali tip kmečkega gospodarstva.

S tem pa je dal znak na možnost skrajnega odpora, ki ga sam, kot človek nepovprečnega uma, gotovo pričakuje, pa mu strahotna potenca njegove volje ne dovoli, da bi se uklonil — življenju, kateremu s tem uporno in izzivajoče nudi glavo. In življenje se ne bo obotavljalo to ponudbo brez vsake obzirnosti sprejeti.

Počitniška kolonija Rdečega križa

Krajevni odbor Rdečega križa v Ljubljani je organiziral počitniško kolonijo za ljubljansko šolsko deco osnovnih in meščanskih šol, ki je socijalno in zdravstveno potrebna oddiha na deželi. Za kraj kolonije si je Rdeči križ izbral prelepo in solnčno Trato v Poljanski dolini ob divni Poljanski Sori.

Na Krekovem trgu so se včeraj kmalu po 8. zbrali otroci za odhod. Prišle so deklice v starosti od 9 do 12 let v spremstvu svojih mamic. Okoli mestnega avtobusa je bil vesel živžav. Deklice so se s težkim srcem poslavljale od domačih. Zopet so pa bile vesele, ko so zasedle mestni avtobus, ki jih je ob 9. dopoldne odpeljal pod vodstvom tajnika krajevnega odbora Rdečega križa g. Ivana Malnariča in dveh učiteljic v Poljansko dolino. Bilo je skupaj 30 deklic. Vsaka je imela s seboj majhen pleten kovčeg, napolnjen s perilom, oblekco in z drugimi potrebščinami. Na sprednjem delu avtobusa je vihrala lepa zastava Rdečega križa, deklice so se poslavljale z zastavicami z rdečim križem na belem polju.

Od deklic se je poslovil tudi predsednik krajevnega odbora dr. O. Fettich. Deklice ostanejo na Trati 4 tedne, nakar pride tja druga kolonija. Da bi bile srečne in vesele tam na Trati!

Spominska plošča Andrejčkovemu Jožetu

Danes v nedeljo 6. julija bodo v romantični Krašnji slovesno odkrili spominsko ploščo popularnemu pisatelju Jožetu Podmiljšaku (Andrejčkov Jože). Program slavnosti je ta-le: a) sprejem udeležencev in gostov ob 9. dop. v Krašnji, b) ob 10. sv. maša, poje moške zbor »Sloge« Medvedovo: »K tebi srca povzdignimo«, c) po maši odkritje spominske plošče na »Konju«. Sprevod. Slavnostni govor prof. Maksa Pirnata, več pesmi in državana himna. Poje in igra društvo »Sloga« iz Ljubljane. Popoldne ob 3. ljudska veselica na prstem z bogatim sporedom. Udeleženci iz Ljubljane se odpeljejo ob 7.46 s kamniškim vlakom do Domžal, od tu pa z avtobusom v Krašnjo.

Dr. Val. Rožič:

Andrejčkovemu Jožetu v spomin

(Konec.)

Kdor hoče življenja in pisateljevanja slovenskega pisatelja Jožeta Podmiljšaka bolj podrobno spoznati, naj bere »Ljubijanski Zvon« 1884 in spise Andrejčkovega Jožeta v Narodni Biblioteki Novo mesto 1884 ter tudi »Ljubljanski »Zvon« z l. 1882. Andrejčkov Jože je spisal naslednje zanimive povesti in črtice, ki so izšle po raznih literarnih revijah in listih, kakor sledi v sledečem kronologičnem redu:

Slovenski Glasnik.«

1. Na savskem bregu (pesem 1865), 2. Popotnik v Arabski puščavi in Čertice iz življenja na kmetih (1866), 3. Popotni listi, Slovo (pesem), Cesar Jožef v Krašnji, Nočni sprehod, Obraz iz življenja na kmetih, Ubežnik, domača povest, Nočni požar (pesem) 1867, 4. Spiritus familiaris, Od Ljubljane do Komorna, Zgodovina motniškega polža, Mlada ciganka (pesem) 1868.

»Besednik.«

5. Amerika, ali povsod dobro, doma najboljše (iz poljščine predelana povest), Severna luč, Hudodelec, Kabilci, Spomini, Trdnjava Komaren, Deček pri potoku (pesem), Maščevanje (poslovenil iz poljščine) vse iz leta 1869, 6. Miha Brtoncelj in njegove čudovite dogodbe po svetu, Gora Vezuv, Strah, Vihar na morju, Zadnji grof Limbarski, Ptič Guačaro, Mladi gozdar, Kmetčki godci, Potresi v južni Ameriki, vse v letu 1870, 7. Božja kazen (kmečka povest), Plavec na Savinji (povest), Tarantela, Obraz iz Neapola (iz češčine), Iz malega raste veliko (povest), Klavec in volk (hribovska povest), Čudovita zmaga (ljudska pripovedka), Vojniška republika za porskib Kozakov (iz češčine), Emanek, lovčev sin (povest iz češčine), O zgodovini mlinov (poslovenil iz Slovana), Berač (povest) vse l. 1871, 8. El Nino, telovajski načelnik (iz češčine), Ni vse zlato, kar se blišči, Rejenka (povest), vse 1872, 9. Laponci, Samojedje, Mlinarjev sin (povest), Spomini na Dubrovnik (iz češčine), Popotovanje po Ruskem (vzeto iz knjige Življenje v Rusiji, poslovenjeno), Dambeški zvon, vse leta 1873, 10. Kralj Mida v mongolski obleki (mongolska pravljica 1874, 11. Sabinka, slovenska junakinja (povest iz začetka 15. stoletja) 1876, 12. Olumuc, krajevni obraz 1877.

»Zora.«

13. Roparjeva ljubica (spomini iz vojaškega življenja 1872), 14. Beračeva povest, Tirza (obraz iz življenja Hebrejcev) 1873, 15. Graščinski zdravnik 1874, 16. Pot do pogube je kratka, 1875, 17. Jan Amas Komenski (iz češčine 1876).

Družba sv. Mohorja

je izdala l. 1867 povest Žalost in veselje, l. 1868 v Koledarju povest »Tolažba na smrtni postelji«, l. 1875 (že po njegovi smrti) v 33. zvezku »Slovenskih večernic« kratko povest »Srečen«, obraz iz življenja med vojaki.

Matica Slovenska (letopis 1871).

Mačeha in pastorka (povest iz Ukrajine, dalje iz češčine poslovenjeno študijo Ferdinanda Kopa: Nekaj iz ruske zgodovine.

Talija (slovensko dramatično društvo)

je izdala v 16. zvezku Talije l. 1870: Sam ne ve, kaj hoče, in Umetnost in narava, po Albiniju v 21. zvezku Talije 1871—1921. V Pajkovem »Venčku« l. 1875 je izšla povest »Čarovnik«.

Razen omenjenih so njegovi spisi še ti:

V Glasniku:

22. O zvezdah (narodna dobrotina 1865), Matevž Klander (obraz iz francoskih vojsk 1866), Moj dom, pesem, 1864, Maščevanje (iz češčine), Popotovanje na goro Atos (po češčini 1868), Gregelj Koščenina (obraz iz domačega življenja 1865), dalje v

Besedniku:

23. L. 1869: Ob ledenem morju, Izlandija, Skalni možiček, Sibirija, Elija Howe, ki je iznašel šivalni stroj, Kitajski značaji. L. 1870: Smodnik in njegova priprava, Praznik sv. Januarja v Neapelju, O nekdanjem tovorenji. 1871: Slikarstvo starih Egipčanov, Praznik pokore v Hindostanu, Izreja amerikanskih otrok, Slava ne osreči, Milo, Življenje na planini. 1872: Božja pot pri sv. Valentinu, Krvava krčma na Ogrski pustini. 1873: Lov na tigra, Revščina v Londonu, Osveta. 1874: Hudičev zaklad (pravljica), Arabska kava.

Podmiljščakovi spisi so še sledeči,ki so izšli v prvi vrsti v »Slov. Glasniku«, v Besedniku, v koledarju in Večernicah družbe sv. Mohorja.

1. Zapuščena, 2. Sv. Til, 3. Sv. Marjeta, 4. Sv. Štefan, 5. O Torki, 6. O divjem možu, 7. Vegova svečanost (Novice 1865), 8. Nočni požar, 9. Vitovec pri Trojanah, 10. Svibno, 11. Lepe pesmi, glas seže v deveto vas, 12., Vseh svetnikov dan, 13. Popotnik v arabski puščavi (Cvetnik 1868), 14. Ptičje petje v poletnem jutru (iz češčine), 15. Burja in zametje v Alpah (po češkem), 16. Razpotje življenja, 17. Boj z bikom, edini spis katerega je Andrejčkov Jože priobčil s svojim pravim pisateljskim imenom v 3. letniku Besednika 1871, 18. Boj z volkovi, 19. Izgubljena ljubezen (v rokopisu), 20. Marmaraš (balada ne tiskana), 21. Modrijan Nathan (po Lessingu nedovršen sprevod v rokopisu), 22. Spomini (pri sv. Mohorji, Za Kalom, Tolovaji), 23. Potočnice (pesem), 24. Mnogo smešnic (tiskane po raznih Besednikovih letnikih, a brez podpisa), 25. Pastork Knor (rokpis pri Družbi sv. Mohorja v Celju), 26. Damoklejev meč, gluma v I. dejanju, poslovenil Andrejčkov Jože, izdalo dramatično društvo v Ljubljani 1881, 27. Sodba v Češkem Brodu, novela iz češčine, podlistek v »Soči« 1877, 28. Nesrečni pesniki (Zora 1873), Pri tem spisu je podpisan sicer: J. P—t, ki brez dvojbe znači Jožeta Podmiljščaka, ne pa J. Parapata, ker je končni t skoro gotovo tiskarska hiba, 29. Neumni Pecival (iz poljščine), 30. Neumni volk (kašubska narodna), 31. V mladosti se je treba učiti in vaditi (po Komenskiju, Cvetnik 1868).

Nekaj Andrejčkovih spisov se nahaja tudi v dijaškem listu »Torbica«, ki so ga ljubljanski tretješolci l. 1863 sami pisali, kjer so imeli nekako dijaško književno društvo, čigar glasilo je bila »Torbica«. Pisatelj g. Jereb pravi v svojem spisu **»Josip Podmilšak, pisatelj slovenski v »Lj. Zvonu« l. 1884,** str. 731, da sledečih Podmilšakovih spisov ni nikjer dobil natiskanih:

1. Nekaj besed našim duhovskim in deželskim učiteljem, 2. Eno popoldne na Brezovici, 3. Ruska zima 1812. leta (Francozi na Ruskem), 4. O bučelah, 5. O čudodelnem stolčku, 6. Polarska zima, 7. Samota, 8. Nesrečni dijak, 9. Potovanje po savinjski dolini, 10. Orel, 11. Gozdarjenje, 12. Eskimojci, 13. Deklica na obrežju, 14. Dvogovor o gospodarstvu, 15. Deček ob potoku, 16. Oda Janezevemu klobuku, 17. Suknjo doli.

Dramatično društvo v Ljubljani ima baje v rokopisu še sledeče Podmilščakove prevode: 1. Slepi mladenič (romantičen igrokaz v 3. oddelkih iz češčine), 2 Ne pravi, a vendar pravi (burka v dveh dejanjih tudi iz češčine), 3. Pred lovčevo hišo, elegična opereta v enem dejanju iz češčine, 4. Kodričeve poslednje ure (solo prizor), 5. Krojač in čevljar ali žegnanje na Dobrovi (gluma s petjem in plesom v treh dejanjih iz češčine), 6. Kmet milijonar (romantično čarovna pravljica s petjem v treh dejanjih po Ferd. Raimondu), 7. Trdoglava žena (pravljica v treh dejanjih iz češčine).

Navedli smo, upam, skoro vse Podmiljščakove spise. Moje naštevanje ni kritično znanstveno, temveč sem hotel pokazati ob tej spominski priliki in slavnostnem dogodku, kako marljiv, vstrajen in neizmerno delaven je bil Andrejčkov Jože — Josip Podmiljšak. Ni imel veliko ali skoro nič vzglednih prednikov pisateljev, kajti k tem bi smeli prištevati k večjemu tedaj živečega višnjegorskega župnika Janeza Ciglerja in njegovo prvo izvirno in izvrstno slovensko povest »Sreča v nesreči« (»Svetin«). Dalje Levstikovega »Martina Krpana« in nekatere Jurčičeve spise iz l. 1863—1865, zlasti Jurčičevega »Jurija Kozjaka« in »Domna«. Zato naj bo Josip Podmilščak predvsem slovenskim dijakom svetel vzor pridnosti, vstrajnosti in ljubezni do slovenskega jezika in njegovega izvora: slovenskega naroda.

Število vseh Podmilščakovih spisov znaša nad 150.

Seja ljubljanskega magistratnega gremija

Ljubljana, 5. julija.

Magistratni gremij je na petkovi nad dve uri trajajoči seji razpravljal o raznih tekočih v njega kompetenco spadajočih zadevah občinske uprave. O novi tarifi za izvoščke in avtoizvoščke poročamo na drugem mestu.

Na podlagi poročila gospodarskega urada je gremij deloma ugodil prošnji magistratnega uradnika g. Frana Koširja za odpis predpisa glede zasutja jame za Bežigradom, dalje je bilo do konca tega leta podaljšano dovoljenje Amaliji Novak, da sme še imeti ob Dunajski cesti nasproti Gospodarske zveze barako za prodajo sadja in raznih živil. Gremij je ugodil prošnji oblastnega odbora Narodne odbrane v Ljubljani, da postavi avtomatične električne tehtnice po mestu; pomladku Rdečega križa je bila dovoljena prav tako postavitev avtomatičnih električnih tehtnic na raznih krajih mesta.

Na novo se snujočemu Sokolu III. za bežigrajski okraj se odda v najem prostor ob Dunajski cesti za telovadišče. Mizarskemu mojstru Perku je bila oddana naprava lesenih klopi za živilski trg na Vodnikovem trgu in drugod.

POROČILA GRADBENEGA URADA.

Gremij je oddal napravo kanalov pod Rožnikom stavbnim tvrdkam E. Tomažiču, Stavbni družbi in inž. Tavčarju, vsakemu po eno tretjino. Naprava železobetonskega mostu čez Mali graben na Opekarski cesti v bližini gostilne pri Koscu je bila oddana stavbeniku Matku Curku. Kredit za ta most je določen na Din 221.000·—. Gremij je za nazaj ugodil odpis stroškov za prevoz smeti iz Narodnega gledališča. Gremij je dalje odobril oddajo obnove pročelja Mestnega doma stavbni tvrdki Tönnies. V ta namen je določen kredit Din 22.000. Tvrdka Tönnies je že pričela z obnovo pročelja. Obnova je bila nujno potrebna gledena gasilski kongres, ki se bo vršil meseca avgusta katerega se udeleži tudi mnogo delegatov iz inozemstva, osobito iz Poljske in Češkoslovaške.

Ureditev in poprava pločnikov je bila oddana zagrebški tvrdki Reš. Naposled je bila oddana naprava kioska za trafiko na vogalu Dunajske in Vilharjeve ceste tvrdki Matko Curk.

STAVBNA DOVOLJENJA.

Magistratni gremij je dalje odobril 10 stavbnih dovoljenj in sicer:

Božu Račiču za gradnjo pritlične lesene hiše ob Gerbičevi ulici,in sicer provizorično. Hotelu »Mikličć« je dovoljena naprava vhoda v restavracijo na Masarykovi cesti, Ivanu Marinšeku adaptacija lokala ob Poljanski cesti 57, Heleni Tušar adaptacija lokala ob Medvedovi cesti 30, Franju Omahnu stopnišča in kanal na Sv. Pe-Petra c. 53, Josipu Hudniku prizidek in kanalitra cesti 53, Josipu Hudniku prizidek in kanalizacija v Hradeckega vasi 40, Adolfu Reichu adaptacije tovarniškega poslopja na Poljanskem nasipu, Franju Jerku gradnja enonadstropne hiše ob Dunajski cesti.

Naposled sta bili odobreni dve važni stavbni dovoljenji in sicer za **ljubljanski »nebotičnik«**, to je palačo Pokojninskega zavoda za privatne nameščence ob Dunajski cesti in Gajevi ulici.

Visok bo 32 m. Gremij je zavrnil ugovore Ljubljanske kreditne banke, v kolikor so bili podani iz javnopravnih razlogov.

Zavarovalni družbi »Dunav« je bilo izdano stavbno dovoljenje za gradnjo palače ob Dunajski cesti na zemljišču, kjer je doslej stal Korsikov cvetlični paviljon.

VPORABNA DOVOLJENJA.

Gremij je končno odobril 9 vporabnih dovoljenj za novozgrajene hiše in sicer: Antonu Osenarju ob Ilirski ulici, Vladimirju Vajdi ob Smartinski cesti, Frančiški Cigler ob Staretovi ulici, Valeriji Kirchschlager ob Dunajski cesti, Danilu Šaplji za Bežigradom, Ani Friškovec ob Gebičevi ulici, Dragu Kosu ob Levstikovi ulici, Nuši Breznik na Vrtači in Pavli Bohinec ob Rimski cesti.

Upravi velesejma je gremij naročil, da izvede na velesejmskem prostoru kanalizacijo.

NOVA TARIFA ZA IZVOŠČKE IN AVTOTAKSIJE V LJUBLJANI

Na petkovi seji magistratnega gremija je mestni obrtni urad poročal o novi tarifi, ki jo je določila banska uprava za izvoščke in avtoizvoščke.Tarifa je že z včerajšnjim dnem stopila v veljavo. Avtotaksiji morajo imeti predpisane taksametre, ki jih pa še niso dobili. — Začasno so se avtotaksiji z Dunajske ceste, odnosno Gajeve ulice premestili na Aleksandrovo cesto, ker so se že včeraj postirali v dolgi koloni od tvrdke Magdič tja do Gledališke ulice. Nova tarifa je naslednja:

1. za izvoščke (enovprežne) za prvih 10 minut vožnje 15 Din, za vsakih pričetih nadaljnih 5 minut 5 Din. Vožnja na kolodvor podnevi 20 Din, ponoči 30 Din. Za vsakih 15 minut čakalnine 5 Din.

2. za avtoizvoščke v mestu za prvih 500 m 10 Din,za vsakih nadaljnih pričetih 250 m pa 2 Din. Za vožnje preko mestne meje, odnosno črte linijskega urada za prvih 500m 10 Din, za vsakih nadaljnih pričetih 200 m pa 1 Din. Za vsake dve 2 minuti čakalnine 1 Din. Če se vozi več kot 4 osebe preko meje, se sme računati toliko, kolikor v mestu. Za povratek praznega voza pri vožnji izven mesta od pričetega km 5 Din. Za prtljago ali psa pa 5 Din. Mala ročna prtljaga je prosta. Predpisan je taksameter, ki bo avtomatično registriral prevoznino in čakalnino.

Razvoj pokreta rudarjev v revirjih TPD.

Trbovlje, 5. julija.

V dobi po letu 1903. je znatno napredovala socijalistična miselnost med rudarji. Tudi v tem razvoju je našla velika doba le majhne ljudi. Strankini voditelji so bili z malimi izjemami sami koristolovci, ki jim je bilo predvsem do osebnih koristi; nekateri člani organizacije, delavci slabše kakovosti, so kot brezvestni hujskači delavstvu pa tudi sebi le škodovali. V domnevni borbi za delavske pravice so v svoji kratkovidnosti in zaradi nesposobnosti postali osebni, kar je ugledu cele organizacije silno škodovalo. Uradništvo in pazništvo so po socijalističnih glasilih blatili in sramotili ter zasmehovali na javnih shodih in zborovanjih. Marsikateri od napadenih je radi ljubega miru, in ker si drugače ni vedel pomagati, vstopil v delavsko organizacijo. Demagogija neodgovornih hujskačev pa ni prinesla delavstvu nikakih koristi, nasprotno, pri delovodstvu so s tem izzvali odpor in mržnjo, katere posledice, večkrat zelo hude, je občutilo nezasluženo zopet le delavstvo. Marsikaterega od hujskačev je z odpustom, žal le prepozno, zadela zaslužena kazen. Navedeni ukrepi so znatno pripomogli k omejitvi obrekovanj in poznejši mirnejši in znosnejši dobi.

Leta 1904. je pričela rudniška uprava, ki je imela takrat svoj sedež na Dunaju, s temeljito modernizacijo vseh naprav v svojih rudnikih.

Meseca januarja leta 1906. je delavstvo, ker se njihovim mezdnim in drugim zahtevam ni ugodilo, zopet in tokrat v zimskem času stopilo v stavko. Ponovno se vršeča pogajanja glede poravnave in zopetnega pričetka dela je vodil za delavstvo takratni tajnik strokovne in politične organizacije v Trbovljah. Pogajanja niso imela nikakega pozitivnega uspeha; še pred koncem štrajka je bil omenjeni tajnik aretiran in izgnan iz Trbovelj, delavstvo pa se je, ker je ostalo brez vodstva, vrnilo po nekaj dnevnem stavkanju na delo. Tudi v tej stavki so delavoljni in ovaduhi samo škodili. Stavkokazi, ki so najsramotnejši pojav v zgodovini delavskih borb, so, zapeljani po trenutnih koristih in obljubah od delovodstva, tudi v tej stavki odločilno pripomogli, da štrajkujoči s svojimi zahtevami, ki bi prišle enako tudi njim v dobro, niso uspeli. Vsa hvala pa gre okoliškim kmetom in drugim posestnikom, ker so v času mezdnih bojev delavstvu stali ob strani in ga podpirali z živili in drugim.

Po ponovnih neuspehih in gmotni škodi, ki jo je delavstvo po brezvestnem hujskanju vtrpelo, je končno uvidelo, da so ga le izkoriščali. Nastopila je doba popolnega pomirjenja; neodgovorni elementi, ki so povzročili toliko gorja delavstvu, so bili ali odpuščeni, ali so morali stopiti v ozadje, kjer niso mogli več škodovati. Tolikokrat prevarano in v zaupanju zlorabljeno delavstvo je krenilo na realnejša pota. Za svoje zaupnike v odbor druge rudarske skupine so izvolili trezne in prevdarne može, ki so premišljeno in energično, pa taktno, zastopali interese delavstva. Smotreno delovanje zaupnikov, ki je ostalo vedno v okvirju možnosti, je pridobilo delavstvu zopet ugled, mu priborilo marsikatero zboljšanje v gmotnem oziru ter pripomoglo k nadaljni spopolnitvi socijalne zakonodaje. Oblasti, zlasti rudarske, so dobile zopet zaupanje v delavske zaupnike ter podpirale njih upravičene težnje kjerkoli. Tudi v navedeni dobi je prišlo do nesoglasij med obema pogodnikoma, s posredovanjem in uvidevnostjo z ene ali druge strani in z uvaževanjem obojestranskih interesov je pa prišlo vedno do sporazuma.

Da bi si socijalna demokracija svoj precej omajani prestiž, ki je trpel zaradi navedenih katastrofalnih neuspehov, zopet vpostavila in si utrdila zopet svoj položaj tudi gospodarsko, so ustanovili takratni organizirani rudarji (pretežna večina ni bila organizirana) stavbeno in gostilniško zadrugo »Delavski dom«, nekako delniško družbo, ki je na podlagi vsakoletne bilance določevala višino dividend na vplačane deleže. Dividende so se pozneje odpravile ter uvedlo višje obrestovanje deležev. Podjetje, ki je bilo v nespretnih rokah in je obratovalo v tujem poslopju, ni uspevalo; izkušnja je pokazala potrebo izmena vodstva in gradko lastnih prostorov. Na inicijativo agilnega novega odbora se je nakupilo stavbišče in pričelo z gradbo »Delavskega doma«, v katerem se je otvorila gostilna in velika trgovina. Na istem zemljišču so zgradili tudi stanovanjsko hišo za poslovodjo, ki je bil obenem tudi tajnik socijaldemokratične organizacije rudarjev. Podjetje je dobro uspevalo; delavski dom je postal nekako središče odnosno zatočišče rudarjev, v katerem so se vršila zborovanja in na obširnem dvorišču shodi rudarjev. Delavci so si ustanovili lastno godbo, ki ima svoj lokal v delavskem domu. Pod spretnim vodstvom, je zlasti v povojnih letih dosegla višek, da lahko z uspehom tekmuje s starejšimi in povsem strokovnimi ustanovami te vrste.

Manufaktura
Rekord
Angleški štofovi, francoske svile, češka platna.
Ljubljana
-- Aleksandrova cesta --

Nesreče in nezgode

V zadnjih dveh dneh se je pripetilo v Ljubljani, na Gorenjskem in drugod več težjih nesreč in nezgod pri delu.

SMRTNA ENSREČA

se je včeraj zjutraj primerila na kolodvoru v Kranju. Postajni delavec, zaposlen sicer na postaji v Tržiču, stanujoč v Srednjem Bitnjem, 38-letni Anton Lažan, je nakladal hlode na tovorni vagon. Bil je vrh hlodov na vagonu. Vagon se je premaknil in Lažan je tako nesrečno padel na železniški tir, da si je pretresel možgane in zelo poškodoval hrbtenico. Z avtom kranjskega reševalnega društva je bil prepeljan v ljubljansko splošno bolnico, kjer je proti večeru podlegel težkim poškodbam. Zapušča nepreskrbljeno rodbino.

PRI OBIRANJU ČEŠENJ

so se primerile tri težje nesreče. Posestnikov sin 16letni Jože Turšič v Cerknici na Notranjskem je v petek obiral češnje. Splezal je na visoko divjo češnjo ter segel po veji od debla. Izgubil je ravnotežje in padel. Zlomil si je levo roko. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico.

Slična nesreča se je primerila v Moravčah pri Kamniku. Tam je obiral češnje 26letni posestnikov sin Valentin Majdič. Padel je s češnje tako nesrečno, da si je prav tako zlomil levo roko.

Tretja nesreča je bila v Šmarju - Sapu. Tam je obiral češnje 6letni zidarjev sin Stanko Lampič. Tudi ta je po nesreči padel s češnje ter si zlomil desno roko.

DRUGE NESREČE.

Gozdni delavec 60letni Anton Šoštarič, zaposlen pri lesni tvrdki Tschinkel v Čabru, je v čabranskih gozdovih tesal trame. Pri tesanju se je v petek vsekal v levo nogo. Včeraj je bil prepeljan v ljubljansko bolnico. Na Vodovodni cesti stanujoča 20letna postrežnica Elizabeta Zankar si je včeraj na cesti pri padcu zlomila desno roko. Prepeljali so jo v javno bolnico.

Premetena tatica obleke

Zadnje dni se je v Ljubljani pojavila posebne vrste tatica, zastavno in močno dekle srednje postave, zagorelega obraza in kratkih las, z nekoliko ponošeno obleko. Na zunaj napravi prav ugoden vtis. Tatica se je specijalizirala samo na tatvine raznih oblek in perila. Poslužuje se prav priprostega trika. Proti večeru se pojavi pri kaki stranki. Naveže pogovor, da jo pošilja ta in ta gospa ter prosi za prenočišče.

Najprej je prebrisano dekle prišlo k posestnici Antoniji F. v Hradeckega vasi. Bilo je proti večeru. Dekle je začelo pripovedovati, da jo pošilja trgovka ga. S. Prosila je posestnico, če bi lahko pri njej prenočila, ker se ne ve nikamor obrniti po mestu. Da je prišla iz zelene Štajerske k zdravniku - špecijalistu. Usmiljena žena je dekle sprejela in prenočila. Drugi dan je njena hčerka, ki se je vrnila s sokolskih svečanosti v Beogradu, presenečena ugotovila, da ji je iz omare zmanjkala obleka s perilom v skupni vrednosti 750 Din. Tatica je pa izginila iz Hradeckega vasi.

Naslednji večer se je pojavila na nasprotnem delu mesta v Trnovem. Okoli 21. je v petek prišla v stanovanje samske šivilje Lojzike Z., stanujoče na Trnovskem pristanu. Lepo in vljudno ji je želela dober večer ter ji prinesla pozdrave od matere z Bleda. Gostoljubno in veselo je Lojzika sprejela neznanko pod streho in jo prenočila. Drugo jutro jo je prosila, da naj ji dovoli malo poležati, ker jo silno vijejo krči po želodcu.

Ko se je Lojzika opoldne vrnila z dela, je začudena opazila, da je soba prazna in da je iz omare izginilo več obleke odnosno perila v skupni vrednosti 1440 Din. Takoj ji je bilo jasno, da je postala žrtev prebrisane tatice.

Obe tatvini sta bili takoj prijavljeni policijski upravi, ki sedaj zasleduje tatinsko deklino. Najbrže je ukradene stvari kje prodala in z izkupičkom odjadrala drugam poskusit srečo pri izmikanju tuje lastnine.

Trbovlje

Omogočite dijakom ceneno kopanje. Neprijetno je presenetila dijake, še bolj pa njih roditelje, odredba občinske uprave, po kateri se jim ne dovoljuje kakor lani pri kopanju polovična vstopnina. Ker pa imajo dijaki povsod popuste, upamo, da v tem naša občina ne bo delala izjeme. Izguba, ki bi jo vsled popustov utrpela občinska blagajna, je neznatna. Prepričani smo, da bo občinska uprava ugodila željam dijakov ter jim, kakor lansko leto, dovolila primeren popust.

Zborovanje Društva občinskih uslužbencev dravske banovine v Trbovljah. V soboto, dne 5. julija in nedeljo, dne 6. julija t. l. se vršijo v Trbovljah tri skupščine občinskih uslužbencev dravske banovine. Kljub temu, da uprava državnih železnic ni ugodila prošnji društva za polovično vožnjo, obeta biti udeležba jako dobra. Računa se, da se bode udeležilo skupščin okrog 200 uslužbencev. — Včeraj, dne 5. t. m. ob 8. uri zvečer je priredilo društvo v dvorani Društvenega doma pevski koncert moškega zbora mariborskih mestnih nameščencev in kvarteta ljubljanske Glasbene matice. Spored koncerta je bil sledeč: Marolt: Kosa, Fajgel: Stara ljubezen, Hajdrih: Slava Slovencem, Mirk: Jutro, X: 12 razbojnikov, Adamič: Zdravica, Förster: Razbita čaša, Dev: Še ena, — Dev: Al su lepe sarajevske cure, Pavčič: Nocoj je pa lep večer, Pavčič: Deklica ti si jokala, Förster: Spak, Mirk: Kolo, X: Bačovske pesmi, Förster: Venček narodnih, Mašek: Mlatiči. Po koncertu prosta zabava, pri kateri je igrala tukajšnja delavska godba. — Danes dopoldne se vrši v dvorani Delavskega doma glavno zborovanje društva občinskih uslužbencev dravske banovine. Opoldne je skudne je ogled rudnika in njegovih zunanjih tehdne je ogled rudnika in njenih zunanjih tehniških naprav pod vodstvom rudniških tehniških uradnikov. Posetniki si bodo ogledali še druge zanimivosti trboveljske rudarske kotline, zvečer po odpotujejo.

Blagoslovitev gasilskega doma na Kleku pri Trbovljah. Danes v nedeljo dne 6. julija t. l. bo blagoslovljen novi gasilski dom šele pred kratkim ustanovljenega gasilskega društva Klek. Odbor kakor tudi članstvo tega društva, ki je bilo do nedavnega še organizatorično podrejeno gasilskemu društvu Trbovlje-trg, je z vztrajnim in požrtvovalnim delom tekom letošnjega poletja deloma zbralo sredstva, deloma pa z lastno pridnostjo zgradilo dom, ki bo društvu v čast in ponos, prebivalstvu pa v sili v pomoč. Društvo je s tem dokazalo, da bo v bodoče v svojem plemenitem poklicu kos vsem težavnim nalogam in da bo imelo prebivalstvo Kleka in okolice skrbne in požrtvovalne čuvarje in branilce pred besnim elementom ognja in narave. Gasilske svečanosti se pričnejo ob 9. uri pred novim gasilskim domom, kjer se vrši sprejem došlih gostov. Ob 10. uri sv. maša in blagoslovitev doma. Popoldne se vrši na prostoru okrog gasilskega doma veselica s pestrim sporedom. Ker je Klek priljubljena izletna točka vsled krasne planinske lege, bo ta gasilska slavnost brez dvoma izvrstno uspela.

Advokat dr. Josip Požru
naznanja, da je otvoril
odvetniško pisarno
v Črnomlju

Kočevje

Tatinski cigani. Pretekli četrtek je potovala skozi mesto skupina hrvatskih ciganov. Neka mlada ciganka je s kartami sleparila ljudi po sosednjih vaseh in kradla, zato so jo orožniki zaprli. Pred orožniško postajo so preiskali ciganski voz, a brez uspeha.

Več kulture! Mnogi obiskovalci kočevskih jam se po pravici pritožujejo nad obiskovalci jam, ki razbijajo lepe kapnike in tako uničujejo lepoto naših jam. Eleonorino jamo so zaradi tega že zaprli. Če bo šlo tako naprej, bodo naše jame kmalu opustošene.

Pritožba. Nekaj kočevskih meščanov je vložilo na bansko upravo pritožbo proti sklepu zadnje občinske seje o sanaciji Mestne hranilnice.

Vrhnika

Poroka. Te dni se poroči gdč. Anica Kočevarjeva, splošno priljubljena učiteljica iz Vrhnike, z g. Varšek Tonetom, stavbenikom v Beogradu. Čestitamo!

Delo za odkritje Cankarjevega spomenika napreduje. Ograjo pred Kmetsko posojilnico so odstranili. Za temelj in za ozadje je še nalomljeno kamenje. Podstavek iz cementa za ozadje je že postavljen. Vprašanje pa je, če bo mogoče v tako kratkem določenem času dovršiti tako ogromno delo.

Prostovoljno gasilno društvo na Stari Vrhniki napreduje. Pred kratkim si je preuredilo dom. V nedeljo, 6. julija pa bo priredilo vrtno veselico na Kokaljevem vrtu. Sodeluje Vrhniška godba.

Sevnica

Akcija, ki je bila započeta proti Trboveljski Premogokopni Družbi radi osnaževanja Save, je našla odmev pri vseh prizadetih. Dokaz je zborovanje, ki se je vršilo v Brežicah v hotelu Volčanšek. Skoro vse prizadete občine so poslale svoje zastopnike. Smoter zborovanja je bilo posvetovanje in sklepanje o smernicah, kako naj bi se preprečilo nadaljno onesnaževanje Save. Sklicatelj zborovanja gosp. Krulej Ernest je poročal o dosedanjih ukrepih v tej zadevi, ki je stara že nad 10 let. T. P. D. še do danes ni storilo ničesar, da omeji onesnaževanje Save, nasprotno spušča nesnago iz svojih separacij na Senovem v Brestanco z izgovorom, da so filtrirne naprave poškodovane. Na predlog predsednika zborovanja dr. Megušarja iz Brežic je bil izvoljen sledeči izvršilni odbor: Predsednik g. Krulej Ernest, župan v Sevnici. Odborniki: g. dr. Rok Jesenko, odvetnik v Sevnici, ing. Kolenc Albert iz Brežic in Vodopivec Franc iz Krškega.

Izvršilni odbor naj bi predložil spomenico z deputacijo pri g. banu Dravske banovine ter ukrenil vse za dosego namena akcije.

Gospod Krulej je prečital spomenico, ki je bila soglasno sprejeta.

Onesnažena Sava ni porabna za pranje in kopanje, z njo ne morejo napajati živino; zato mora prebivalstvo od bližnjih in daljnih potokov voziti vodo za napajanje. Uničuje ribe in kulturne rastline, škoduje tujskemu prometu in narodnemu zdravju celega Posavja itd.

Veselica. Dne 6. julija bi se morala vršiti v Sevnici velika veselica Prostovoljnega gasilnega društva v Sevnici. Ker pa je istega dne v Zidanem mostu veselica S. P. D., katere čisti dobiček je namenjen za zgradbo nove planinske koče na Lisci (947 m), je sevniško gasilno društvo prostovoljno odložilo veselico v Sevnici na nedeljo 13. julija. Program je isti.

Za revno mladino. Sokolska mladina v Sevnici je na lastno inicijativo priredila na vrtu g. Mr. Ph. Abramovića intimno otroško veselico, katere se je udeležilo tudi mnogo prijateljev mladine. To je že četrta taka prireditev v Sevnici. Čisti dobiček je za božičnico revnim sevniškim otrokom.

— **Državna šola za zaščitne sestre v Ljubljani** je razpisala natečaj za sprejem gojenk v to šolo. Ker nudi dovršitev te šole lepo življenjsko pozicijo (II. uradniško kategorijo), bi bilo naši ženski mladini, ki čuti veselje do higijenske stroke, priporočati, da se zanima za sprejem. Pogoji so razvidni iz razpisa v »Službenih objavah« naše današnje številke.

Dnevne vesti

Vsem našim cenj. naročnikom in prijateljem na deželi, ki so prejeli včerajšnjo številko s popoldansko pošto, sporočamo, da je list vsled elektr. kratkega stika v tiskarni izšel šele proti jutru. Prosimo svoje naročnike, da nam oproste to zamudo, ki se je izvršila brez naše krivde.

— **Proslava praznika blagovestnikov sv. Cirila in Metoda.** V Dravski banovini, zlasti po večjih mestih in krajih, se je praznik slovanskih blagovestnikov proslavil zelo lepo. Po mnogih krajih so goreli lepi in veliki kresovi, zlasti v ljubljanski okolici in na planinah. Ljubljanski grad je bil na predvečer praznika čarobno razsvetljen z električnimi reflektorji. Po državnih uradih je delo ves dan počivalo. Trgovine so bile po mestih in drugod od 10. do 11. zaprte. Tudi Ljubljana je na ta način proslavila praznik. Po cerkvah so brali sv. maše v spomin obema blagovestnikoma.

— **Novinarske legitimacije podaljšane.** S sklepom ministrstva za promet z dne 4. julija 1930. je podaljšana veljavnost legitimacij za potovanje po četrtinski ceni poklicnim novinarjem in članom Jugoslovanskega novinarskega udruženja, veljavnih doslej do 1. julija 1930,. do nadaljne naredbe.

— **Iz zdravniške službe.** Za zdravstvenega inšpektorja pri policijski upravi v Ljubljani (4/I) je postavljen dr. Pavle Avramović.

— **Iz inženjerske službe.** Ministrstvo za zgradbe je dovolilo inž. Ivanu Ferlugi v Mariboru izvrševanje javne prakse na vsem ozemlju kraljevine, specijalno v gradbeni stroki.

— **Sprejem v naše državljanstvo.** V naše državljanstvo je sprejet zidar Peter Košir v Ljubljani z ženo Franjo in z mladoletnimi otroci Teodorjem, Boleslavom in Petrom.

— **Dovoljeni listi.** V naši državi so dovoljeni naslednji listi: »Hrvatska sloga«, ki izhaja v Buenos Airesu, »Hrvatska«, ki izhaja v Chicagu in »Naša nada«, ki izhaja v Chicagu.

— **Zatvoritev mostu čez Savo v Soteski.** Zaradi dovršilnih del pri popravi mostu čez Savo v Soteski na banovinski cesti Bled—Bohinj bo vsak promet preko tega mostu ukinjen od dne 7. t. m. od 16. ure do dne 8. t. m. do 16. ure.

— **»Službeni list«**, 12. kos objavlja: 1. Pravilnik o delokrogu zavodov in zdravstveno zaščito mater in otrok; 2. Pravilnik o delovanju zdravstvenih domov; 3. Objava ministrstva za trgovino in industrijo ob uveljavljenju zakona o pobijanju nelojalne konkurence; 4. Navodilo ministrstva za trgovino in industrijo glede tolmačenja § 32. zakona o nelojalni konkurenci; 5. Naredba gospoda ministra za poljedelstvo o prepovedi dogona neosnažene in blatne živine na živinske sejme; 6. Popravek naredbe ministrstva za poljedelstvo o odvračanju in zatiranju ovčjih osepnic; 7. Razne objave iz »Službenih novin«.

— **Cvetice na okna in na balkone.** Cvetice so naše prijateljice, vse so nam drage in ljube. Kajpak, vse bi rade raz vidnih mest, z balkonov in oken, tekmovale v ognjeni mladostni lepoti, ki tako blagodejno učinkujejo na naša čuvstva. Nate nekaj vzorcev za okenske cvetice. Pred vsakim tekočim številom je navedena ena ali več vrst cvetic, ki se prilegajo kot skupina na okno ali balkon. Pokončne sadi zadaj, viseče spredaj. 1. Silene; 2. silene in mačehe; 3. viseče zvončnice (Campanula isophylla); 4. kvišku rastoče fuksije in navzdol rastoče fuksije; 5. margarite, fuksije, pokončne pelargonije, viseče pelargonije; 6. fuksije, tradeskancije; 7. v sredi viseči nageljni, ob straneh helijotrop ali pokončne pelargonije, zadaj pa aralije; 8. heliotrop, gomoljaste begonije; 9. heliotrop, kapucinarčki; 10. pokončne pelargonije, kapucinarčki; 11. pokončne pelargonije, viseče pelargonije (bršljanke); 12. pokončne pelargonije, viseča lobelija; 13. pelargonija meteorka, modra petunija; 14. tagetes, vrbena; 15. tagetes, petunija; 16. polnocvetne petunije, asparagus; 17. ageratum, begonija semperflorens. — Na prostorne balkone v ozadje spadajo tudi ovijalke, kakor divja trta, srobot (clematis), polygonum Baldschuanicum, bršljan, cobea, vrtni slak i. dr. Ob straneh lavor, oleander, juka, dracena ali palma. Trgovski vrtnarji v Ljubljani imajo vse te in še druge cvetice v veliki izberi na razpolago.

— **Nemški glas onaših rekah in mestih.** »Kanu-Sport«, glasilo nemške in avstrijske zveze za sport z mehkimi čolni, je pred nekaj dnevi izdalo posebno številko o Jugoslaviji (Kanu-Sport und Falt-Boot-Sport. Sonderheft Jugoslawien. Die Wasserwandergebiete im Königreich Jugoslawien. Hamburg.) List prinaša podrobna navodila in načrte za vožnjo s čolni po naših rekah, podrobno navaja zlasti progo naše Drave in Save in mimogrede opozarja na lepote naših krajev, na naše planine, na Bohinj, Bled, Kranj, Ljubljano itd. Med članki je raztresenih vse polno zanimivih fotografičnih posnetkov krajev in pokrajin naše države, ki bi utegnili biti novi tudi za marsikaterega zaplečnika med Slovenci.

— **Vreme.** Že pet dni pritiska vročina. V Dravski banovini in tudi po drugih krajih države je bilo včeraj popolnoma jasno, brez najmanjšega oblačka. Povsod je mirno in brezvetrovno. Oblačnost je včeraj znašala od 0 do 1. Relativna vlaga pa od 63 do 85%. Barometersko stanje je bilo včeraj ob 7.: Ljubljana 761·8, Maribor 760·8, Zagreb 762, Beograd 761·2, Sarajevo 763·5, Split 761·5, Rab 761·2 in Vis 762·2. Termometer je včeraj ob 7. kazal: Ljubljana 19·7, Maribor 20, Zagreb 21, Beograd 19, Sarajevo 17, Split 26, Rab 24 in Vis 24.

Ljubljana

■ **Maturanti kr. drž. realke iz leta 1920.** se snidejo v četrtek dne 10. t. m. ob 20. uri v hotelu Bellevue. Prosimo vse, ki se doslej še niso prijavili, naj to store nemudoma na naslov Zdenko Knez, Gosposvetska cesta 1.

■ **Razstava sodobne francoske umetnosti** v Narodni galeriji bo odprta le še danes. Oglejte si jo zadnji dan!

■ **Štafetni tek v proslavo 25letnice Rožne doline.** Ob priliki proslave 25letnice Olepševalnega društva v Rožni dolini se bo vršil propagandni štafetni tek za prehodni pokal, ki ga je razpisalo omenjeno društvo. Teka se udeležita oba viška sportna kluba S. K. Reka in S. K. Svoboda-Vič. Kluba sicer ne razpolagata z atleti, vendar pa bo prireditev kljub temu zanimiva, ker bodo merili svoje sposobnosti v teku nogometaši klubov. Hvalevredna je gesta Olepševalnega društva. Sport je že prodrl globoko med ljudstvo. Društvo je dalo s tem priliko mladim sportnikom, da oni v okvirju proslave aktivno sodelujejo. Štafetni tek se bo vršil ob 14·30. Start je pri restavraciji »Rožna dolina«.

■ **Sokolsko društvo v Štepanji vasi** priredi v nedeljo dne 13. t. m. ob 4. uri popoldne javno telovadbo na novem letnem telovadišču, kjer si je po dolgoletnem trudu in naporu tudi postavilo svojo lastno telovadnico. Po javnem nastopu je prosta domača zabava. Vsa okoliška društva in društvu naklonjeno občinstvo vljudno vabimo!

Kuhinjsko posodo

po najnižjih cenah in v največji izberi, kot emajlirana, aluminijasta itd. nudi tvrdka z železnino

Stanko Florjančič, Ljubljana, Sv. Petra c. 35

■ **Vročina v Ljubljani.** Smo pred pasjimi dnevi, ko pritiska najhujša vročina. Po mnogih krajih je suša že katastrofalna. V Ljubljani je bila včeraj najvišja temperatura 32·5, a najnižja v zgodnjih jutranjih urah 17. Bilo je jasno, brezvetrovno in neoblačno. Relativna vlaga v Ljubljani 78%. Vročina bo najbrž trajala še več dni.

■ **Policijska kronika.** Policijski upravi je bilo prijavljenih 12 večjih in manjših tatvin, ki so bile izvršene v zadnjih treh dneh. Dalje je bilo prijavljenih 6 oseb zaradi kaljenja nočnega miru in nedostojnega vedenja, 9 kršitev naredbe o odpiranju in zapiranju trgovin, 17 prekrškov cestno-policijskega reda in 9 prekrškov avtopredpisov. Prijavljen je bil tudi večji karambol dveh avtomobilov.

■ **Hud karambol.** Na križišču Slomškove ulice in Resljeve ceste se je v petek okoli 17. dogodil prav hud karambol dveh težkih avtomobilov. Neki tovorni avtomobil, ki ni pravilno vozil, je z vso silo zadel v mestni avtobus in ga spredaj močno poškodoval. Škodo cenijo na 8000 Din.

■ **Tatvine koles.** Na Poljanski cesti stanujočemu mesarskemu pomočniku Antonu Kebru je neznan tat ukradel 700 Din vredno, močno obrabljeno in rumeno pleskano kolo. — V Linhartovi ulici stanujočemu dijaku Vladimirju Černetu je neznan kolesarski tat odpeljal izpred Korsikovega cvetličnega paviljona na Miklošičevi cesti 1800 Din vredno in črno pleskano kolo znamke »Torpedo«. Posestniku Ivanu Štruklju v Pržanju pri Kosezah pa je tat odpeljal s travnika 1000 Din vredno kolo s tovarniško številko 265846.

Maribor

m **Promocija.** Na visoki šoli za svetovno trgovino v Bruslju je te dni promoviral Mariborčan g. Valter Tscharre za doktorja komercijelnih znanosti. Čestitamo!

m **Prihod češkoslovaških učiteljev.** Danes v nedeljo se pripelje v Maribor 60 češkoslovaških učiteljev iz Moravske in Šlezije, ki potujejo na znanstveno potovanje po Jugoslaviji. Ogledali si bodo Zagreb, Sarajevo, Dubrovnik, Kotor, Makarsko, Split, Plitvička jezera, Ljubljano in Bled. Ekskurzija bo trajala tri tedne. Na glavni postaji jih bo sprejela JČL.

m **Češkoslovaški listi o Mariboru.** Češkoslovaški listi s simpatijami opisujejo sprejem češkoslovaških Sokolov v Maribru in pravijo, da je tu narodno občinstvo delalo naravnost čudeže, ko je tako iskreno in v najlepšem redu sprejemalo svoje severne brate.

m **Bat'ovci spet v Mariboru.** Včeraj, v soboto okrog 14. ure je prispel v Maribor posebni vlak z nameščenci tovarne Bat'a z Zlina na Češkoslovaškem, Bat'ovci so se, kakor znano, udeležili vsesokolskega zleta v Beogradu in nato napravili ekskurzijo po Dalmaciji. V imenu ČJL sta jih na postaji pozdravila inž. Leban in dr. Reisman.

m **Ponesrečeni Huber podlegel poškodbam.** Včeraj, v soboto popoldne, je uradnik tovarne Ježek Josip Huber, ki je dne 1. t. m. pri karambolu z avtomobilom tvrdke »Centra« na Tržaški cesti bil težko ranjen, v javni bolnici podlegel poškodbam. Smrt je nastopila radi splošnega zastrupljenja in notranjih poškodb.

m **Nova občinska uprava v Rušah.** Kraljevska banska uprava je razširila funkcije dosedanjega ruškega Župana ravnatelja dr. Mirka Goriška, ki je, kakor znano, postal generalni ravnatelj jugoslovanske tvornice za žigice v Beogradu, in še 4 druge odbornike. Na izpraznjena mesta so bili imenovani: za župana nadučitelj v pok. g. Davorin Lesjak, za odbornike pa župnik gosp. Ferdinand Šunder, železniški uradnik g. Josip Ferk, tovarnar g. Hinko Pogačnik ter delovodja in posestnik g. Feliks Čuček.

m **Avtobusni promet do Mariborskega otoka** se bo baje izboljšal in se bodo ob nedeljah in praznikih postavili na to progo tudi vozovi onih rednih mestnih prog, ki imajo manj prometa.

m **Graški socijalisti v Mariboru.** V soboto dne 12. t. m. prispe iz Gradca v Maribor velika skupina socijalističnega društva »Kinderfreunde«. Odrastli si bodo ogledali mesto, otroci pa se bodo pridružili članom tukajšnjega »Detoljuba«. Zvečer bo javni nastop otrok, v nedeljo in ponedeljek pa izlet na Pohorje. Zakaj ne bi naših delavcev kdaj obiskali tudi Čehi ali Hrvati?

Celje

* **Sokoli tovarne Bat'a** so se predvčerajšnjim ob tričetrt na 13. peljali skozi Celje. V pogovoru so se Čehi navdušeno izrazili o vsesokolskem zletu ter o lepotah Jugoslavije. Zlasti pa niso mogli dosti pohvaliti gostoljubnosti naših ljudi. Na skorajšnje in prisrčno svidenje!

* **O voznem redu mestnega avtobusnega potjetja** se čujejo razne pritožbe, da je nepregleden, nezanesljiv in netočen.

* **Tombola.** Krajevnega odbora Udruženja vojnih invalidov v Celju, ki bi se imela vršiti danes popoldan na Dečkovem trgu, je preložena na danes teden v nedeljo 13. julija.

* **Celjski nogomet.** Tekma med reprezentanco Celja in reprezentanco Gaberja, o kateri smo javili, da se bo vršila danes, je odložena na poznejši čas.

* **Nedeljski počitek v trgovinah.** Pomočniški zbor pri Gremiju trgovcev v Celju sklicuje za sredo 9. t. m. ob pol 21. v Narodnem domu sestanek trgovskih in privatnih nameščencev, na katerem se bo razpravljalo o akciji za ponovno uvedbo nedeljskega počitka v trgovinskih obratih.

Kranj

Avtobusni promet. Zadnje dni je bil ukinjen jutranji in večerni avtobus na progi Ljubljana-Kranj, ki je odhajal iz Ljubljane ob 8. in iz Kranja ob 19. Vzrok ukinitve je slab promet. Avtopodjetje Paar in Straus vzdržuje od sedaj naprej zvezo z Golnikom štirikrat na teden: v ponedeljek, četrtek, soboto in nedeljo. Zadnje tri dni odhaja iz Kranja ob 8·30 in 16, z Golnika ob 9 in 17·45, v pondeljek pa odhaja iz Kranja mesto ob 8.30, ob 7. uri.

Nabori. Kranj bo za teden dni zopet oživel. Okoliški naborniki pridejo k vojaški rekrutni komisiji. Za občine Šenčur, Smlednik in Jezersko bo nabor 12. julija, za Stražišče, Smlednik, Mavčiče in Sv. Jošt 14. t. m., za Naklo in Cerklje 15., za Kranj, Hrastje in Preddvor 16., za Predoslje, Voglje in Velesovo 17. t. m. Kranjčani upajo, da se bodo naborniki vedli dostojno in da bodo nabori potekli brez razgrajanja, vpitja in drugih neljubih izgredov.

Lovci imajo »besedo«. Tukajšnja podružnica »Slovenskega lovskega društva za Gorenjsko bo imela svoj redni občni zbor v nedeljo 6. t. m. v Peterlinovi restavracijski dvorani v Kokriškem predmestju. Dnevni red je običajen.

Defekt. Kranjski stavbenik g. Slavec se je s svojim avtomobilom peljal po trgovskih potih v Italijo . V okolici Milana pa mu je odpovedal motor. Gospod Slavec je avto poslal nazaj v tovarno na Dunaj.

Kranjski hoteli. S hitrim razvojem industrije in trgovine so se dvignili tudi kranjski hoteli. Hotel »Jelen« je pred dobrim letom zrastel iz nekdanje skromne gostilne. Mogočna trinadstropna stavba se dviga nad znanim »Jelenovim klancem«. Hotel je na novo zgrajen in moderno opremljen. V poslopju je tudi avtogaraža in kopalnica. V neposredni bližini stoji znani hotel »Stara pošta«. Levi del je znotraj popolnoma preurejen; v njem se nahajajo tujske sobe, kopalnica; na dvorišču več garaž za avtomobile. Desni del stavbe, ki je deloma nov, bo v doglednem času dovršen. V pritličju bodo trgovski lokali, v prvem nadstropju kavarna, v slednjih pa tujske sobe. V sredini mesta stoji znani hotel »Nova pošta«. Zaradi skrbnosti in solidne postrežbe lastnice, je hotel dobro obiskan. — Kranj ima torej samo tri hotele s sicer precejšnjim številom tujskih sob, katerih pa je še vedno premalo.

Bled

Novice z Bleda. Mnogo se je zadnja leta zidalo, a mnogo v arhitektonskem oziru grešilo. Nikjer hišic v gorenjskem narodnem slogu, nikjer razumevanja za ohranitev starega nepokvarjenega lica pri adaptacijah. Vse se modernizira velemestno, ne glede na to, da je in ostane kras Bleda priprosto lice narave in njegove stavbe zgrajene pred polstoletjem. Saj nikdo ne oporeka, da so potrebni tudi veliki hoteli, a vse in vsaka majhna vila ne sme biti v masivnem betonskem slogu; saj smo v okolici bogatih gozdov in stavbe v švicarskem stilu bi ne bile predrage, mogoče še cenejše in res v okras.

Še nekaj pogrešamo. Svojčas je bilo okrašeno okno vsakemu gorenjskemu dekletu v ponos. Ni lepšega kot okno ali balkon okrašen z našim visečim gorenjskim nageljnom poleg rožmarina in roženkravta. Vsak je nanj pozoren bolj kot na najlepši zastor ali podobnim novotarijam. Za to bi bilo priporočati, da si vsakdo, ki le zmore, olepša vsaj okna. Zvedeli smo, da pridni blagajnik olepševalnega društva »Zarja« g. Olivotti zbira sredstva, s katerimi bodo v letošnjem poletju nagradili najlepša s pristnimi gorenjskimi rožami, kakor nageljni itd., okrašena okna in balkone. Še želeli bi, da se vsi udeleže te konkurence.

Zanimivosti Boh. Bela pri Bledu. Naša prijazna gorenjska vas, najbližja poletni rezidenci našega kralja v solnčni legi, ki jo obdajajo hribi, je marsikomu znana, ki se vozi po banovinski cesti v Bohinj. Odvisni smo od tujskega prometa in se tega dobro zavedamo. Zadnji čas vse prenavljamo, da bi nudili našim letoviščarjem čimveč udobnosti. Ker ni polja, lačnih ust in pridnih rok pa preveč, zaslužimo nekaj tudi pri lesnih industrijah, ki so pa žal zdaj v težki gospodarski krizi. Ponosni smo pa, da se lahko postavimo s podzemeljsko jamo onostran Save pod Babjim zobom, ki je edinstvena v celi naši državi. Vsaj je Jelovca vsa podluknjana in polna jam ter baje zvezana pod zemljo z Postojnsko jamo. Jama je ob primerni razsvetljavi bajno lepa. V minijaturi je skoraj posnetek Postojnske jame. Izletniki na Bled, oglejte si tudi ta rajski košček naše zemlje.

Kam pa letos na oddih

Ljubljana, 5. julija.

Vremenska poročila pravijo, da je depresij konec in s tem tudi vremena, kakršno nam je nagajalo ves junij. Že nas strašijo z bližajočimi se vročinskimi vali, ki bajé besne že v zapadnem delu Evrope. Ves mesec junij se Ljubljančani niso mogli odločiti za oddih, zdaj pa, ko ni več zračnih depresij in tudi žepna depresija še ni tako huda, ker je poteklo od prvega šele nekaj dni, se Ljubljana hitro izpraznuje. Prvega sem še videl na ulici tega ali onega znanca, včeraj sem jih že pogrešal. Šli so na oddih. Opazil sem pa, da so bili pri odhajanju na oddih najbolj urni seveda tisti, ki mislijo že od aprila na oddih in se v tem premišljevanju že kolikortoliko oddahnejo v Ljubljani. Tako mi je prišlo na um, da bi bilo zanimivo in morda tudi poučno, zvedeti kako je z oddihom in našimi javnimi, kulturnimi delavci. To tembolj, ker jih zadnje dni vidim bolj pogosto na ulicah in po vrtovih in se mi zdi, da jo mahajo po Ljubljani s skoro letoviščarsko zadovoljnim obrazom, tako torej, kakor bi prišli na oddih v Ljubljano. Najbolj letoviščarski se mi je zdel mojster Jakopič, ki si je ravno gladil brado v kavarni, ko sem ga pobaral, kam bo šel letos na oddih.

RIHARD JAKOPIČ.

Moja letoviška sezona se je prav za prav že pričela, mi je dejal, vendar se pa nekoliko razlikuje od letoviških sezon drugih ljudi, čemur je vzrok moj takozvani «svobodni» poklic. Svoboden sem pač, ne služim nikomer in nihče ne služi meni; nimam dopusta in ne počitnic, da bi me pa poslali v «penzijon» pa še celo nihče ne pomisli.

Na letovišču živim vsekako takole: Ko se zjutraj zbudim, zazeham in zastokam, ker se pričenja nov dan. Nato se pošteno odkašljam, popijem skodelico čaja in pokadim nekaj cigaret. Kadim sploh ves dan in tudi ponoči, ko ne morem spati. Ko se odpravim, grem na izlet. Pri tem me vodi dvoje smotrov. Prvi mi pokaže pot na desno proti «Zvezdi», drugi pa pot na levo v delavnico na Mirju.

Krenem na desno. Tiho in mirno je v Zvezdi, le vrabci žvrgole po košatih kostanjih in tu pa tam zakriči kavka. Po klopeh v drevoredu posedajo najbrž brezposelni moški in ženice. To je nekako letovišče utrujenih, izmučenih, od življenja tepenih in že ob rojstvu zavrženih bratov. Pa premišljujem tako mimo grede, kam bodo šli ti na oddih, kadar posekajo krasne zelene kostanje v Zvezdi. Pa čemu ta umazana družba, ti klaverni ostanki preteklosti? Proč ž njimi, saj samo kvarijo lice bele Ljubljane!

Kavarna Zvezda je skoro prazna. Za okroglo mizico prečitam časopise, to se pravi naslove v njih, potem pa se zamislim. Moje misli se sučejo okoli gmotnih, finančno-tehničnih problemov. Saj veste kako je, če ima človek zveze in tesnejše stike z bankami in podobnimi denarnimi zavodi. Kaj bi govoril o zasebnih drobnarijah. No, zadnje čase gojim celo prav prijateljske stike z davkarijo.

Ko v duhu premeljem te zadeve, se odpravim po trgovskih poslih. In če utegnem, pogledam še v delavnico. Potem je kosilo. Krompir je moja vsakodnevna specijaliteta.

Ko si zvijem še nekaj cigaret, se odpravim zopet v delavnico, oziroma v parno kopelj. Tu si poživim telo in dušo. Imenitno, vam rečem! Tu je jedro mojega letoviščarskega življenja. Tu se kolobarijo misli, vročina, dim, barve, kar vse vprek ves popoldan do večera. Prepoten in očiščen odidem nato zopet v kavarniški vrt Zvezde. Bobni, rene in trobente objamejo mojo dušo in pred očmi mi zaplešejo dogodki dneva. Če je družba, poklepetamo, navadno pa stopim v luksuzno kabino svojega aeroplana, ki je moja iznajdba, deluje izvrstno, 12.000 km na uro je malenkost, pa poletim na luno in odtod v Indijo, v Malo Azijo, v Španijo in v stara nemška mesta ali pa na Posavje in pod Krim. Končno se seveda le vedno vrnem v preljubo Ljubljano. Tu me sprejme moja zvesta družica-skrb in tiho kramljajoč odideva proti domu.

DANILO.

Kadarkoli zagledam Danila, dobim vtis, da je na letovišču, pa naj bo to spomladi, poleti, jeseni ali pozimi.

Pa sem se kljub temu ojunačil in ga vprašal, kam bo šel na oddih. Pa mi je odgovoril: Kam naj bi šel na oddih, ko manjka nervus

rerum na vseh koncih in krajih in imam pri vseh svojih kalkulacijah deficit. K sreči mi je poslal sin Rafael iz Amerike nekaj dolarjev za Rogaško Slatino. To je tisti, ki je režiser in igralec poleg svojega poklica. V Rogaški Slatini je bilo dolgočasno, ni bilo pravega razpoloženja kakor lani, ko smo igrali operete. Pil sem pridno vodo pri vseh izvirih in ker mi je bil fotograf Pelikan vedno za petami, sem pobegnil na «Laško» in odtod na graščino Rudo pri Zidanem mostu, kjer so me sprejeli z odprtimi rokami. Pod Lisco smo se fotografirali ob Dolinarjevi «Sfingi». Upam, da bom prebil nekaj dni še v nebeškem Bohinju; na daljše izlete pa ne morem, ker imam s svojim i«Spomini» mnogo posla. Saj veste, razpošiljanje, nadzorovanje itd.

OTON ŽUPANČIČ.

Skoro v vrsto smo morali pred njegovo pisarno v dramskem gledališču. Vrnil se je z Bleda, kjer je na oddihu, so mi povedali. Ko sem prišel na vrsto, me je upravnik Oton Župančič sprejel z veselim ogorjenim obrazom; in četudi bi že ne vedel, bi takoj spoznal, da je že nekaj dni na oddihu, daleč od dopisov, knjig in računov s številkami, tistimi strašnimi številkami, ki mu jih je usoda končno le naprtila. — Da, sedem let sem hodil v Kamnik, letos sem se pa odločil za Bled, kjer sem v samoti in se hočem res spočiti.

Nenadoma se zresni njegov obraz, ko doda: Če bi utegnil, bi končal «Hamleta», katerega sem prevedel že dobršen del.

In zopet je zažarel v osveženem solnčnem razpoloženju, ko sva še nekoliko pogovorila o številkah, s katerimi se bori z obemi rokami, dočim bi kdo drugi opravil z njimi z mezincem.

FRANC FINŽGAR.

Potrkam in vstopim. Župnik Finžgar sedi za svojo pisalno mizo in se ne okrene. Prebira rokopis, črta, pripisuje in popravlja.

Na oddih? On ne pozna te besede. Delo, delo in zopet delo. Pa sva se pogovorila o oddihu in onih, ki so ga potrebni in onih, ki ga niso potrebni. In sva dobila čudno bilanco. In skoro v zadregi sem bil in morda mi je bilo še žal, da sem prišel vprašat župnika Finžgarja, kam bo šel na oddih. Poslušal bi ga pa še uro in več, toda rokopis pred njim mi je namignil, in vedel sem, da lahko grem. Še med potjo in ves dan so me pa pekle župnikove besede o onih, ki so odiha potrebni in ga nimajo in ga ne morejo imeti in onih, ki se pridejo oddahniti, da gredo lahko zopet na oddih. Trboveljski rudarji, jetični delavci, garači, same besede, ki vpijejo do neba.

NIKO ŠTRITOF.

Smehljaj mu je obkrožil ustnice, vzravnal se je in se zagledal nekam predse, potem pa prav počasi povedal, da gre na oddih med pohorske «cigane». Najbrž je opazil, da sem ga debelo gledal, zato mi je tudi prav počasi pojasnil, da je to družba iz vseh strani Jugoslavije, ki v počitnicah cigani po pohorskih hribih in katero vodita s krepko roko strumni njihov kralj Rudogeno in prelepa kraljica Rožmarinka.

PAVEL GOLIA.

Pavel Golia je hitel ravno v dramo in pomenila sva se kar spotoma. Teden dni je bil že na počitnicah. Kot gost g. Teodorja Pirca je obiskal lepo zeleno Štajersko in jo mahnil nato tja do Krke. Odide pa še v Rogaško Slatino za štirinajst dni. Koncem julija mora pa biti že v Ljubljani, kajti naša drama bo takrat že začela z rednimi skušnjami za prihodnjo sezono.

MATIJA BRAVNIČAR.

Matija Bravničar ima gotovo polen žep tantijem, sem si mislil, gotovo se odpravlja kam na rivijero, ko se drži tako samozavestno. Ker sem se zmotil celo pri njem, nimam več upanja, da bi iztaknil koga, ki mi bo veselo razodel, da ima že rezervirano sobo v Nici.

Izlete bo delal po vsej Sloveniji, mika ga tudi Italija, če bo šlo. Lepših izletov, kakor v Sloveniji, da itak človek ne more delati.

Ko sva se poslovila, se mi je porodil sum, da je skomponiral nekaj novega ali pa še komponira, tako se je muzal na vprašanje, kaj dela.

ANTON LAJOVIC.

Tudi Anton Lajovic me je na kratko odpravil, češ, da bo delal izlete po mili domovini in jo spoznaval, v kolikor je še ne pozna. Nato sva se pa dolgo pogovarjala o — sociologiji.

MATIJA JAMA.

Še krajši je bil slikar Jama. Kam na oddih? Kvišku in naprej. Potem mi je zapisal v beležnico strupenoduhovit epigram, vzel je pelerino in klobuk ter se poslovil od kavarniške družbe, kjer se ga našel.

MARIJ KOGOJ.

Marij Kogoj tudi dela za oddih. Končuje «Komično opero». Sicer mi je rekel, da bo šel na počitnice na Dolenjsko, pa bo tudi tam najbrž delal.

JOSIP VIDMAR.

Počitnice bo prebil v Ljubljani, Večna pot št. 3. To pa zaradi situacije v žepu, kar se mu pa zdi čisto v redu. Svoboda mu je namreč dražja od najlepšega letovišča. Ko mi je to pripovedoval, mi res ni prišla na misel ona o lisici in kislem grozdju.

Če se mu pa le posreči nabrati kupček cvenka, pri čemer naj mu Bog pomaga, bo šel v planine.

FRANC PAVLOVEC.

Svetovali so mi, naj ga ne vprašam, kam bo šel na oddih, ker je stalno na oddihu tam na Ježici. Pa sem ga le vprašal. Razodel mi je, da je za njega zdaj najlepši čas za delo, zato ne gre na oddih. Pa četudi bi hotel človek na počitnice, nima kam iti, povsod mrgoli ljudi, na Savi kakor na morju, še najbolje da se človek oddahne zdaj v ljubljanskih kavarnah, ker so prazne.

FRANC KRALJ.

Kralja sem zasačil pri delu. Modelira kip našega kralja Aleksandra. Da bi vprašal njega, kam na oddih, nisem imel po vsem tem več poguma. Šele po ovinkih med pogovorom sem mu dal povod, da mi je povedal, da more šele zdaj pošteno delati, ko nima opravka v šoli itd. Pa je bilo le prav, da ga nisem spravil v slabo voljo z vprašanjem o oddihu.

*

Moram še dodati, da nisem intervjuval sistematično, v nekatere sem se sam zaletel, nekateri so mi prišli kakor slučajno nasproti, mislim, pa da bi razgovori o oddihu z onimi kulturnimi delavci, ki jih nisem vzel na svojo repórtersko muho, bodisi zato, ker jih ni več v Ljubljani, bodisi zato, ker so že na rivijeri, ne spremenili bistveno dobljenih rezultatov, ki pričajo, da slovenski kulturni delavci ne poznajo pravega oddiha, da so jim počitnice najprikladnejši čas za delo.

Z.

Jan Kubelik - 50letnik

Slavni virtuoz na gosli Jan Kubelik bo slavil te dni svojo 50letnico.

Jan Kubelik je bil rojen leta 1880. v Michli. Svojo goslarsko šolo je absolviral pri znamenitem učitelju glasbe prof. Ševčiku, kjer se je tehnično tako izpopolnil, da se je mogel podati že kot 19leten mladenič na večjo koncertno turnejo. Od leta 1901. naprej je bil skoro vedno na potovanju po Evropi in Ameriki, povsod pa je žel velikanske triumfe, a ravno tako je povsod raznašal slavo češkega imena.

Za svoje uspehe na glasbenem polju je žel tudi mnogo priznanj. Tako ga je celo londonska filharmonija odlikovala z veliko zlato medaljo.

Društvo jugoslovanskih gledaliških avtorjev v Beogradu se je pred dnevi reorganiziralo. Odbor tvorijo: predsednik Branislav Nušić, podpredsednika Dušan Nikolajević in Stevan Hristić, tajnik Velmar Janković, blagajnik Uroš Dojčinović, odborniki Mita Dimitrijević, Velimir Živojinović, Petar Krstić, Josip Kulandžić, Todor Manojlović, Svetislav Stefanović.

Širite „Jugoslovana“!

J. H. Rosny starejši:

Prepozno

— Ta dogodek me je silno vznemiril in še danes mi je težko, če pomislim nazaj... je rekla gospa Louise de Nevres. Pa če bi bila v naprej vedela, kaj se bo zgodilo, vendar ne bi mogla ravnati drugače.

Pogledala je skozi okno na razcveten sadni vrt in se nato obrnila k prijateljici ter nadaljevala:

— Dogodek ti je znan, niso ti pa znani njega psihološki elementi, kakor se izražajo romanopisci. Bilo je nekako pred tremi leti. Uživala sem sloves lepotice...

— Neodoljive lepote, draga moja! je vzkliknila gospa de Freville.

— Toda bila sem siromašna. Vsi tisti, ki so mi dvorili, so mi dali občutiti, da je med nami ta zapreka. Samo dva od njih sta mi kazala odkrito naklonjenost in obadva sta bila bogata: Antoine de Nevres in Philippe de Gonsanne. Ugajala sta mi oba, posebno Gonsanne. Tudi sem imela vtis, da me ima bolj rad kakor Nevres. Vendar je Nevres zaprosil mojo roko.

— Dovolite mi par dni odloga predno se odločim, sem mu odvrnila.

— Zahtevala sem ta rok zategadelj, da bi mogla govoriti s Filipom. Mislila sem, da bo tudi on zaprosil mojo roko, ko izve, da je to storil Nevres.

Ko sem mu to sporočila, se je pričel izvijati in mi dajal neka neumna pojasnila: v resnici pa se ni hotel poročiti s siromašnim dekletom. To je bilo možno razbrati iz njegovih besed... Občutila sem silen odpor proti njemu.

— Gospod, stvar je čisto jasna, sem mu rekla, ko je s svojim govorjenjem vezal otrobe... Za vas je najvažnejše vprašanje denar.

— S tem je bil najin razgovor končan. Postala sem Nevresova žena.

*

— Tri leta so minula. Gojila sem do svojega moža ne morda strastno, pač pa nežno ljubezen — morda za drugačno sploh nisem ustvarjena — posebno rada sem imela svojo hčerkico...

Takrat sem spet srečala Gonsanne-a. Po moji poroki je bil izginil; dobil je neko malo mesto v diplomaciji...

Srečala sva se kakor se ljudje ponavadi srečujejo; nisem imela namena obnavljati z njim starega znanstva. Ali on je to želel. Znal si je pridobiti prijateljstvo mojega moža, ki nima posebnega daru spoznavati ljudi.

Čeprav mi to ni bilo po godi, se vendar nisem protivila in sicer iz več razlogov. Predvsem, ker ne bi hotela izzvati mnenja, da se bojim Filipove prisotnosti, potem da ne bi zbudila kakšnega sumničenja ali užalila Antoine-a in nazadnje iz radovednosti, ki je vsem ženam prirojena.

*

— Filipovo vedenje je bilo spočetka čisto korektno; zdelo se je, da je pozabil na preteklost, toda nisem se dala preslepiti.

— Počasi je začel razkrivati svoje namene. Kadar sva bila sama, mi je vedno govoril o izgubljeni sreči. Toda moje vedenje mu ni moglo zbujati nobenega upanja; vedno sem obrnila pogovor na drugo stvar, kakor da nisem čula njegovih besed.

— Nazadnje se je odločil priti na dan z odkrito besedo. Izjavil mi je, da me niti za trenutek ni prenehal ljubiti, in da mu je življenje brez mene neznosno...

— Bilo je v vsem tem nekaj, kar sem mu verjela. Brez dvoma ga je prevzela nebrzdana želja ali kakor pravijo strast, ki bi jo z največjim veseljem utešil na meni. To me je silno žalilo in zaničevala sem ga prav toliko radi sedanjosti kolikor radi prošlosti.

— Ko je nehal govoriti, sem mu prezirljivo rekla, da nima več pristopa v hišo, ako misli delati tako smele poizkuse.

*

— Nekaj tednov je bil povsem miren, kakor da so zalegle moje besede. Bil je na videz čisto ravnodušen in nič več ni iskal prilike biti na samem z menoj. Antoine, jaz in otrok smo odšli na naše posestvo v provinci. Na Antoine-ovo povabilo je tudi Filip kmalu prišel za nami in bil naš gost. In takrat se je zgodil klasičen prizor — vsi ljubavni prizori so klasični.

— Filip je nenadoma stopil pred me, ko sem sedela sama ob ribniku. Gosto drevje nas je zakrivalo napram hiši, a na nasprotnem bregu ribnika se je razprostiral park. Filip je bil nenavadno bled in videti je bilo, da je občutno shujšal v zadnjem času. Nekaj časa je upiral vame svoj vročični pogled, nakar je pokleknil in mi jecljajoč rekel, da se bo usmrtil, ako ga ne maram.

— Moj Bog! Bila sem prepričana, da trpi, vendar mi je bila njegova iskrenost prav tako zoperna kakor njegova bolest.

— Naglo sem vstala in mu pokazala hrbet. Čeprav sem bila razjarjena, se spominjam, da me ni nagovarjal, naj pobegnem z njim, kakor tudi ne, da bi me vzel za ženo.

Pohitela sem k hiši, toda ujel me je za roko in ležeč na zemlji zajecljal:

»— Ako nočete... se bom nocoj...«

— Surovo sem ga prekinila:

»— Prenehajte s takimi bedastočami ali pa bom pozvala sluge!

»— Obsodili ste me na smrt, Louise, kes brez vas zame ni življenja.

»— Pa je vsaj možno, da se ne obnašate kakor zlikovec in bedak, sem vzkliknila ter hitro obšla gozdiček in prispela na trato, kjer je bilo moje dete z guvernanto.

*

— Vse drugo ti je znano. Tisti Filip, ki me ni hotel vzeti za ženo, ker sem bila siromašna, ni našel drugega izhoda, kakor da si požene v glavo dve revolverski krogli... Moj Bog! To me strašno boli, vendar ti ponavljam, da ne bi mogla ravnati drugače, čeprav bi se obnovilo vse, kar je bilo.

Perutninarstvo - gospodarska pripravnica

Pred drugimi gospodarskimi panogami ima perutninarstvo to prednost, da ne zahteva velike glavnice; tudi kočarju, kajžarju in bajtarju je mogoče kure rediti in vzrejevati. Kajpada naj se to ne godi in vrši na tuj račun in škodo. Na pravkar posejane njive in na njive, ki na njih žito zori, na vrtove z žlahtno povrtnino perutnine ne puščaj in tudi od sosedov zahtevaj obzirnosti. Če pa stoji domačijica na gmajni ali jo obdaja primerno velik sadni vrt, pa naj tudi osebenjek (kočar ali najemnik) poskusi s kurjo rejo; nabavi naj si 10 kokoši in petelina. S tem samega sebe in svojo družino še bolj na dom naveže, ker je človek že od pastirskih časov in pračasov na družbo živine navajen in je samemu dolgčas. Mudeč se kolikor mogoče doma, pa opazi in popravi marsikateri nedostatek (pomanjkljivost), ki se drugače morda zanj ne bi niti brigal. Otroke pa bi nekako priklenil na dom, ker pet do deset doma znesenih jajc ali kvočka (koklja) s piščeti pomeni njih mladi duši že imeniten dogodek in začetek gospodarstva. Kako jih zanima že to, kaj da pobirajo in žro nežni kljunčki; kako da piščetom odpada mah ter namesto mahu poganja in vzrašča perje. Vsi srečni so, če morejo kokošji družinici postreči; zdaj jih prav lahko navadiš, da nabirajo hrošče, pobirajo zavrženo klasje itd., da začno kuram na ljubo gojiti travico ali deteljo na prostoru, ki drugače ne bi bil porabljen.

Preveč sanjamo o Ameriki in dolarjih; ko je v naših gričih skritih še toliko srebrnih goldinarjev in v naših dolinah toliko tolarjev. Pa Američanom baje pečene piške v usta frče! Res je, tam farmer poleti uživa večji del kokošje meso; čim zima neha, začno kokoši valiti in zarod se plodi in množi tje do pozne jeseni; ob obilni paši na prostranih pašnikih odlično uspeva, iskajoč si sam hrano. Ko bodočo farmo šele trebiš, že si nabaviš kokoši, ker za rejo velikih živali še pogrešaš temeljnih pogojev; enako si izmed sadežev zarediš najpoprej različne jagode; oboje pa, tako kokoši kakor jagode, zelo hitro raste, se najbolj razmnoži in prinaša obilen pridelek. — Po kaj podobnega nam ni treba na slepo srečo hoditi in broditi preko velike luže: saj je na naših hribih in gorah še mnogo razsežnih kmetij; trdo in naporno je na njih delo, trud in znoj slabo plačan; vendar sadje marsikje dobro uspeva; tudi za vrtnarstvo bi se morda našel pripraven košček zemlje; in za perutnino obširen pašnik ali senožet (gorski travnik). Tako samotno od sveta zapuščeno (oddaljeno) posestvo bi dve družini morebiti lažje preživelo nego eno samo, če delo med obe družini porazdelimo. Gospodar ostane nadalje kmet kakor doslej. Brat (ali sestra) pa, ki bi drugače moral z doma, se oprime sadjarstva, vrtnarstva, perutninarstva (dalje gozdarstva, mlekarstva itd.). Ko se perutninar oženi, bi mu postavili (leseno) kočo na takem mestu, da bi imele kokoši primerno veliko izletišče in pašnik. Če bi preobvladoval bratski sporazum in soglasje, pa tudi razumna razsodnost in uvidevnost, bi v mnogih slučajih dve rodbini dobro živeli tam, kjer je poprej ena sama samovala in životarila.

Drugo je kajpada vprašanje, kako jajca in piščeta najbolje unovčiti (v denar spraviti). Meščani, letoviščarji, izletniki, božjepotniki in popotniki so dobrodošli odjemalci in jih bo v naši banovini čimdalje več. Če teh ni daleč na okrog, pa zaide k še tako oddaljenemu perutninarju prekupčevalka ali jajčarica; seveda si potem moraš z njo deliti dobiček; ali pa njej ves dobiček, tebi pa morda še izguba. — Zato je perutninarstvo tudi mala trgovska šola, za katero sam plačaš učnino; prisiljen si trgovsko misliti, računati in preudarjati ter iskati stikov z odjemalci. Ako svojce, sosede in znance navajaš, da uživajo več jajc in kuretnine, storiš delo človekoljubno in obenem domoljubno: v čast naj pride doma proizvajana hrana pred tujimi fabrikati. Kaj je skrito pod jačno lupino, to veš; medtem pa ostane klobasa skrivnost, v črevo zavita«; kaj pa šele konzerve in ekstrakti! Jajce je kakor nalašč ustvarjeno za zajutrk ali malico; piška pa je prav primerna družinska porcija za gosposko kosilo (kmečko prazniško južino). Da otročnice (porodnice) uživajo kurjo »župco«, je prav umestno.

Perutninarstvo te uči potrpljenja; če tega nimaš ali ga izgubiš, nisi niti za perutninarja. Če pa kljub neprijetnostim in nezgodam pogumno vztrajaš, se boš pozneje nad svojo slabostjo smejal. Enako kakor v čebelarstvu, najdeš tudi v perutninarstvu zadovoljnost in duševno razvedrilo. Košček žive narave se razgrinja pred teboj; opazuješ naravne sile v njih učinkih; živo bitje na zeleneči travi, to bitje je ptica in ta ptica koristna domača žival, živahna in po tvoji zaslugi odporna; če ji poznaš roditelje, utegneš presoditi, kaj je podedovala od matere (= nesne kokoši) ne koklje in kaj od očeta (petelina). Stik z živalmi ti bistri um, da ceniš prirodno lepoto. Malo delo usmiljenega brata (sestre) vršiš, kadar obole ali ranjene živali zdraviš in neguješ.

Dipl. arg. A. Jamnik:

Drž. pomoč in samopomoč v kmetijstvu

S 6. januarjem smo prišli v novo dobo pozitivnega ustvarjenja v vseh panogah našega gospodarskega, kulturnega in socialnega življenja. To ustvarjajoče delo smo dolžni podpirati vsi po svojih močeh.

Ker je v naši agrarni državi kmetijstvo pač najvažnejša in največja gospodarska panoga, temelj, na katerem stoji država, na katerega se opira izvor blagostanja za vse druge gospodarske panoge in stanove in ki je oni vir, iz katerega se dopolnjuje vse naše kulturno napredovanje — je važno pogledati katere naloge ima država do kmetijstva in kakše so dolžnosti kmetijstva samega napram sebi, da se zboljša razmeroma zelo slabotno blagostanje naroda.

Še izpred vojne dobe je bilo kmetijstvo na teritoriju današnje naše države navajeno, da so drugi mislili zanj in ga podpirali, da bi pa tudi samo moralo kaj storiti za sebe — mu je tedaj le redko kedaj prihajalo na misel. Podporništvo je nekako postalo glavni instrument vse državne (javne) agrarne politike; dostikrat le zato, da se je s podporništvom lažje pridobivalo kmeta kot volilca na svojo stran. Kmetijstvo se tega žalostnega stanja niti ni zavedalo, ker ni bilo nikogar, ki bi mu bil povedal resnico in razjasnil slabo stran takega podporništva, ter ga opozoril tudi na dolžnosti, ki jih ima do sebe in družbe.

V povojni dobi s svojim razpaljenim strankarstvom se je to podporništvo še pomnožilo. Čisto se je pozabilo, da država ogromnih vsot, ki jih je v obliki najraznovrstnejših podpor razdeljevala ponajveč samo strankarskim pripadnikom vsakočasnih režimov — ni dobivala iz oblakov kot nekak zlat dež, nego jih je morala zbirati potom davkov. Negospodarsko uporabljanja potom davkov zbranega javnega denarja našemu gospodarstvu ni moglo koristiti, ampak mu je moralo samo škodovati. Stvarno ni moglo trajno hasniti niti tistim, ki so dobivali podpore, kajti kar so v en žep prejemali, so morali iz drugega v neki gotovi meri zopet vračati.

Pomoč države more in mora v prvi vrsti obstojati le v tem, da ustvarja pogoje, na podlagi katerih more kmetovalec z uspehom gospodariti. Le v tem smislu so upravičeni izdatki države za ustvarjanje produkcijskih in rentabilnih možnosti in med temi izdatki zopet v prvi vrsti le tiste večje investicije, ki bodo nudile največji hasek čimvečjemu številu prebivalstva. Poleg teh so upravičeni taki izdatki, ki so zmožni preprečevati nastajanje gospodarskih škod ali pa hitro celiti take rane, ki nimajo posledic le za posameznika, ampak za vse kmetijstvo, odnosno za narod sploh. V glavnem torej more kmetijstvo od države zahtevati samo pravično in premišljeno, ekonomski potenci gospodarskega življenja v državi odgovarjajočo gospodarsko, agrarno, trgovinsko in davčno politiko v tem smislu, da se upošteva upravičenost obstoja vseh stanov.

Kdor zahteva od države več kakor to, se ne zaveda neugodnih posledic, ki v takem primeru logično morajo nastopiti in ki morajo narodnemu gospodarstvu nujno biti v škodo, blagostanja po ne morejo množiti. Kakor je za vsako privatno gospodarstvo glavni pogoj gmotnega uspeha **produktivnost investicij**, tako ta princip velja tudi za državo. Kakor nepravilno investiranje v privatnem gospodarstvu povzroča izgubo, ravnotako jo povzroča tudi v državnem gospodarstvu. Privatno gospodarstvo si more ob danih pogojih za kritje preskrbeti posojilo, tako seveda tudi država, vendar pa more privatno gospodarstvo, ako vidi, da zadolžitev ni umestna in gospodarsko upravičena, to zadolženje tudi podpreti s podkonsumom (slabja hrana, manj obleke itd.), **državno gospodarstvo pa tega največkrat ne more**, podkonsum je nemogoč, ako naj ne nastajajo težke motnje. Predvideni dohodek mora torej priti v njene blagajne, kar pa je **edino možno s povečanjem davkov**, kar je v takem slučaju, če se tega ne tira predaleč, menda edini še opravičljiv razlog.

V naši državi je pred 6. januarjem že prišlo kar v navado **nepremišljeno razmetavanje denarja, kriti z vedno občutljivejšim nalaganjem davčnih bremen.** Pozabilo se je, da se zemlja iztroši, ako samo žanješ in nič ne gnojiš, njena rodnost se izgubi in tako je tudi rodnost državne njive, namreč **davčna sila državljanov bo nazadovala malo manj kakor do usahnitve.** Za vršitev nujno potrebnih večjih državnih investicij, za popravo doslej nastalih gospodarskih škod, za obuditev gospodarskega življenja, za izboljšanje pridobitnosti in možnosti dela bodo potrebne velike investicije v obliki državnih inozemskih posojil, ker od davkoplačevalca se ni nadejati, da bi v doglednem času sam mogel državi dati dovoljnih sredstev.

Glavna gonilna sila vsega napredka je bila, je in bo — samopomoč. Kolikor sami zmoremo, toliko odvzamemo državi na delu in stroških. Večno zahtevanje državne pomoči, posebno v kmetijstvu, pomenja zanikanje privatne lastnine v socijalističnem smislu besede, kar v svetu kapitalističnega naziranja ne more biti opravičljivo.

Samopomoč je v svojem bistvu najbolj obeležena v stremljenju za organizacijo obrata v takem smislu, da se omogoči rentabilno pridelovanje s prilagoditvijo produkcije vsakočasnim gospodarskim razmeram.

Spričo dejstva, da je danes v kmetijstvu — **vnovčevanje najbolj težko in pereče vprašanje** — je tej samopomoči že po naravni stvari odkazano velevažno, odlično mesto.

Za prilagoditev proizvodnje zahtevam današnjega trga, je treba **organizirati, dvigniti in trgu prilagoditi našo produkcijo**, kar je tehnična stran države in samopomoči, poleg tega pa je s kolektivnim vnovčevanjem po predidoči propagandi in reklami našemu blagu treba dobiti dobrega kupca. Za pristopanje k energični in velikopoteznejši rešitvi tega vprašanja pa je poprej potrebno poznavanje raznih okoliščin doma in na tujem in končno tudi precej trgovskega duha in znanja.

Tudi v tem pogledu je država že ustvarila neke predpogoje in priprave z ustanovitvijo **Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine** in pa **Izvozne delniške družbe, s katero** mora pridelovalec primerno sodelovati, ako hočemo doseči uspehov. Pri organizaciji našega vnovčevanja tudi ne gre slepo posnemati tako občudovanih Amerikancev, ker tudi ameriška organizacija ni tako briljantna, da bi jo bilo brezpogojno kopirati, kajti po prof. Brinkuranû znaša izkupiček ameriškega pridelovalca v primeri z nadrobnimi prodajnimi cenami: pri sočivju in sadju samo 30%, pri mleku približno 40%, pri živi živini približno 55%, pri jajcih približno 69%, pri maslu približno 75%.

Pri stremljenju skrajšanja in pocenitve od pridelovalca do porabnika in drugih organizatornih ter propagandnih podvzetij je zato sigurneje postopno napredovanje, če tudi počasneje.

V kolikor se tiče pribave denarja kmetijstvu, ga imamo v zadrugah, država pa je svojo nalogo do neke mere tudi izvršila z ustanovitvijo **Agrarne banke**, o katerem delu želimo, da bi bilo kar najbolj uspešno.

Država je tedaj po 6. januarju že storila velik del svojih dolžnosti napram kmetijstvu — pokaže naj se sedaj tudi kmetijstvo s samopomočjo!

Gospodarske vesti

× **Za izvoznike sadja.** Zavod za pospeševanje zunanje trgovine je prejel obvestilo našega kralj. poslaništva v Varšavi, da je poljsko trgovinsko ministrstvo odobrilo kontingent 200 ton svežih češenj do konca meseca septembra. Isto tako je bil odobren kontingent 500 ton svežih češpelj in 250 ton svežega grozdja do konca t. l.

× **Povratek naše delegacije z mednarodne konference dela.** Naša delegacija se je povrnila z mednarodne konference dela v Ženevi. Kakor smo svoječasno poročali se je konferenca sestavljala iz 5 komisij, po katerih so naši delegati sodelovali. Predvsem se je razpravljalo o konvenciji, o znižanju delovnih ur v rudnikih, ista vprašanja so se razpravljala tudi v konvenciji o trgovinah in pisarnah. Konvencija o delu v rudnikih je bila, kakor znano, zavrnjena, medtem ko je bila konvencija o delu v trgovinah in pisarnah sprejeta, nima pa ta konvencija nikakega vpliva na našo obstoječo zakonodajo.

»Pravo Ljudu« energično pobija neosnovane vesti

× **Francosko posojilo praškemu velesejmu.** Predsednik praškega vzorčnega sejma se že več 25 do 30 milj. Kč. To posojilo ima predvsem dni pogaja v Parizu za najetje posojila v znesku 25do 30milj. Kč. To posojilo ima predvsem namen,da sanira finančni položaj, ki je nekoliko oslabel vsled ogromnih investicij za gradbo nove velesejmske palače. Nadalje pa bo posojilo služilo novemu razširjenju te uspevajoče institucije.

× **Gospodarski položaj Italije in oboroževanje** o oboroževanju Italije in kaki eventualni napadalni pustolovščini vlade g. Mussolinija.Pri tem naglaša ta list, da je italijanski gospodarski položaj pod tako kritično gospodarsko depresijo, da je vsak najmanjši poskus kake agresivnosti izključen. Tujski promet se je v državi znižal za 40 odstotkov, kar znači ogromno nazadovanje letnih dohodkov države. Tudi druga važna postavka italijanske plačilne bilance, brodarstvo, izkazuje zelo šibko zaposlenje.

× **Nazadovanje prometa v tržaški luki.** Vsled stalnega nazadovanja prometa po vodi in celini se je luški promet v Trstu v mesecu maju znižal od 540.049na 381.662 ton, primerjajoč promet meseca maja leta 1929. Skupno nazadovanje prvih petih mesecev t. l. znaša napram lanskemu letu 271.000ton.

× **Sanacija turške veljave.** Znani francoski finančnik Rist je dovršil z raziskovanjem turških financ. Predlogi, ki jih je stavil Rist, predvidevajo utrjenje turške valute še pred najetjem stabilizacijskega posojila, nadalje črtanje gotovih neobhodnopotrebnih postavk v državnem proračunu. Proti koncu julija namerava turška vlada nadaljevati pogajanja z pariško Dette Ottomane v svrho dobave večjega stabilizacijskega posojila. Istočasno poročajo angleški listi o odhodu turških izvedencev v Moskvo, z namenom, da bi se del stabilizacijskega posojila emitiral tudi v Sovjetski Rusiji.

× **Delničarji »General-Motors«.** Od meseca februarja 1929 do februarja 1930 je število delničarjev te svetovne avtomobilne tovarne narastlo za 165 odstotkov. Skupno število delničarjev znaša trenutno 218.000 oseb, kar znači, da se lastniki delnic po večini rekrutirajo iz srednjega sloja. Zanimivo je nadalje, da je v tem visokem številu delničarjev nič manj kot 84.319 članov ženskega spola.

DOBAVE.

Gradbeni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 11. julija t. l. ponudbe glede dobave 79 komadov dimniških vratic. — Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 12. julija t. l. ponudbe glede dobave batnih teles. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih.)

Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 16. julija t. l. ponudbe glede dobave 5000 kg tračnih žebljev. — Direkcija državne železarne Vareš sprejema do 16. julija t. l. ponudbe glede dobave železne črne pločevine; do 23. julija t. l. pa glede dobave 20.000 kg livarskega grafita. — Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 23. julija t. l. ponudbe glede dobave električnega vitlja. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Borzna poročila

dne 5. julija 1930.

Devizna tržišča.

Jugoslovanske devizne borze danes niso poslovale. Na ljubljanskem tržišču so se v prostem prometu imenovale sledeče notacije: Amsterdam 22·725, Berlin 13·465, Bruselj 7·8905, Budimpešta 9·8905, Curih 1095·9, Dunaj 797·59, London 274·59—274·66, Newyork 56·355, Pariz 221·98, Praga 167·57, Trst 275·79.

Curih, 5. jul. Beograd 9·125, Pariz 20·265, London 25·06, Newyork 515·25, Bruselj 71·975, Milan 26·98, Madrid 60·25, Amsterdam 207·25, Berlin 122·825, Dunaj 72·775,Sofija 3·74, Praga 15·285, Varšava 57·80, Budimpešta 90·225, Atene 6·68, Carigrad 2·44, Bukarešta 3·0625.

Žitna tržišča.

Novi Sad, 5. jul. Oves: baški, sremski 145 do 150. — Koruza: baška, sremska 110 do 115, ladja Dunav 118—120, ban. ladja Dunav, Bega 118—120, baška, sremska avgust 117·50 do 120, ban. 105—110. — Moka: baška Og, Ogg 315—325, 2. 285—295, 5. 225—235, 6. 170—180, 7. 105—115, 8. 80—90. — Otrobi: pšen. baški v juta vrečah 72·50—77·50. — Promet: pšenica 30 vagonov, oves 2 vagona, koruza 88 vagonov, moka 18 vagonov. — Tendenca stalna.

Budimpešta, 5. jul. Tendenca pri otvoritvi prijazna, potem mlačna, promet živahen. Pšenica: oktober 19·32—19·54 (19·27—19·28). Rž: okt. 12·28—12·74 (12·27—12·28). Koruza: jul. 15·24—15·64 (15·23—15·24), avgust 15·38—15·83 15·27—15·30) trs. jul. 13·25—13·20, avg. 13·45 (13·20—13·25).

Sport

Danes ob 17·30 Concordia - Ilirija

Ob 16. Primorje rezerva — Ilirija rezerva.

Danes se bo odločila prva polovica kvalifikacijskih tekem za državno prvenstvo. Ilirija, prvak Slovenije in Concordija, drugoplasirani klub Zagreba, nastopita v svojih najmočnejših sestavah.

Concordija: Demić-Pavičić, Remec-Babić I. Premrl, Ralić-Martinović, Pavelić II, Živković, Pavelić I, Praunsperger

Ilirija: Urbančič-Streh[illegible] [illegible]ogačnik, Varšek, Zupančič-Ice, Oman, [illegible]nežević Doberlet, Kreč II.

Sodi znani mednarodni sodnik g. Goebl iz Dunaja.

Iliriji stopa po dveletnem [illegible]met v državno prvenstvo in zopet je [illegible] nasprotnik moštvo iz Zagreba. Leta 192[illegible] je bil v Ljubljani takratni državni prvak Gradjanski katastrofalno poražen s 5 : 0. Danes pa je zadeva druga. Njen nasprotnik je prvič v državnem prvenstvu in se bo skušal z vsemi silami obdržati. Na razpolago ima jako močno enajstorico, vendar sta si moštvi prilično enaki. Rezultat bo vsekakor minimalen.

*

Konec mednarodnih rokoborb v Mariboru. 13 dni trajajoče rokoborbe so konč[illegible] [illegible]večje zanimanje je vladalo predzadnji in za[illegible] [illegible]večer. Senzacija predzadnjega večera je bila borba **Belič (Bolgarska) : Bognar (Madžarska).** Po napeti, ogorčeni borbi je Belič v 22. minuti položil Madžara na hrbet. Bognarju se je poznal vpliv dvojnih-nelsonov od prejšnje borbe z Kawanom. Tudi borba med Janešem (Jugoslavija) in Jandero (Čehoslovaška) je bila zanimiva. Zmagal je Janeš. Zadnji večer so se srečali trije pari. Prva sta se spoprijela Čeh Jandera in Madžar Weisz. V 47. minuti je zmagal Weisz.Drugi par sta bila Jugoslovan Janeš in Italijan Marko de Petri. Zmagal je Janeš. Največje zanimanje pa je vladalo za odločilno borbo **Belič (Bolgarska) : Kawan (Avstrija).** Takoj v začetku dobi Kawan Beliča v svoj opasni dvojni-nelson. Belič se s krasnim premetom osvobodi in obenem pritisne že v 3. minuti Avstrijca na hrbet. S tem je postal Belič zmagovalec in navdušena publika ga je nagradila z burnim aplavzom in cvetjem. Po borbi so se vsi sodelujoči rokoborbci zbrali v areni, kjer se jim je v imenu I. S. S. K. Maribora zahvalil dr. Stamol in objavil sledeči vrstni red: **1. Belič (Bolgarska) darilo Din 5000; 2. Kawan (Avstrija) darilo Din 2500; 3. Bognar (Madžarska) darilo 1000 Din;** 4. Weisz (Madžarska); 5. Janeš (Jugoslavija); 6. Jandera (Čehoslovaška); 7. Marko de Petri (Italija)); 8. Bosnič (Jugoslavija). Prvi trije so prejeli takoj denarne nagrade, ostali so pa dobili v spomin slike vseh udeležencev. — D. B.

*

»Rapid« v Gasteinu. Mariborski »Rapid« je gostoval preteklo nedeljo v Gasteinu na Avstrijskem in je dosegel proti tamkajšnjim nogometašem rezultat 5 : 5 (2 : 4).

Občni zbor M. O. L. N. P. Občni zbor medkluskega odbora L. N. P. se bo vršil 6. julija ob 20. uri v hotelu »Orel«.

S. K. Železničar v Sarajevu. S. K. Železničar se na povabilo udeleži velikega nogometnega turnirja jugoslovanskih železničarskih klubov v Sarajevu. Odigral bo dve tekmi in sicer dne 12. in 13. t. m.

»Oesterreich-Ungarns Aussenpolitik 1908-1914«

Tudi Avstrija je odprla svoj tajni arhiv - Usodna diskrepanca v politiki bivše monarhije

»Bundesverlag« na Dunaju je izdal pod gornjim naslovom osem knjig, ki sta jih uredila ministerijalni svetnik Bittner in profesor Hans Uebersberger. V teh osmerih knjigah je obelodanjen ves materijal diplomatičnih aktov Ballhausplatza v letih 1908—1914. S tem, da je službena Avstrija izdala to remek-delo v fizičnem smislu besede (knjige vsebujejo 11.200 dokumentov, torej le za 4500 manj kot nemška »Aktenpublikation« s svojimi 54 deli), je nekako sklenjena vrsta onih prvotno se vojskujočih velesil, ki so že odprle svoje arhive. Kakor znano, je Nemčija obelodanila z namenom, izzvati tudi zunanje urade drugih velesil, ves »Aktenmaterial« od l. 1871 do 1914, torej do izbruha svetovne vojne. Angleži so pričeli z l. 1898 ter izkazujejo že šest knjig. Francozi so istotako pričeli z l. 1871, obelodanjujoč šele dve knjigi, vendar jih napovedujejo 30. Italija je že napovedala publikacijo vsebine njenih arhivov, dočim so v Rusiji izdali velik del materijala v posameznih fragmentih. Sedaj napovedujejo 40 knjig, ki bodo pričele s krimsko vojno l. 1853, in tako je doslej manjkala le še bivša Avstro-Ogrska. Omenjenim osmerim knjigam bo sledil predvidoma še velik register.

Izdanje Bundesverlaga se odlikuje po veliki smotreni in vzorni štednji prostora, ne da bi bilo karkoli bistvenega krajšano. Nas Jugoslovane mora spričo te publikacije predvsem zanimati njena geneza svetovne vojne s posebnim ozirom na balkansko krizo okoli l. 1908. Nobenega dvoma ni, da so izdali sedanji službeni zgodovinarji Avstrije omenjeno delo v prvi vrsti zato, da kolikor mogoče v odsvitu znanstvene dokumentarizacije razbremene predhodnico sedanje republike.

Argumentacija, nujno izhajajoča iz zbranega materijala pravi, da je svetovna vojna nastala, ker je bivša monarhija kot eminentno agrarna velesila vodila v prvi vrsti balkansko politiko. Obrnjena proti Balkanu, je gledala bivša monarhija kristalizacijo malih balkanskih držav. In kakor je svojčas zmagovita nacijonalna ideja izrinila Habsburgovce iz Italije in Nemčije, tako so se pričele bivši monarhiji po robu postavljati mlade narodne individualnosti kršnega Balkana. In tu se poraja že zgodovinski paradoks. Habsburška monarhija se je cela stoletja udeleževala borb, ki naj bi za vedno uničile vpliv Osmanskega carstva v Evropi. Na berlinskem kongresu ji je Evropa dovolila celo okupacijo Bosne. Balkanski narodi pa so vstajali iz suženjstva in si pričeli graditi lastne države, vendar dolgo niso mogle uresničiti svoj nacijonalni ideal, t. j. zjedinjenje vseh rojakov v eni nacijonalni državi, kajti tako Turčija ko Avstro-Ogrska ste imil v svojih mejah še mnogo pripadnikov teh po svobodi koprnečih narodov. Nekdaj si nasprotujoči Turčija in Avstro-Ogrska sta se hrati znašli v istem mučnem položaju. Obe v defenzivi, samo s to razliko, da je imela podonavska monarhija edinole na Balkan kolikor toliko nezakrit razgled.

Kar se tiče balkanske politike bivše monarhije, jo slika publikacija avstrijskega zunanjega ministrstva v njeni svojstveni dvoličnosti: češ, bila je defenzivnega značaja in ni hotela nič izgubiti. To tezo je zastopal grof Aehrenthal, zunanji minister cesarja Franca Jožefa. To je bila konservativna zunanja politika, manj točno fiksirana, zato pa konsekventnejša v dejanjih. Njegov nasprotnik je bil Conrad v. Hötzendorf, ki se je, dosledno zagovarjajoč preventivno vojno proti Srbiji, zapletel z Aehrenthalom v srdito idejno borbo, čije odraz najdemo v pravkar obelodanjenih dokumentih. Conrad je bil tisti, ki je hotel 1908/09 obračunati s Srbijo, dočim naj bi Avstrija zaskočila Italijo l. 1911, ko je imela opravka v Tripolitaniji. Publikacija hoče seveda kljub tem in takim podvigom nekdanje avstrijske zunanje politike oprati nekdanjo monarhijo pred očitkom imperijalizma.

Nič manj zanimivo tudi ni, kako slika avstrijska uradna publikacija stališče Anglije v aneksijski krizi leta 1908/09. Naravnost čuti se, kako se skuša v knjigi dokazati, da je prestiž Anglije v Evropi že od nekdaj zajemal svojo virtuelnost iz menjajočega se izigravanja enega naroda proti drugemu. Ta tendenca je očitno povdarjena v knjigi, če je pa tudi prepričujoča je drugo vprašanje. Med drugim se pravi v knjigi, da je Grey vedno podpiral Srbijo, kadar je naslavljala na Avstrijo svoje zahteve.

Omenjeno bodi še, da se v knjigi zelo slabo govori o Izvolskem ter vseh drugih diplomatih, ki so tolikrat in s takšnim uspehom prekrižali Ballhausplatzu njegove račune.

Pa bodi tako ali tako. Avstrijski zgodovinarji so izdali pomembno knjigo, ki z vsemi svojimi komentarji in interpretacijami ne bo mogla povzročiti očesne mrene onim, ki je nimajo. Ali tudi enostransko zbrani dokumenti imajo svojo vrednost, ker vedno bolje nekaj, ko nič. F. G.

Predlog glede razdelitve občin ptujskega okraja

Včeraj smo objavili članek o potrebi združitve manjših občin v večje. Danes objavljamo drug članek istega avtorja, kako naj bi se po njegovem mnenju izvedla ta združitev. Seveda pa s predlogom ni stvar zaključena, temveč šele v razgovoru. Kdor se s tem predlogom ne strinja, naj pove, kako misli on. Vsekakor pa je stvar vredna diskusije.

Občine na levem bregu Drave v ptujskem sodnem okraju bi se dale, vpoštevajoč povprečno število 5000 prebivalcev, razdeliti na 2 veliki občini pretežno hribovitega in na 2 veliki občini pretežno dolinskega značaja tako-le (število pomeni število prebivalcev dosedanjih občin):

1. Vurberk 1470, Drstelja 227, Vintarovci 283, Janežovci 383, Jiršovci 372, Sv. Urban 538, Trnovska vas 250, Destinci 108, Ločič 321, Levanjci 263, Dolič 182, Bišečki vrh 373, Trnovski vrh 264; skupno število prebivalstva 5034. Naravno središče te občine bi bil Sv. Urban. Sedež naj bi bil ali pri Sv. Urbanu ali iz prometnih ozirov primeren kraj na križišču dveh cest pod urbanskim bregom. Občina naj bi se imenovala Sv. Urban ali Janežovci, ali kakorkoli drugače.

2. Sv. Andraž v Slov. goricah 1156, Dragovič 349, Sv. Lovrenc v Slov. goricah 857, Zagorci 333, Sakušak 564, Polenšak 413, Hlaponci 481, Polanci 550, Slomi 189; skupno število prebivalstva 4890. Sedež in ime te občine naj bi bili Juršinci.

3. Krčevina 975, Mestni vrh 498, Kicar 517, Rogoznica 895, Brstje 466, Spuhlje 614, Pacinje 1024, Podvinci 562, Borovci 227, Zabovci 415; skupno število prebivalstva 6193. Občina bi se imenovala ali Rogoznica, ali Ptujska okolica; sedež Rogoznica ali mesto Ptuj.

Občini Kicar in Mestni vrh nista sicer dolinskega značaja, spadali pa bi v to dolinsko občino vsled prometnih razmer ter vsled gospodarske gravitacije k mestu Ptuju in njegovi okolici.

4. Mezgovci 277, Moškanjci 494, Sv. Marjeta 437, Gajovci 346, Formin 265, Malavas 232, Muretinci 307, Stojnci 592, Bukovci 727, Sv. Marko 793, Prvenci 442; skupno število prebivalstva 4912. Sedež in ime Sv. Marjeta. Glede na to, da je več Sv. Marjet v banovini, bi se občina lahko imenovala Gorišnica.

Desni breg ptujskega sodnega okraja se da razdeliti na pet večjih občin in sicer na 3 haloške (bregovite) in na dve dolinski občini:

a) Sedanje občine Zavrč, Turški vrh, Sv. Barbara v Halozah, Sv. Elizabeta, Veliki Okič, Gruškovec, Gradišča, Gorenjski vrh in Slatina s 5524 prebivalci tvorijo veliko občino Sv. Barbara s sedežem pri Sv. Barbari. Če se je bati zamenjav in zmot glede na pogosto ime Sv. Barbara, bi se občina lahko imenovala Cirkulane ali Borl.

b) Občine Pobrežje, Vareja, Skorišnjak, Gruškovje, Velika Varnica, Sv. Andraž v Halozah, Dravci, Jurovci, Sedlašek, Podlehnik, Sv. Trojica v Halozah in Nova cerkev, ki štejejo 6919 prebivalcev, naj se zedinijo v veliko občino Sv. Vid s sedežem pri Sv. Vidu. Pripomniti je, da je občina Pobrežje dolinskega značaja, njen zadnji del le, kraj Sv. Vid kot sedež bodoče občine spada kot središče okoliških haloških goric v sestav te nove haloške občine. Zato bi se večji del sedanje občine Pobrežje lahko izločil iz bodoče velike občine Sv. Vid ter priklopil eni novih dolinskih občin na desnem bregu Drave..

c) Tretja velika haloška občina s 4011 prebivalci bi bila Ptujska gora, sestavljena iz sedanjih občin Ptujska gora, Dolena, Majšperg, Sv. Bolfenk v Halozah in Zgornja Pristava.

č) Občine Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Šikole, Cirkovci, Trnovec-Sela in Lancova vas, ki štejejo 4877 prebivalcev, spadajo v novo občino Sv. Lovrenc na Dravskem polju s sedežem istotam.

d) Skupaj spadajo tudi občine Breg, Hajdina, Slovenja vas in Sv. Janž na Dravskem polju s 5089 prebivalci. K njim spada tudi del občine Pobrežje, ki se ne priklopi novi občini Sv. Vid (glej b). Ker tvorijo te občine dolg terenski pas ob Dravi od Haloz do meje mariborskega sreza, je težko določiti središče te bodoče občine. Središče bi bil kraj Hodoše. Občina bi se lahko imenovala Slovenjavas, Drava ali Dravsko polje.

Moj namen je bil samo, svariti pred bodočimi malimi občinami, ki ne bodo kos svojim nalogam. Komasacija občin pomeni seveda nekaj več, kot je omenjena spojitev že obstoječih malih občin v večje edinice. Če naj se pri povečanju teritorija sedanjih občin vpoštevajo vsi momenti komasacije (gospodarske posebnosti, sličnost interesov, prometne razmere in drugo), bo treba seveda vsaj nekatere sedanje občine razkosati na ustrezajoče dele ter jih združiti z drugimi sorodnimi občinami ali s takimi deli drugih občin.

V zvezi z novo razdelitvijo občin se govori tudi o povečanju teritorija mesta Ptuja na račun sosednih občin. V poštev prihajajo menda deli občin Breg, Brstje, Krčevina in Rogoznica. Ideja ima za mesto svoje dobre in slabe strani, ki jih na tem mestu ne kaže podrobno analizirati.

Druga stvar je pa s prizadetimi občinami. Izvzemši Vičavo v občini Krčevina in Zgornji Breg v občini Breg nimajo ostali kraji prizadetih občin nič predmestnega na sebi. Vsi v poštev prihajajoči kraji navedenih štirih občin pa imajo nekaj industrijskih odnosno obrtnih podjetij, ki bi bila s priklopitvijo mestnemu pomeriju izločena iz bodočih večjih podeželskih občin. Zato je razumljivo, da se prizadete občine ne navdušujejo za priklopitev svojih davčno močnejših delov pomeriju mesta Ptuja.

Če je pa v želji po priklopitvi delov sosednih podeželskih občin vsebovan, kakor pravijo, tudi namen, povečati obseg Ptuja, da se s tem opraviči odnosno utrdi leta 1887. mestu brez stvarne potrebe podeljena avtonomija, moram brez ozira na levo in desno poudariti, da ne bo Ptuj kot mesto morda nikdar dosegel onega obsega in števila prebivalstva, ki sta potrebna za smotreno, učinkovito in uspešno izvajanje avtonomije. Rižanski.

V vsaki slovenski hiši se na čita „Jugoslovan!"

ANATOLE FRANCE: BOGOVI SO ŽEJNI

22

Ko je prišla vrsta nanj, je stopil v štacuno: košare, predali, vse je bilo prazno; pek mu je izročil edini kos kruha, ki je še ostal in ki ni tehtal celih dveh funtov. Evarist je plačal in zaprli so mu ograjo za petami, boječ se, da ne bi ljudstvo navalilo s truščem na pekarno. Toda tega se ne bilo bati: ti siromaki, ki so jih naučili pokorščine njihovi stari zatiralci kakor tudi njihovi sedanji osvoboditelji, so se razšli sklonjenih glav in drsajočih korakov.

Ko je dospel Gamelin do vogala ulice, je videl grajanko Dumonteil, ki je sedela na obcestnem kamnu s svojim dojenčkom v naročju. Sedela je brez kretnje, brez barve, brez solz, s topim pogledom. Dete jej je hlastno sesalo palec. Gamelin je za hip obstal pred njo, plaho, neodločno. Zdelo se je, da ga ne vidi.

Zajecljal je nekaj besedi, nato pa potegnil iz žepa nož, velik kosir z roženim ročem, prerezal kruh čez sredo ter ga položil polovico na kolena mladi materi, ki ga je osuplo pogledala; toda že je bil izginil za cestnim vogalom.

Vrnivši se domov, je našel Evarist svojo mater sedečo pri oknu, kjer je krpala nogavice. Vtaknil ji je veselo ostanek kruha v roko.

»Odpusti mi, ljuba mati: utrujen, ker sem bil tako dolgo na nogah, iznemogel od vročine, sem pojedel na ulici, vračajoč se domov, polovico najine mere, ustnik za ustnikom. Toliko da je ostal še vaš delež.«

In delal se je, kakor da otresa drobtinice s svojega telovnika.

VII.

Poslužujoč se zelo starinske govorice, je vdova grajanka Gamelin nekoč izjavila: »Toliko kostanjev pojemo, da bomo postali kostanjevi«. Tudi onega dne, 13. julija, sta bila s sinom poobedovala kostanjevo juho. Prav ko sta končavala ta strogo skromni obed, je odrinila vrata neka dama ter hipoma napolnila delavnico s svojim bleskom in s svojimi vonjavami. Evarist je spoznal v njej grajanko Rochemaure. Misleč, da se je zmotila v vratih in da išče grajana Brotteauxa, svojega nekdanjega prijatelja, jej je že hotel pokazati podstrešje »bivšega« ali pa poklicati Brotteauxa, da bi prihranil elegantni ženski plezanje po mlinarski lestvi; toda pokazalo se je takoj, da ima opravka z Evaristom Gamelinom, zakaj izjavila je, da se čuti presrečno, da ga je našla in da mu more biti k uslugam.

Nista si bila čisto neznana: videla sta se bila nekolikokrat v delavnici pri Davidu, na nekem zborničnem govorniškem odru, pri Jakobincih, pri rastavraterju Venua: opazila ga je bila zavoljo njegove mladosti, krasote in interesantnega lica.

Grajanka Rochemaure je imela na glavi klobuk ves v trakovih nalik kodrom, in ves v perju, kakor pokrivalo kakega predstavitelja s posebnim poslanstvom; v lasulji, našminkana, napudrana, parfumirana, načičkana je bila s tolikšno umetnostjo, da je bilo njeno meso pod vsemi temi pripomočki še vedno sveže: ta nasilna modna sredstva so pričala, kako se ji mudi živeti in izdajala mrzličnost teh strašnih dni, ko ne more nihče reči, kakšen bo jutrišnji dan. Njen jopič z velikimi reverzi in z velikimi škrici je ves blestel v ogromnih jeklenih gumbih; bil je krvavordeč, in ker se je delala hkratu tako aristokratko in revolucijonarko, se ni dalo doznati, ali nosi barve žrtev ali barve rabljev. Spremljal jo je mlad vojak, dragonec.

Z dolgo, biserno paličico v roki, velika, krasna, košata in prsata je obhodila delavnico, primaknila k svojim sivim očem zlati, dvooki lornjon, ogledovala slikarjeva platna, se zdaj nasmehnila, zdaj vzkliknila, se, ker se je sami hotelo laskanja.

»Kaj pa ta-le tako plemenita in tako genljiva slika mile, lepe ženske poleg mladega bolnika? Kaj je to? je vprašala grajanka.«

Gamelin je odvrnil, da ima biti to »Orest, ob katerem bdi njegova sestra Elektra«; ako bi ga mogel dovršiti, da bi bilo morda to njegovo najmanj slabo delo.

»Snov je vzeta iz Euripidovega Oresta, je pristavil. V nekem starodavnem prevodu te tragedije sem čital nekoč prizor, ki me je navdal z občudovanjem: prizor, kjer mlada Elektra podpira svojega brata na postelji njegovih bolečin, mu briše pene, ki mu silijo iz ust, mu gladi lase z oči, ker ga slepé, ter prosi ljubljenega brata, naj posluša, kaj mu hoče povedati, med tem ko Furije molčé... Vedno znova sem čital ta prevod, toda čutil sem, kakor da mi nekaka megla zastira grške oblike in da te megle ne morem razpršiti. Predstavljal sem si, da mora biti izvirno besedilo bolj jedrnato in da drugače zveni. Začutil sem živo željo, da si ustvarim o tem točno predstavo, in napotil sem se h gospodu Gailu, ki je tedaj predaval grščino na Francoskem kolegiju bilo je l. 91.), s prošnjo, naj mi raztolmači ta prizor od besede do besede. Raztolmačil mi ga je res, kakor sem prosil, in tedaj sem zaznal, da so stari veliko preprostejši in veliko bolj domači nego si jih predstavljamo. Tako, recimo, pravi Elektra Orestu: »Ljubi brat, kakšno radost mi je povzročil tvoj spanec!

Sokolstvo

Po sokolskih dneh v Beogradu

Na Vidov dan je našim Sokolom in Sokolicam govoril tudi kralj in jim podaril zastavo. Take prilike in taki govori so posebno pomembni, toda letošnji kraljevi vidovdanski govor je nekaj tako izrazito državnega, izrazito jugoslovanskega, izrazito v narodnem-državnem duhu, ki mora prevevati vsakega poštenega Jugoslovana bodisi v državi ali inozemstvu, da si ne moremo kaj, da opozorimo še enkrat, **četudi že nekaj post festum**, na znamenite, kakor iz marmorja izklesane besede. Beseda za besedo, misel za mislijo, stavek za stavkom se vrste kakor zidana stavba v duhu one stare: zrno do zrna pogača, kamen na kamen palača, zamenjaj le besede v jugoslovansko misel in jugoslovansko državo.

Globok je bil pomen beograjskih dni in globoko med nas so udeleženci ponesli krasne utise in doživljaje; najglobokejši pa je bil kraljevi govor, **pravo jugoslovansko geslo za vse večne čase.** Težkih deset **poprevratnih** let smo morali preživeti, težko je na nekatere prišel nadvse potrebni dan 6. januar 1929, toda Vidov dan letos je zasijal **kakor solnce po nevihti**, kraljev govor je po poldrugoletnem, resnem in veščanskem delu za državo postavil **sklepni kamen celi stavbi jugoslovanske državne misli.** Česar naši politiki in predstavniki niso znali ob prevratu, je naredil **kralj po desetih letih.** Krasne besede so parola nam vsem, ne le telovadcem in telovadkam, četudi veljajo zanje v **prvi** vrsti in so jim tudi **najbolj** potrebne. Kajti **koga** je praktična javnost bolj izrabljala nego naše telovadce? Sokol, — **stari** Sokol —, se je bil v mnogih krajih ponižal za **parado** pri konvencijonalnih prireditvah; in Orli so bili ustanovljeni v zaščito **predvojnih** idej, česar mnogi niti vedeli niso. Mladini starih Sokolov je v srcih tlela **prva in ista jugoslovanska misel**, toda služili so nevede drugim, večkrat zelo nasprotnim idejam. Vidovdan 1930 je te megle razpršil; voditeljica naših telovadcev in telovadk je postala **vladarska hiša**, in tako bodi in ostani v slavo in srečno bodočnost nam in vsemu slovanstvu!

Zatorej: Sokol **kraljevine Jugoslavije:** zdravo! F. A.

Mednarodna telovadna tekma v Luxemburgu

V torek, dne 8. t. m. odide naša sokolska vrsta na tekmo mednarodne telovadne zveze v Luksemburg. Na dosedanjih mednarodnih tekmah po vojni in sicer v Ljubljani leta 1922 in v Lyonu leta 1926 smo se plasirali kot vrsta na drugo mesto, le nekoliko točk za češkoslovaškimi Sokoli. Kot posameznik je bil na obeh tekmah prvak br. Peter Šumi. Kake izglede imajo naši Sokoli letos? Na to vprašanje si pa lahko odgovorimo, ako pogledamo rezultate tekme za slovansko prvenstvo na vsesokolskem zletu v Beogradu, ker je ta tekma obsegala iste predpisane vaje na orodju in iste discipline lahke atletike. — Račun ne bo popolnoma zanesljiv, ker je mednarodni način ocenjevanja različen od sokolskega in ker so predpisane mere v lahki atletiki višje. Razlika je tudi v tem, da sokolski tekmovalni red ne pripušča poprave, med tem ko mednarodni dovoljuje za obvezno vajo eno popravo. Po našem redu se ocenjuje do 10 točk, po mednarodnem do 15 točk. Oceni se tudi nedokončana vaja, za katero dobiš pri nas — nulo. V lahki atletiki so mere zvišane za skok v daljino na 5·60 m, za skok s palico na 3 m, za tek 100 m na 11 sek., za plezanje na 8 sek.Na naši prvenstveni tekmi se meče krogljo enoročno 10 m za polno oceno, na mednarodni tekmi 19·50 oberočno.

Kljub tem diferencam, nam rezultati prvenstvene tekme lahko služijo kot temelj. Na mednarodnih tekmah nastopi za vsak narod vrsta 8 telovadcev, vendar se za uspeh vrste vzame v obzir rezultat najboljših šest. Poglejmo torej rezultate najboljše šetorice naših in češkoslovaških Sokolov na tekmi za slovansko prvenstvo v Beogradu.

Češkoslovaški tekmovalci so dosegli:

Löffler	192·70 točk
Gajdoš	187·50 točk
Effenberg	185·85 točk
Rybak	183·30 točk
Tintěra	181·85 točk
Šupčik	174·20 točk
skupno	1105·40 točk

Jugoslovanski tekmovalci so dosegli:

Primožič	191·25 točk
Malej	173·85 točk
Štukelj	173·45 točk
Ban	169·75 točk
Šumi	168·45 točk
Gregorka	160·60 točk
skupno	1037·35 točk

Vidimo, da znaša diferenca skoraj 70 točk; ako bi hoteli doseči Čehoslovake, bi moral vsak naš tekmovalec popraviti svoj rezultat za več nego 10 točk. To je malo verjetno, vendar — ni izključeno! Nekaterim našim tekmovalcem primanjkuje, kot smo imeli priliko opažati na tekmi v Beogradu, predvsem borbeni duh, trdna volja do zmage. Upamo, da se to spremeni, ko nastopi vrsta in se bo vsak njen **član** zavedal, da se bori ne le zase, ampak za celoto.

Večje šanse imamo v pogledu prvaka. Vidimo, da je le malenkostna diferenca med Primožičem in Löfflerjem. Prepričani smo, da nam br. Tošo zadrži prvenstvo poedincev, ki ga drži jugoslovanski Sokol po vojni.

Naši tekmovalci, kakor tudi češkoslovaški, so odpotovali po tekmi takoj domov, da izrabijo še zadnje dneve za trening. Naša vrsta nastopi v ponedeljek 7. t. m. ob 18. uri na telovadišču v Tivoli pred odhodom v Luksemburg.

Kraljev meč

Tekma vrst višjega oddelka članov. Za to tekmo je kralj podaril že l. 1925. krasen zlat meč kot prehodno darilo. Takrat je odnesla prekrasno trofejo vrsta mladih telovadcev Ljubljane matice z senzacijonalno zmago nad vrsto Ljubljana I., ki so jo po večini tvorili stari rutinirani mednarodniki s Tabora. Tudi to pot smo imeli senzacij. Tabor ni postavil vrste, pač pa razen Ljubljane matice še Maribor in Celje. V ljubljanski vrsti sami mednarodni gadje, v mariborski tudi večina, med njimi jugoslovanski prvak Primožič in Štukelj. Pričakovala se je ostra borba med Ljubljano in Mariborom. Ljubljana je z lahkoto zmagala ter pustila Maribor skoraj 100 točk za seboj .Na drugo mesto so se nepričakovano vrinili pridni Celjani. Kako je to mogoče? Mednarodni tekmovalci so posvetili vso pažnjo v prvi vrsti tekmi za prvenstvo in Luksemburgu ter zanemarili krasno tekmo za kraljev meč. Izmed 5 vaj na vsakem orodju, ki so bile določene za to tekmo, so bile izžrebane na prevdečer boja ravno najbolj kočljive in — nule so kar deževale.

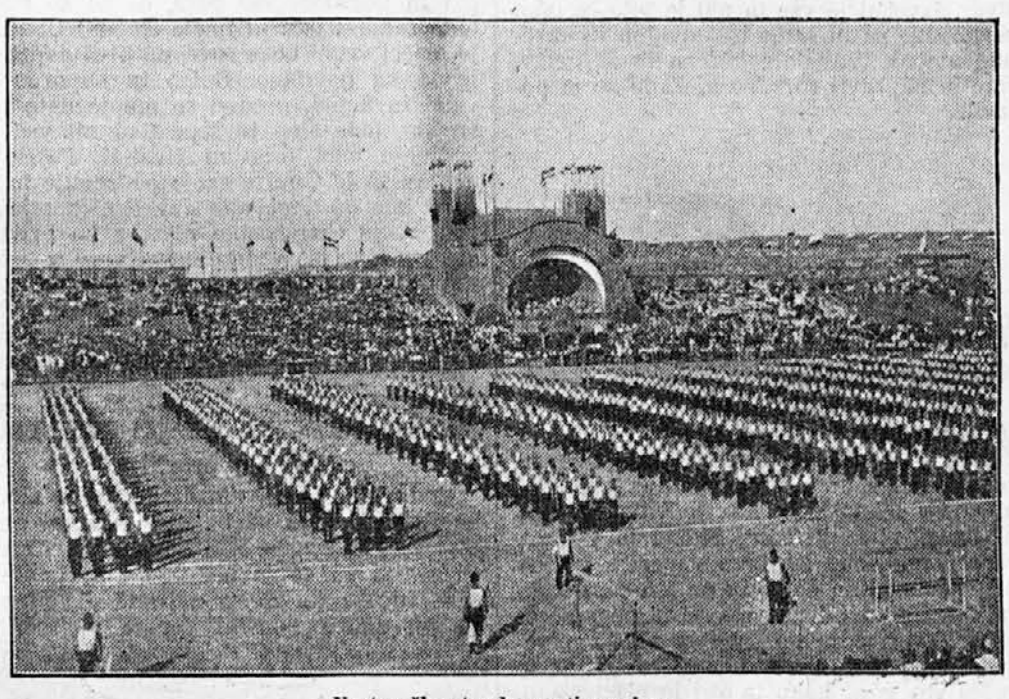

Nastop članstva k prostim vajam.

Spremte se spremte četnici!

Zadnji dan vsesokolskega zleta v Beogradu. Seljaške sokolske čete so že odstopile, ko je prispel kralj. Na njegovo željo se točka ponovi. Ob zvokih sokolske koračnice se prikaže pod godbenim paviljonom stari hercegovski ustaši od vsega stadiona navdušeno pozdravljeni. Z zastavo na čelu se podajo starci v bogati hercegovski narodni noši, nekateri trudno opirajoč se na palico, pred kraljevsko ložo, kjer se njih prapor pokloni sinu velikega Petra Mrkonjića, voditelja v težki borbi, ki je šele po tolikih letih rodila sad: **Veliko svobodno Jugoslavijo.** Marsikatero oko se je zasolzilo ob tem pogledu. Sledi vihar navdušenja, ko pri stranskih vhodih z dveh strani vkoraka mlada generacija — nepregledna množica seljaških sokolskih čet v bujno-pisanih narodnih nošah pod vodstvom br. Pera Čolića, načelnika mostarske sokolske župe. S strumnim, mladeniškim korakom izvedejo nastop, nato pa proste vaje, polne krasne simbolike kmečkega življenja: setev, žetev, košnjo itd. Miroljubno delo! Vendar nam pričajo njihova plemenita lica, hovi mrki, ponosni pgledi, da v grudih nosijo levja srca, da so njihove trde kmečke pesti vsak čas pripravljene na klic vodnika zamenjati plug in koso za puško ter stopiti na branik domovine in kralja.

Inicijator in organizator seljaških sokolskih čet, starosta mostarske sokolske župe br. Čedo Milić sam vežba v narodni noši ž njimi. Vaje so odlično završene, množic se polasti nepopisno navdušenje, tribune se tresejo od gromovitega ploskanja. Četaši odhajajo in odnesejo na ramah priljubljenega vodnika br. Milića.

Podpolkovnik J. Petřik

Ni to vojak, ki pred hrabro vojsko vihti svoj bridki meč. Njegovo orožje ni krvavo in vendar obvlada ž njim svojo vojsko, ki mu poslušno sledi na vsak najmanjši mig. Njegova moč leži v kratki palčici — kapelniški taktirki, s katero mojstersko vodi 102 godbenikov muzike vojaške godbe beograjske garnizije, ki neumorno in odlično spremlja vse nastope na sokolskem stadionu v Beogradu. Kraljuje v ličnem godbenem paviljonu, ki je zgrajen vis-a-vis kraljevske lože. V ogromni školjki, na kateri je v loku napisano z velikimi črkami in s še večjimi notami »Hej Slovani...«, neumorno dirigira od zore do mraka, pri skušnjah dopoldan in pri javnih telovadbah popoldan vse koračnice za prihod in odhod telvadečih ter vse spremljave vaj, od primitivne glasbe za primitiven nastop Romunov do bravurozno zasviranega in bravurozno izvedenega dr. Murnikovega »Turškega marša« nesmrtnega Beethovna, ki ga izvajajo gojenci Pomorske vojne akademije iz Dubrovnika. Ni le kapelnik, ampak tudi odličen komponist in to sokolski komponist: napisal je krasno godbo za nastop naših malčkov — za proste vaje moške in ženske dece.

Pod godbenim paviljonom čakajo češkoslovaški Sokoli, da vkorakajo na telovadišče, njemu ob strani Fr. Erben, komponist prostih vaj. Kapelnik dvigne taktirko, ko mu ob splošnem smehu iz publike zakliče star češki Sokol s Tyrševim nosom in Tyrševo bradico: »Zaigraj, to so naši!« In Petřik — Čeh, kot to pove že njegovo ime — igra z dvojnim navdušenjem, pod njim pa bobni zemlja od trdih korakov nastopajočih Čehoslovakov.

Krasne proste vaje češkoslovaških Sokolov, kot ena mogočna gesta junaškega naroda očarajo gledalce — in kralja. Br. Fr. Erben sprejme visoko odlikovanje red Sv. Save III. stopnje.

Češki listi o zletu

»Národní listy« o vsesokolskem zletu v Beogradu.

»Národní listy«, ki so prinašali obširna poročila o sokolskih slavnostih v Beogradu, pišejo po zletu med drugim:

»Vsesokolski zlet v Beogradu se je končal z velikim uspehom; s sokolskim, državnim, slovanskim.«

»Za jugoslovanski narod in državo je bil zlet predvsem neprekosljiva, krasna manifestacija narodnega in državnega edinstva in država ostaja jako obvezna sokolski ideji in Sokolstvu za službo, katero je Sokolstvo izvršilo za državno idejo. Na nobeni drugi osnovi — armada, administrativni aparat, politične ali druge organizacije — ni mogoče misliti tako ogromnega uspeha državne misli in službe za državo, kot se je to zgodilo z zletom.

Vsesokolski zlet je dosegel vrhunec v govoru kralja Aleksandra, ko je na Vidov dan izročil Sokolu svoj dar, prapor. Kralj obvezuje Sokolstvo k službi za državo, a jugoslovanski Sokol se s sprejemom praporja zaklinja državi. Z zletom je torej zapečateno, da Sokolstvo postaja ne le **hrbtenica enotne Jugoslavije**, ampak tudi garda državnosti, narodna armada. Od vojaka deli Sokola le nravni moment, dobrovoljni značaj njegovega poslanstva.«

Dalje piše list o prisrčnem, bratskem sprejemu Čehoslovakov v Beogradu in sploh v vsej Jugoslaviji.

»Lidove noviny.«

Brnske »Lidove noviny« tudi prinašajo lepa poročilo o našem zletu. Za sokolski sprevod pravijo, da je bil to »eden najmogočnejših in najkrasnejših sprevodov Sokolstva«. »Ogromni in krasni sprevod je inspiriral do sedaj mirni Beograd do takega navdušenja, pozdravljanja in vzklikanja Sokolstvu, da se kaj podobnega ne pomni.« »Zlet je zapustil v Beogradu v vseh ogromen vtis. Udeleženci so si gotovo odnesli najlepše spomine. V jugoslovanskem Sokolstvu, posebno v Beogradu, je utrjen zaklad, na katerem se lahko napreduje« itd.

Zlet Junakov v Sofiji

se bo vršil pod kraljevim protektoratom dne 12. in 13. t. m. Častni predsedniki so ministrski predsednik O. Ljapčev, minister vojne general Bakardžiev, minister zemljedelstva Gregor Vasilev, minister prosvete prof. dr. Cankov in predsednik sobranja N. Najdenov. Računa se s 3000 tujih in 20.000 domačih gostov. Na zletu bodo telovadili razen Bolgarov še Čehoslovaki, Poljaki, Rusi in Švicarji. Za tekmovalce so kupljene nagrade za 100.000 levov. Razen tega pripravlja mnogo narodnih društev nagrade za zmagovalce.

Absolventi srednjih šol in agronomski študij

Konec šolskega leta je in za mnoge dijake tudi konec srednješolskega študija. Marsikateri absolvent se ne more odločiti, katero pot v življenju bi si izbral, da bi prišel do čimboljšega cilja. Pa tudi stariši ne vedo, kaj bi svetovali svojemu sinu, ko gre za izbiro življenskega pota, saj je ta odločitev merodajna za vse življenje posameznika.

Danes jih mnogo študira, mnogo jih je že izšolanih, zato pa visokošolcu ni lahko dobiti primerno mesto, ko je dovršil svoje študije. Tu hočemo opozoriti na stroko, ki rabi dandanes in bo potrebovala še za daljšo dobo precejšnje število kvalificiranih moči.

Je to agronomski študij.

Z novim zakonom o pospeševanju kmetijstva, ki je lani stopil v veljavo, se je na novo organizirala celotna kmetijska služba v državi in s tem se je odprla pot za službe kmetijskim strokovnjakom z visokošolsko izobrazbo. Kakor je na primer v vsakem srezu akademsko izobraženi zdravnik, živinozdravnik, stavbeni inženir, geometer, gozdar, najmanj istotako je upravičen tudi agronom inženir, ki naj vodi celotno pospeševanje kmetijstva v okraju. Žal pa, da jih država ne more povsod namestiti, ker je premalo izšolanih kvalificiranih moči.

Toda ne samo v sreskih službah jih primanjkuje, ampak tudi drugod, posebno pri znastvenem in poučnem delu. Tako se kmetijske šole ne morejo otvarjati, ker ni dovolj učnih moči, rabijo jih kmetijsko-poskusne, fitopatologične, semenogojske, živinorejske postaje in drugi zavodi. Iz tega se torej vidi, da se agronom-absolvent udejstvuje lahko na najrazličnejši način in si poljubno izbere tisto vejo, ki mu najbolj ugaja. Specijalizira se lahko v poljedelstvu, živinoreji, mlekarstvu, sadjarstvu, vinarstvu, agrikulturni kemiji, kmetijski tehnologiji, zadružništvu in kmetijskem gospodarstvu.

Kakšen študij pa zahteva **agronomija?** Za vstop na visoko kmetijsko šolo je potrebna srednješolska matura: gimnazije, realne gimnazije ali realke. Visoki kmetijski šoli sta v naši državi dve in sicer v Zagrebu in Beogradu, ki tvorita gospodarsko fakulteto tamošnjih univerz. Študij traja štiri leta in je uvrščen v isto stopnjo, kakor ostali študij na univerzah. Po dovršenih izpitih dobi absolvent naslov »inženerja«; če pa položi še dizertacijo, si zasluži tudi naslov »doktorja«.

Po dovršenih študijah si absolvent visoke kmetijske šole izbere lahko različne stroke za svoj nadaljni poklic. Če želi vstopiti v državno službo, mora pa vsekakor dovršiti najmanj dveletno prakso na kakem kmetijskem veleposestvu, da si svoje teoretično znanje izpopolni s praktičnim delom. Za to prakso preskrbi navadno že kmetijsko ministrstvo. Šele z dovršitvijo kmetijske prakse je kmetijski strokovnjak inžener agrnonomije usposobljen delovati v poklicih, ki imajo nalogo pospeševati kmetijsko produkcijo in zboljševati kmetijsko gospodarstvo.

Razen v državnih, najdejo agronomi zaposlitev tudi po zasebnih službah kot oskrbniki veleposestev, kot uradniki pri zadrugah, zadružnih zvezah, kmetijskih družbah, v tvornicah za kmetijske potrebščine in v drugih podjetjih, ki se pečajo s kmetijskimi predmeti.

Kdo se naj posveti agronomskemu stanu?

Agronomski stan ni ravno lahek, zahteva mnogo požrtvovalnosti, obilo idealizma in posebno ljubezen do narave. Kdor tega nima, bo težko v njem uspel. V vseh drugih poklicih se mlad človek lažje uživi v svoje delo, četudi ne čuti zanj posebnega zanimanja, nego v tem.

Predvsem so za ta stan pozvani **sinovi kmetskih staršev**, ki so že od mladosti v stalnih stikih s kmetijstvom, z zemljo, z rastlinstvom, z živalstvom. Samo tisti uradnik, ki čuti s kmetom, ki pozna njegove težave, njegov trud in skrb, njegovo delo od zore do mraka, uradnik, ki se zna uživeti v njegovo dušo, navezano na zemljo, edino tak mu lahko nudi pomoč in nasvet v težavah njegovega stanu za zboljšanje njegovega gospodarstva.

Toda tudi za **meščanske sinove** se dobe mesta v agronomski stroki, in sicer predvsem na znanstvenem polju, na raznih kmetijskih znanstvenih postajah, v tovarnah in v sličnih obrtih. Vendar tudi zanje velja kot glavni pogoj zanimanje za prirodne vede. Le tisti, ki čuti veselje do narave, se lahko z uspehom posveti temu študiju in bo pozneje na svojem mestu prav uspešno deloval.

*

S tem sem podal pregled agronomskega študija, ki je pri nas v splošnem še tako malo poznan, pa tudi o izgledih glede službe v bližnji bodočnosti. Tisti absolvent srednje šole, ki čuti poklic za ta stan, ki ima trdno voljo se mu posvetiti z vsemi silami svoje duše, ta si ga naj izbere. Ne morem ga pa nasvetovati tistim, ki bi hoteli nastopiti to pot samo radi kruhoborstva brez posebnega veselja zanj, ker bi bili razočarani. Staršem naj pa bodo te vrstice v pojasnilo, da znajo nasvetovati svojim sinovom absolventom pot v življenje, ki bi jih morda zadovoljevala.

Marij Skalan:

Julij

V travi »Petpedi...«
pesem se glasi
urne prepelice.
Gori čez nebo
plavajo lahno
rožnate meglice.
Julij vroči žge,
dalje vse žehte,
venejo cvetice.

Živalsko orodje

Po navadi mislimo, da se orodja poslužujemo samo mi ljudje, da živali še daleko nimajo toliko pameti, da bi se pri svojem delu mogle poslužiti tudi kakega pripomočka, ki jim ga ne nudi telo samo. Pa ni tako. Na svetu imamo celo vrsto živali, ki si često pomagajo z umetnimi pripomočki. Tako na primer vemo, da se nekatere opice pri hoji po tleh poslužujejo palic, da lažje hodijo pokoncu, druge pa se v obrambi in napadu zatekajo tudi h kamnom, kokosovim orehom, palicam itd., katere mečejo v svoje sovražnike.

Poznamo pa tudi živali nižje vrste, ki se često poslužujejo raznih predmetov, ki jih rabijo kot pravo pravcato orodje. Tako so že večkrat opazovali neko oso roparico, ki jo predstavlja tudi naša slika, kako je ujete bube metuljev, murnov, kobilic itd., namenjene za čase pomanjkanja, zagrebla v zemljo in se pri zadelovanju odprtine posluževal majhnega kamna, katerega je spretno držala s svojimi kleščicami, ki jih ima na obeh straneh ust.

Podobno kakor ta osa, se poslužujejo majhnih okroglih peščenih zrn tudi neke v Afriki živeče mravlje, kadar hočejo posebno temeljito ogladiti svoje dolge podzemeljske hodnike. Pri gradnji svojih bivališč pa tudi naše mravlje rade uporabljajo razne pripomočke, posebno smrekove, jelkove ali borove igle.

Radivoj Rehar:

Basen o krtu opravljivcu

V tistih časih, ko so bile živali skoraj edini prebivalci naših dežel, je bil krt med njimi najbolj bistroviden in okreten. Urno je tekal po gozdovih, tratah in poljanah in hudomušno vtikal svoj nos v vsako božjo stvar. Izvohal je vse in naj je bilo še tako skrito. Bil pa ni samo bistroviden in okreten, ampak tudi dolgojezičen in klepetav, zato je napravil zdražbo kjerkoli se je pojavil.

Tako je nekega dne poškilil tudi v ježevo luknjo.

Mati ježevka je baš umivala svoje zamazane mladiče, ko je krt pomolil svoj hudobni nos v njeno hišo. Kar je videl, seveda ni mogel ohraniti zase. Stekel je v gozd, zbral krog sebe zvedave veverice in jim pripovedoval na dolgo in na široko, v kakšni nesnagi živi družina spoštovanega očeta ježa. Veverice, neumne kakor so, so se seveda smejale in preden je zašlo solnce, je vedel ves gozd kako in kaj je pri ježevih.

Očeta ježa je krtova opravljivost hudo razjezila. Sklenil je, da se mu kruto osveti. Več dni je snoval svoj maščevalni načrt in ga naposled zares zasnoval. Splezal je na strmo skalo, ki je visela nad potjo, po kateri se je krt navadno vračal proti svojemu domu. Zvil se je v klopčič in čakal. Tako je ždel ves dan in ves večer, krta pa le ni bilo. Nejevoljen zaradi brezuspešnega čakanja, je hotel že oditi domov. Tedaj pa je nenadoma opazil svojega obrekovalca, kako se vesel in razposajen ziblje naravnost proti njemu. Oče jež se je pripravil. Počakal je, da je krt prišel tik pod njegovo skalo in se je potem naglo zvrnil nanj.

Krt je kriknil od groze in bolečine. Ježeve bodice so se mu zasadile globoko v meso, iztaknile mu oči in od silnega udarca so se mu zvile tudi noge; obrnile so se mu čisto navzven. Zgodilo bi se mu bilo gotovo še kaj hujega, a rešila ga je mišja luknja, ki je zevala poleg poti. Zvrnil se je vanjo in ubežal razjarjenemu očetu ježu. Ta je hotel sicer za njim, toda luknja je bila preveč ozka, zato si je izmislil drugo kazen. Zadelal je vhod s prstjo in zaprl krta v strašno temno ječo.

Slep, polomljen in bolan se je zavlekel krt na dno. Tam je obležal, dokler ni okreval. Počasi in previdno je naposled pretipal in prevohal vse rove, da bi se rešil, toda zaman; ječa ni imela izhoda! Obupan je pričel vrtati nove rove, da bi si napravil izhod na površino. Dolgo in naporno je vrtal in kopal, preden se mu je delo posrečilo, toda slep in šepast ni bil več za življenje med ostalimi živalmi. Potrt in skesan se je vrnil v svoje podzemlje in je ostal tam do današnjih dni. Doli koplje in vrta svoje skrivnostne rove, a ko privrta do površine, se vedno znova vrne v svojo samotno in večno temo, kjer dela pokoro za svoje grehe: črve zasleduje in druge žuželke in zato koristi s svojim podzemskim delom poljedelcu in vrtnarju.

Kako so nastale zvezde

Zamorska pravljica.

V davnih, pradavnih časih, ko so možje hodili na lov in se bojevali s sovražnimi plemeni, so ženske nabirale koruzna zrna. Prigodilo pa se je nekoč, da so imele s seboj dečka in ko so nabrale dovolj zrn in jih zmlele, da bi spekle pogačo, je

deček ukradel zdrob, ga skril in odšel k svoji babici, da bi mu spekla zanj in za prijatelje koruznega kruha.

Babica je prošnji ugodila in dečki so pojedli kruh, ko so se pa zbali, da bi jih babica izdala, so ji — nehvaležneži — iztrgali jezik. Tudi papigi, ki je znala govoriti, so brezsrčni dečki storili isto, a da jih ne bi zadela jeza staršev, so sklenili, da zbeže v nebesa.

Šli so takoj na pot, prišli v gozd, poklicali veliko ptico, ji deli v klun dolgo vrv in jo prosili, da poleti v nebo in jo priveže k najmočnejšemu nebeškemu drevesu. Ko je ptica tako storila, so drug za drugim pričeli plezati v nebo.

Matere so se vrnile, a sinov niso našle doma in tudi babica in papiga nista mogli ničesar povedati. Neka mati je pa le opazila vrv, povedala je to drugim, in vse so stekle v gozd ter klicale in rotile svoje sinove, naj se zopet spuste na tla. Ko jih ti niso hoteli poslušati, so še same pričele plezati za njimi.

Ko je zadnji deček, oni, ki je ukradel koruzni zdrob, priplezal v nebo in se ozrl navzdol, je na vrvi opazil vse žene plemena, zato je naglo vzel nož in jo prerezal. Žene so tako padle na zemljo in se pri tisti priči spremenile v divje zveri. Brezsrčni dečki pa so zaradi svoje velike hudobije in črne nehvaležnosti obsojeni, da gledajo vsako noč nepremično doli na zemljo, da bi videli, kaj se je zgodilo njihovim ubogim materam.

In njihove oči so zvezde...

Uganka

D. G.

Kuk-kuk-kuk
iznad mehke mahovine
belo steblo se prerine
in vrh stebla rjav klobuk.
Mama ga odreže,
nam se prav prileže.

Rešitev uganke v prejšnji prilogi: miška. Prav jo je rešilo in rešitev pravočasno poslalo 28 malih prijateljev in prijateljic »Jugoslovana«, nagrado pa je po žrebu dobila Julči Tomazinova, učenka III. razreda ljudske šole v St. Rupertu pri Mokronogu, ki smo jo upoštevali kljub temu, da je našo manjšo miško povišala v večjo — podgano.

Rešitve današnje uganke sprejema uredništvo mladinske priloge »Jugoslovana« v Mariboru, Aleksandrova cesta 24, do srede 9. t. m.

Danilo Gorinšek:

Pravljica o razbojniku Bojku

(Dalje.)

Car je zbral pred palačo silno vojsko. Vsem so se tresle hlače in so vanje drčala srca, ko so jezdili v smrekove gozdove krog prebivališča Bojka razbojnika.

Spredaj je stopal peš razbojnik Bojko in je nosil pod pazduho v ruto zavito glavo. za njim je jezdilo na tisoče vojščakov, vsi oboroženi z bridkimi sabljami, s sulicami in ščiti. Za vojščaki so jahali častniki, sledili so jim generali, ministri, drugi dostojanstveniki in carična Zvezdana, ki se je vso pot jokala. Za njo ni bilo videti nikogar, šele v daljni, zelo daljni razdalji je jezdil — car Zlatko. Tresel se je po vsem telesu, zobje so mu šklepetali, da se je slišalo daleč naokoli in plašno so mu begale oči naprej. v smrekove gozdove...

Tako so jezdili skozi gozd in so vsi trepetali. Če je urno skakal zajec skozi jaso v gozdu, že se je skoro vsa vojska obrnila, in ni mnogo manjkalo, pa bi se bili spustili v dir proti domu.

Naposled se je pa ustavil razbojnik Bojko. Vsem je zastala sapa. Ko je stopil v hišo, sezidano iz človeških kosti, se je vsa vojska obrnila kot en mož in je hotela zbežati. Zadeli so vojščaki ob častnike, generale in dostojanstvenike, nastala je zmešnjava, rinili so drug v drugega, tedaj pa so zaslišali povelje: »Nazaj!« Bil je car Zlatko. Ves prepaden se je stiskal za široko smreko in s poslednjimi svojimi močmi je zaklical: »Nazaj!« Zbal se je, da bi ga pustila vojska samega pred razbojnikovo hišo.

Tedaj pa so že videli, kako se ruši ogromna stavba pred njimi. Razbojnika ni bilo v bližino. Nadstropje se je sesulo za nadstropjem in ko so zašvignili rdeči plameni iz hiše visoko pod nebo in se je prikazal Bojko z gorečo blazino med vrati, so verjeli, da razbojnika ni več med živimi.

Takrat je planil car Zlatko izza široke smreke. Vzravnal se je in dostojanstveno je korakal skozi vrste ogromne svoje vojske. Razmaknili so se vojščaki v dva dela in car je šel mimo njih, ko da bi sam ubil najmanj tri razbojnike Bojke...

*

Trdo je bilo, a ker je bila zbrana vsa vojska in vsi odličniki, je moral car izpolniti svojo obljubo, in dal je razbojniku Bojku carično Zvezdano in vso njeno doto.

Razbojniku Bojku se je smejalo srce, oči so mu zažarele, ko mu je car Zlatko odšteval zlatnike. Desetine take dote si ni mogel nagrabiti pri vseh tisočih svojih žrtev!

Carična Zvezdana pa se je jokala, venomer jokala. Niso je mogli potolažiti. Prosila je, da jo puste pri očetu, čez nekaj dni da bo šla, kamor so jo bili določili. Razbojniku Bojku je ponudila carsko krono, kot jo je bil prvotno ponujal njen oče — pa ni hotel nič slišati. Ponujala mu je bogastvo, da ga s tisočimi vozovi ne bi bil mogel odpeljati — pa ni nič pomagalo.

Ko je vstalo drugo jutro, ni bilo nikjer ne razbojnika Bojka, ne carične Zvezdane. Nihče ni vedel, kam in kedaj sta izginila. Nikjer ju posihmal niso več videli, niti o njima slišali.

*

Daleč je že bil prispel Cvetko, daleč proč od palače razbojnika, toda Bojka ni našel nikjer. Ves nestrpen je že obupaval, ko je videl za seboj goste oblake dima — in vztrepetal je. Tam je morala goreti Bojkova palača. Stekel je v smeri dima.

Vse mogoče mu je rojilo po glavi. Slutil je, da je nekdo drugi premagal Bojka ter mu zažgal domovanje. In po carjevem obetu pripade carična zmagalcu!

Cvetka je udarilo kot s pestjo v obraz. Tekel je, divjal kot burja. A ko je prispel na kraj, je našel le še tleče razvaline, kjer se je bila poprej dvigala pod nebo palača, sezidana iz človeških kosti.

Ni bilo žive duše v bližini. Cvetko je ves zasopel nadaljeval svojo pot proti carski prestolici. Prisopihajočemu tja, so mu potrdili, kar je bil zaslutil, ko je ugledal oblake dima nad Bojkovim domovanjem.

Pa Cvetku ni upadlo upanje. Poiskati je hotel njega, ki mu je odvedel carično in rešiti jo. Naslednje jutro pa se je odpravil po svetu, iskat brata razbojnika in carično, ki je morala z neznancem v svet...

*

Daleč nekje v tujih deželah, koder še ni hodila človeška noga, se je nastanil razbojnik Bojko. Nihče ga tam ni mogel najti.

Carična Zvezdana je bledela čimdalje bolj. Lica so ji bila brez krvi in hujšala je. Prejokala je vse svoje mlade dni in z grozo je opažala, da so na vrtu ptice mahoma utihnile, čim je stopil vanj njen mož in so cvetke mahoma ovele, čim ga je zanesel tja korak.

Izostajal je ves dan, in ko je prihajal zvečer domov, je bil mrk in neprijazen. Nepopisen strah jo je obdajal, ker na vprašanja ji ni odgovarjal.

Ko je zjutraj odhajal, je zapahnil vrata in okna od zunaj, da ni mogla na prosto. In zvečer šele, čim se je povrnil, je odpahnil okna in vrata.

Tako se je godilo dan za dnem. Na vrtu je rasel kup človeških kosti in carični Zvezdani se je v duši budilo grozno spoznanje.

Mar ni njen mož sam razbojnik Bojko? Že je bila vzrasla iz človeških kosti hišica, višala se je, kot je slišala nekoč, da se je višalo domovanje Bojkovo; in mrki, neprijazni pogledi njenega moža! — Zgrozila se je Zvezdana...

Mar ni bil prišel v palačo njenega očeta in trdil, da je ubil razbojnika Bojka, ki je bil sam? Pokazal je le glavo svoje bedne žrtve, zažgal je sam svojo hišo in svojo blazino. Tako je prevaral njenega očeta in njo!

Hirala je carična Zvezdana ob razbojniku Bojku in si je želela edino še smrti. S trudom, s strahom in z bolestjo je opazovala, kako se dviga na vrtu nova stavba iz človeških kosti. In z vsako kostjo, ki je ž njo bila stavba višja, je izgubila kapljico krvi. Kapljica za kapljico, kapljica za kapljico, in carična Zvezdana je bila bleda, ko da bi že ležala na smrtni postelji.

Razbojnik Bojko pa je hodil vsak dan štiri ure hoda, da je prišel do velike reke, ki je oblivala vse njegove bivališče. Preko nje na otok — v Bojkovo bivališče — še ni bila stopila človeška noga, ker bil je brez vode v notranjščini, brez zelenja in brez poti. Samo golo kamenje ga je bilo, ki so se po nje plazile lačne zveri...

*

Carična Zvezdana je hirala vidno od dne do dne. Ko je čutila, da se ji bliža poslednja ura, je pokleknila pred razbojnika Bojka in ga prosila, da ji dovoli samo še enkrat videti svojega očeta in carstvo Zlatovo.

A razbojnik ji ni dovolil.

Ko pa je nekega jutra pozabil zapahniti vrata, je carična zbežala. Prebežala je štiri ure hoda in je prihitela do ogromne in široke reke. Vedela je, da je ne more preplavati, pa se je kljub temu vrgla v mrzle in deroče valove. Zakričala je, ko je strmoglavila v vodo, da jo je zaslišal Bojko. Skočil je za njo in jo rešil. In tako je naposled spoznal, da mu bo umrla od žalosti, če ji ne dá, da vidi še enkrat svojega očeta in carstvo Zlatovo. Ker pa je bil omamljen od njene lepote, mu ni bilo vseeno, ali umre, ali ne.

In dovolil ji je, toda samo za pet dni in pet noči. »Vem, da veš, da sem razbojnik Bojko«, je dejal, toda gorje ti, če črhneš samo besedo o tem ali če se ne vrneš šesto jutro! Po tvojega očeta pridem in po tebe in vaju oba umorim. Ne bodo vama pomagale straže ne zidovi ne skrivališča, najdem vaju. Pojdi tedaj in se ravnaj po tem!«

Izjava.

Izjavljam, da mi je stavbena družba »Kotorna« z o. z., Ljubljana, Rimska cesta 5, izvršila notranja stavbena dela in renovirala fasado v Križevniški ul. št. 6. v mojo popolno zadovoljnost.

Dr. Orlič s. r.

Zaupajte vsako skrb
v osebnih, družinskih, gospodarskih vprašanjih, posojila, zidanja itd. Posvetovalnici „Marstan“ Maribor, Koroška 10. Priložiti Din 10, tri znamke.

Stelaže in pudelne
za trgovino kupim M. Pleterski, Dol. Pirošica, p. Cerklje ob Krki.

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI
TURJASKI TRG 3
je glavna zastopnica kmetovalcev v dravski banovini in šteje nad 380 kmet. podružnic in okrog 26.000 članov. Člani plačajo na leto 20 Din in dobivajo za to brezplačno strokovni list
»KMETOVALEC«
Ta list jim nudi strokovni pouk in navodila za umno gospodarstvo. Družba dobavlja članom tudi razne kmetijske potrebščine
VSAK KMET MORA BITI ČLAN KMETIJSKE DRUŽBE

MARIBORSKA PLOVBA, DRUŽBA Z O. Z. V MARIBORU.

Vozni red.

Motorni brod »MARIBOR« za vožnjo iz Maribora do Mariborskega otoka in nazaj:

ODHOD: Iz Maribora od 9. do 20. ure vsako uro.
ODHOD: Iz Mariborskega otoka od 9·30 do 20·30 vsako uro.

VOZNE CENE:

Za odrasle:	v obe smeri	Din 10.—
	v eno smer	Din 6·—
Za otroke:	do 4. leta	Din 0·—
	do 12. leta	Din 3.— v eno smer.

OPOMBE.

V sobotah, nedeljah in na praznike vozi dvakrat na uro v obe smeri.
Vožnja traja navzgor 17 minut, navzdol 6 minut.
Priporoča se občinstvu NAČELSTVO.

J. Hlebš
d. z o. z. Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 33
se priporoča za vsa soboslikarska in pleskarska dela. - Cene zmerne - delo proti garanciji.

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA
Gregorčičeva 23
Tiska časopise, knjige, brošure, tabele, cenike i. t. d.
LASTNA KNJIGOVEZNICA

Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega sočustvovanja ob priliki tragične izgube našega nadvse ljubljenega sina in brata

Uroša

naj sprejmejo naši sorodniki, prijatelji, znanci ter vsi oni naši dragi, ki so ga tako bogato obsuli s cvetjem in spremili v tolikem številu na njegovi zadnji poti, našo prisrčno zahvalo. Še prav posebno smo hvaležni onim našim dragim prijateljem, ki so nam stali ob strani v najtežjih trenutkih, da zlomljeni od hudega nismo popolnoma omagali. Vas pa, ki ste našega dobrega Uroša poznali in radi imeli, zahvaljujemo za Vašo ljubezen in prosimo, da ga ohranite še nadalje v lepem spominu.

V Ljubljani, dne 5. julija 1930.

Prežalostna rodbina ing. Turkova.

Zahvala.

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja in sožalja povodom smrti našega nadvse ljubljenega brata, tasta in strica, gospoda

Antona Brgleza

trgovca in posestnika

se tem potom najtopleje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni darovalcem lepih vencev in cvetja, čč. duhovščini, pevskemu zboru Krakovo-Trnovo za ganljivo žalno petje in končno vsem prijateljem in znancem, ki so dragega pokojnika v tako častnem številu spremili na njegovi poslednji poti.

V Ljubljani, dne 5. julija 1930.

Ivana Mihevc, nečakinja
Berglez Alojzij, nečak.

DELNIŠKA DRUŽBA PIVOVARNE „UNION“, LJUBLJANA

PIVOVARNA IN SLADARNA. TOVARNA ZA SPIRIT IN KVAS v Ljubljani I., poštni predal št. 45
PODRUZNA PIVOVARNA (preje T. Götz) v Mariboru
Telefon: Ljubljana 2310 in 2311, Maribor 2023
Brzojavi: Pivovarna Union Ljubljana, Maribor
Priporoča svoje izborne izdelke in sicer
SVETLO IN ČRNO PIVO, v sodih in steklenicah
PEKOVSKI KVAS — CISTO RAFIN. ŠPIRIT

Užitek na počitnicah
je le tedaj zagotovljen, če ste oskrbljeni
z dobro obutvijo
Najlepše zamišljene počitnice končajo slabo, če je obutev nagajala.
Preskrbite si tedaj takoj
v „STANDARD“ čevlje
ki so za hribe, sport, promenado, ples itd. za poleti najbolj prikladni, ker so iz zdravega usnja in moderne oblike.
Posebnost za leto so „SANDALETTI“ s patentiranim krom-podplatom. Cene so od danes do 20. julija t. l. **globoko znižane!**
Desortirana roba po zelo ugodni ceni. - Vse se dobi
„pri Pollaku“ Detajlna trgovina Dunajska c. 23. Dvorišče

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

V. No. 3303/3 3—2 1611

Razglas o licitaciji.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani razpisuje za prevzem gradbenih del pri popravi upravnega poslopja kraljevske banske uprave v Ljubljani, Bleiweisova cesta,

I. javno pismeno ofertalno licitacijo

na dan 21. julija 1930. ob 11. uri v sobi št. 17 Tehničnega oddelka kraljevske banske uprave v Ljubljani, Turjaški trg št. 1/III. Potrebni podatki, pojasnila in ofertni pripomočki se dobivajo med uradnimi urami proti plačilu napravnih stroškov pri istem oddelku v sobi št. 21.

Ponudbe naj se glase tako, da podajo v odstotkih (tudi z besedami) popust na vsote odobrenega proračuna, ki znaša za:

I. Zidanrska dela pri obnovi fasade . .	Din 286.410·—
II. kleparska dela . .	» 218.480·—
in III. krovska dela . .	» 44.200·—
skupaj .	Din 549.090·—

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglasa o licitaciji v »Službenih novinah« in na razglasni deski tehn. oddelka kraljevske banske uprave v Ljubljani, Turjaški trg. št. 1.

Kralj. banska uprava Dravske banovine v Ljubljani,
dne 1. julija 1930.

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

E 95/30—11 1624

Dražbeni oklic.

Dne 18. julija t. l. ob devetih bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 1 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Cirnik, vl. št. 42.

Cenilna vrednost: Din 75.590·—; vrednost pritikline: Din 660·—; najmanjši ponudek: Din 50.833·66.

Pravice, ki bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Mokronogu,
dne 30. maja 1930.

P VII 100/30—2 1617

Razglasitev preklica.

S sklepom okrajnega sodišča v Ptuju z dne 26. maja 1930., opr. L. 13/30—6, je bil Žumer Jakob, posestniški sin, stanujoč v Cirkovcih št. 20, zaradi zapravljivosti omejeno preklican.

Za pomočnika je bila postavljena Žumer Katarina, posestnica v Cirkovcih št. 20.

Okrajno sodišče v Ptuju, odd. VII.,
dne 20. junija 1930.

Z 69/89—18 1622

Rešitev.

V kazenski zadevi zoper Krolo Petra, roj. 1905 v Kamenskem, pristojnega v občino Trilj, srez Sinj, v Primorski banovini, r. k., samskega, krošnjarja, neznanega bivališča, radi poskusa zločina zoper javno moralo po §§ 31. in 273. k. z. se nahajajo v tus. depozitu kot efekti:

krošnja, 46 žlic, razni noži itd.

Radi nevarnosti pokvarjenja bodo ti predmeti prodani na javni dražbi, določeni na dan 29. julija 1930 ob enajstih

pri tem sodišču v sobi štev. 6.

Za skrbnika pobeglemu osumljencu se imenuje g. Simerl Jos., viš. pis. oficial.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na tus. uradni deski.

Okrajno sodišče v Šoštanju, odd. II.,
dne 2. julija 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

Št. 11.223/30.

Razglas.

Okrajno sodišče v Kranju je s sodbo Kps 111/30—3 z dne 23. maja 1930. po § 55. k. z. prepovedalo Vevarju Ignaciju, roj. 31. julija 1879. v Goričah, obč. Preddvor, srez Kranj, oženjenemu čevljarju iz Gorič 20, zahajati v krčme za dobo 1 (enega) leta.

Prepoved stopi v veljavo dne 22. julija 1930. in traja do dne 22. julija 1931.

To se objavlja v zmislu § 54. uredbe o izvrševanju očuvalnih odredb, »Služb. novine Kraljevine Jugoslavije« z dne 23. januarja 1930., št. 17/VI.

Sresko načelstvo v Kranju,
dne 30. junija 1930.

Št. 946/10 1620

Okrožnica.

Z razsodbo sreskega sodišča v Celju Kps V. 56/304 z dne 8. aprila 1930. je v smislu § 55. k. z. izrečena prepoved zahajanja v gostilne za dobo 8 (osmih) po prestani kazni proti Bukovčanu Matiji, roj. 17. septembra 1880. v Novem gradu, srez Predvorski, Savska banovina, in tja pristojnemu, oženjenemu, r. k. vere, brivskemu mojstru, stanujočemu v Celju, na Ljubljanski cesti št. 10.

Imenovani je prestal naloženo mu kazen dne 26. junija 1930, po kateri je istega dne stopila v veljavo zgoraj omenjena prepoved, katera traja od 26. junija 1930. do 26. februarja 1931.

V Celju, dne 1. julija 1930.

Predstojnik mestne policije:
Geržinič s. r.

Št. 21.

Natečaj.

Razpisuje se natečaj za sprejem v šolo za dečje zaščitne sestre v Ljubljani.

Pogoji za sprejem so: starost 18 do 22 let (za absolventke učiteljišč ali srednjih šol izjemoma do 32. leta), jugoslovansko državljanstvo, znanje državnega jezika, uspešno dovršena nižja srednja izobrazba (zaželena cela srednješolska izobrazba); telesna in duševna sposobnost (ugotovi komisija ob sprejemu), zdravniško izpričevalo, potrdilo občine bivališča, s čim se je prosilka bavila, odkar je dovršila šolo, kratek popis dosedanjega življenja ali posla. Pouk se prične dne 1. septembra in traja dve, odnosno tri leta. Gojenke stanujejo v internatu, spojenim s šolo. Izjemoma je dovoljeno posečanje šole eksternistinjam.

Za pouk in oskrbo v internatu plačujejo gojenke mesečno:

1. za vso oskrbo . . . . . Din 700·—,
2. za polovično oskrbo . . » 350·—,
3. brezplačna mesta se podele najsiromašnejšim in najmarljivejšim gojenkam po dovršenem štirimesečnem pripravljalnem tečaju. Gojenka z brezplačnim mestom je dolžna, da služi v državni službi dvakrat toliko let, kolikor jih je uživala brezplačno mesto, gojenka s polprostim mestom je dolžna služiti v državni službi toliko let, kolikor jih je uživala polprosto mesto.

Diplomiranim sestram z dovršeno sestrsko šolo se priznava II. kategorija državnih uradnikov.

Svojeročno pisane prošnje, opremljene z dokumenti, je predložiti ravnateljstvu šole za zaščitne sestre v Ljubljani, Lipičeva ulica št. 5,

do 15. avgusta 1930.

V Ljubljani, dne 4. julija 1930.

Državna šola za zaščitne sestre.

Št. 324. 2—2

Razpis.

V gluhonemnico v Ljubljani se sprejmejo ob pričetku šolskega leta 1930/31 gluhonemi otroci na prošnjo staršev ali njih namestnikov. Prošnje, ki jim je pridejati rojstni list, izpričevalo o cepljenih kozah, zdravniško izpričevalo, domovinski list in event. izkaz o imovini, je poslati ravnateljstvu zavoda

do 15. julija t. l.

Pogoji sprejema so razvidni v Službenih objavah »Jugoslovana« z dne 4. junija 1930., štev. 3.

V Ljubljani, dne 27. junija 1930.

Ravnateljstvo gluhonemnice v Ljubljani.

Št. 5800/II. 2—1 1619

Razpis.

Direkcija državnega rudnika v Velenju razpisuje na dan

28. julija 1930. ob enajstih

nabavo 300 m³ jamskega lesa.

Pogoji se dobe pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika v Velenju,
dne 4. julija 1930.

Štev. 798/30 1623

Objava.

Po § 8. adv. zakona se objavlja, da je gospod dr. Stanovnik Aleš z današnjim dnem vpisan v tukajšnji imenik advokatov s sedežem na Jesenicah.

V Ljubljani, dne 4. julija 1930.

Advokatska komora v Ljubljani.

Razne objave

1625

Vabilo na izredni občni zbor

tvrdke »Metra«, združene tvornice trakov in pramenov d. d. v Ljubljani,
ki se vrši

v sredo, 30. julija 1930. ob desetih

v poslovalnici v Ljubljani, Aleksandrova cesta 2, I. nadstropje, levo.

Dnevni red:

1. Poslovno poročilo.
2. Izpremembe društvenih pravil v §§ 1. (naziv), 3. (namen), 9. (obrazci delnic), 27., 28., 29., 31. (upravni svet), 36. (revizorji), 37. (poslovno leto) ter izpremenba kronskih zneskov v dinarske.
3. Volitev v upravni svet.
4. Volitev pregledników računov.
5. Slučajnosti.

Glasovalno pravico na občnem zboru imajo oni delničarji, ki so vsaj 6 dni pred občnim zborom založili svoje delnice v poslovalnici družbe na gori navedenem naslovu. — Deset delnic daje en glas.

V Ljubljani, dne 30. junija 1930.

Upravni svet.

Objava.

Izgubil sem mitniško potrdilo, izstavljeno od mestnega dohodarstvenega urada v Ljubljani z dne 14. aprila t. l.

Proglašam izgubljeni dokument za neveljaven.

Grčar Franc s. r.

Ncl 462/30

Proglasitev za mrtve.

1604

Okrožno sodišče v Celju je uvedlo postopanje, da se proglase spodaj navedeni pogrešanci za mrtve, ker se more o njih po § 1. cesarske naredbe z dne 31. marca 1918., drž. zak. št. 128, domnevati, da so umrli. Vsakdo, ki bi kaj vedel o kateremkoli teh pogrešancev, naj to sporoči sodišču ali pa skrbniku. Pogrešance same pa pozivlje sodišče, naj se zglase pri njem, ako še žive, ali naj mu dajo to kako drugače na znanje.

Ime, rojstni dan, stan in zadnje bivališče pogrešanca	Bistvene okolnosti, na katere se predlog opira	Uvedbo postopanja predlaga	Ime in bivališče skrbnika	Dan in opr. št. oklica	Oklicni rok potče dne
Štus Anton, rojen 4. januarja 1880. v Dobležicah št. 16, pristojen v občino Drensko rebro, srez Šmarje pri Jelšah, rim.-kat., oženjen, posestnik v Klakah št. 1, občina Zdole.	Odrinil je začetkom vojne leta 1914 k vojakom, odkoder je 16. januarja 1915 zadnjikrat pisal. Od takrat ni več glasu o njem.	Štus Cecilija, žena.	—	17. 5. 1930.; T V 10/30—7.	Rok 1. februarja 1931.
Vaš Ahton, rojen 11. januarja 1889. na Gomilskem, pristojen v občino Gomilsko, posestn. sin na Gomilskem.	Je kot vojak 87. p. p. padel v 8. ofenzivi na italijanskem bojišču, in sicer v strelskem jarku pri Lokvici od krogle.	Vaš Gregor, oče.	—	17. 5. 1930.; T V 17/30—3.	Rok 16. avgusta 1930.
Skale Franc, rojen 24. januarja 1877. v Sv. Lovrencu, okolica Šmarje pri Jelšah, pristojen v občino okol. Šmarje pri Jelšah.	Odrinil je dne 16. novembra 1915 z domobranskim p. p. št. 27, 10. stotnija, na bojišče, vojna pošta 6. Zadnjikrat je pisal 26. junija 1916, od tega časa ni več glasu o njem.	Skale Ana, žena.	—	23. 6. 1930.; T V 19/30—2.	Rok 1. februarja 1931.
Marguč Karl, rojen 16. oktobra 1891. v Kolačnem št. 5, pristojen v Sv. Jernej, srez Konjice, rim.-kat., samski, mizar v Kolačnem.	Je odrinil kot vojak na rusko bojišče v Karpate, kjer je bil leta 1915 ranjen in ujet. Iz bolnice v Taškentu je začetkom leta 1916 dvakrat pisal, nato pa ni bilo več glasu o njem.	Ana Marguč, mati.	—	12. 5. 1930.; T V 13/30—2.	Rok 1. januarja 1931.
Spraje Franc, rojen meseca septembra 1891. na Zg. Breznici, pristojen v občino Kostrivnica, srez Šmarje pri Jelšah, samski, posestnikov sin v Zg. Lažah št. 23.	Je odrinil leta 1914 s svojim oddelkom 87. p. p. na gališko bojišče in za tem 1915 na italijansko bojišče, kjer je baje padel v boju na Doberdobu. Od tega časa ni več glasu o njem.	Spraje Jožefa, mati.	—	T V 14/30—2.	Rok 1. februarja 1931.

Izdaja tiskarna »Merkur«, Gregorčičeva ulica 23. Za tiskarno odgovarja Otmar Michálek. — Urednik Janez Debevec. — Za inseratni del odgovarja August Kozman. — Vsi v Ljubljani.